സത്യവേദാന്തസിദ്ധാന്ത

സാരസംഗ്രഹം.

റവരണ്ട് ജോൎജ്ജ മാത്തൻ
എഴുതിയത്.

സൎവ്വേശ്വരസിദ്ധാന്ത

സാരസംഗ്രഹം.

തെരുവത്ത് അമ്മാളു അമ്മ
ഉണ്ടാക്കിയത്.

(പ്രഥമപതിപ്പ് ൧൦൦൦ പ്രതി)

തൃശ്ശിവപേരൂർ
മംഗളോദയം കമ്പനിവക
കേരളകല്പദ്രുമം അച്ചുകൂടം.

വില ൬ ണ.

മുഖവുര.

ശ്രീമത് ശങ്കരാചാൎയ്യഭഗവൽ പൂജ്യപാദരാൽ രചിതമായ "സൎവ്വവേദാന്തസിദ്ധാന്തസാരസംഗ്രഹം" എന്ന സംസ്കൃത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പരിഭാഷയാകുന്നു പ്രസ്തുത പുസ്തകം. ഗ്രന്ഥകൎത്താവായ ആചാൎയ്യപാദികളുടെ മാഹാത്മ്യം ജഗൽപ്രസിദ്ധമായതുകൊണ്ട് വിശേഷിച്ചൊന്നും പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രതിപാദിതമായ വിഷയം വേദാന്തസിദ്ധാന്തമാകുന്നു. ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യം, ഉപനിഷൽഭാഷ്യം, ഭഗവൽഗീതാഭാഷ്യം ഇത്യാദികളുടെ കൎത്താവായ ജഗൽഗുരു മുമുക്ഷുക്കളായ ലോകരിൽ അധികാരികളല്ലാത്ത ജീവികളെ ഉദ്ധരിപ്പാനായി ദയവുള്ള കരുണയാൽ സൎവ്വവേദാന്തസിദ്ധാന്തസാരത്തെയും സംഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ട് ആയിരത്തെട്ട് ശ്ലോകങ്ങളായി നിൎമ്മിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നു. ആ മഹാത്മാവ് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്നു കൊടുത്തിരിക്കുന്നതു അന്വൎത്ഥനാമം തന്നെ. ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യത്തിലുള്ളതും, ഉപനിഷൽഭാഷ്യത്തിലുള്ളതും സാരങ്ങളെല്ലാം പല്ലവിതമായ ശ്ലോകങ്ങളാൽ മനോഹരപദ്യരൂപേണ നിൎമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത് ആ കരുണാനിധിയെ എത്ര പ്രശംസിച്ചാലും മതിയാവുന്നതല്ല. ആ പദ്യമാധുൎയ്യത്തെ അനുഭവിപ്പാനായി ചില ശ്ലോകങ്ങളെ ഇടക്കിടെ ഇതിൽ എടുത്തു ചേൎത്തിട്ടുണ്ട്. പുത്രാത്മവാദികളും, ദേഹാത്മവാദികളും, ഇന്ദ്രിയാത്മവാദികളും, പ്രാണാത്മവാദികളും, മനആത്മവാദികളും, ബുദ്ധ്യാത്മവാദികളും, അജ്ഞാനാത്മവാദികളും, ശൂന്യാത്മവാദികളും, ശൂന്യവാദികളും ഇത്യാദി മതങ്ങളെല്ലാം ഖണ്ഡിച്ച് അദ്വൈതമതത്തെ സിദ്ധമായി സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നത് എത്ര യുക്തിയുക്തമായിരിക്കുന്നു. എന്തിനു വളരെ പറയുന്നു, സംസാരബന്ധന്മാരായ ജീവികൾക്ക് ബന്ധമക

ചാരത്തിന് ആഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ ഈ ഒരൊററ ഗ്രന്ഥം മതിയാവുമെന്ന പറയുന്നത് ഒട്ടും അതിപ്രശംസയാകുന്നതല്ല. ഭവരോഗതപ്തന്മാർക്ക് ഇത് ഒരു ദിവ്യൗഷധം തന്നെ. അപാരമായ സംസാരസാഗരത്തിൽ മുങ്ങിപ്പൊങ്ങി വീർപ്പുമുട്ടി തിരമാലകളാൽ തട്ടപ്പെട്ട് അങ്ങുമിങ്ങും അലഞ്ഞുലഞ്ഞ് കഴിയുന്ന മനുഷ്യജീവികൾക്ക് ഇത് ഒരു തോണിയാണെന്ന നിസ്സംശയം പറയാം. ജനനമരണാദിക്ലേശങ്ങളിൽ ഭയമുള്ളവർക്ക് ഇതൊരു ഭയനിവർത്തകമന്ത്രം തന്നെ.

എനിക്ക് ഈ ഗ്രന്ഥത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഭക്തിവിശ്വാസങ്ങളെ മുഴുവനും പറഞ്ഞറിയിക്കുവാൻ നിർഗ്ഗുണവശാൽ സംഭവിച്ചു ഏതെങ്കിലും നിമിത്തം സാദ്ധ്യമല്ലാതെ വന്നുപോയി. ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ സംസാരലോകത്തിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്ന മനുഷ്യർ ശ്രദ്ധയോടെ പഠിക്കണമെന്ന് സംസ്കൃതാനഭിജ്ഞന്മാരായ കേരളീയർക്ക് ഇതിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധയുണ്ടാവുമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. ഞാനാൽ എനിക്ക ചാരിതാർത്ഥ്യവും അതേ.

ഈ ഗ്രന്ഥം 'വേദാന്തവിചാരണ' എന്നും, 'വേദാന്തവിചാരൻ' എന്നും ചിലർ സ്വീകരിച്ചു കല്പിതമിലുള്ള ശാസ്ത്രികൾ അവർകൾ പരിശോധിച്ചു പിഴതീർത്തു അതിന് അദ്ദേഹത്തോട് പ്രത്യേകം വന്ദനം പറയേണ്ടതുണ്ട്. വേദാന്തഗ്രന്ഥം പരിശോധിപ്പതിനുള്ളവരായിട്ടെ, വേദാന്തശ്രവണത്തിൽ ഉത്സാഹിപ്പിക്കുന്നവരായിട്ടോ ഉള്ള വൈദുഷ്യമോ ബുദ്ധിയോ ഈ ചപലയായ അബലയ്ക്കുണ്ടായിട്ടല്ല ഇതിന ശ്രമിച്ചത്. ഈ സംസാരത്തിൽ ഭയങ്കര താപത്രയങ്ങളാൽ അടിപ്പെട്ട ഭയവിഹ്വലമായ ചിത്തത്തിന് എങ്ങിനെയാണ് ഒരു വിശ്രമം കിട്ടുന്നതെന്ന് അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അല്പം വിശ്രമിപ്പാനിടവന്നു. ഈ വിശ്രമം ലോകത്തിൽ എല്ലാം മനുഷ്യർക്കും അത്യന്താപേക്ഷിതമായതുകൊണ്ട് മറ്റുള്ളവർക്കും ഇതി

നെ അനുഭവിപ്പാനിടവരുത്തേണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്താൽ മാത്രം ഇതിൽ പരിശ്രമിച്ചതാണ്. എന്റെ പ്രിയസഹോദരന്റെ അകാലവിയോഗം നിമിത്തം എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന അതിദുസ്സഹമായ ഹൃദയവ്യഥയെ തിതിക്ഷയോടെ സഹിക്കുവാൻ ഈ ഗ്രന്ഥം വളരെ ഉപകരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു പ്രത്യേകം പറയാതെ കഴിയുന്നതല്ല. ഈ ഗ്രന്ഥം മാത്രമല്ല, ജഗൽഗുരുവായ ശങ്കരാചാൎയ്യസ്വാമികളുടെ എല്ലാം കൃതികളും വായിപ്പാനും ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ തൎജ്ജമ ചെയ്യുവാനും ഇടവരുത്തിയത് എന്റെ പ്രിയസഹോദരനായ ഡാക്ടർ ടി. എം. നായർ അവർകളാണ്. അതുകൊണ്ട് ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ സൎവ്വദ്രഷ്ടൃത്വമായും സൎവ്വവ്യാപകമായും സൎവ്വാന്തൎയ്യാമിയായുമുള്ള ചൈതന്യത്തിൽ ലീനനായ പ്രിയസഹോദരന്റെ ആത്മജ്യോതിസ്സിങ്കലേക്ക് ഭക്തിയോടെ സമൎപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ശ്രീമാധവായ സമൎപ്പണം.

എന്ന്

പാലക്കാട്,
15—2—20,

ഗ്രന്ഥകൎത്രി.

ശ്രീ

സർവ്വവേദാന്തസിദ്ധാന്ത

സാരസംഗ്രഹം.

'അഖണ്ഡം സച്ചിദാനന്ദം അവാങ്മനസഗോചരം
ആത്മാനമഖിലാധാരം ആശ്രയേഽഭീഷ്ടസിദ്ധയേ. 1

യദാലംബോദരം ഹന്തി സതാം പ്രത്യൂഹസംഭവം
തദാലംബമലംബോലംബേ ലംബോദരപദാംബുജം. 2

വേദാന്തശാസ്ത്രസിദ്ധാന്ത സാരസംഗ്രഹ ഉച്യതേ
പ്രേക്ഷാവതാം മുമുക്ഷൂണാം സുഖബോധോപപത്തയേ'. 3

അഖണ്ഡസച്ചിദാനന്ദമയവും, വാക്കിനും മനസ്സിനും അഗോചരമയവും, സർവ്വാധാരമയവും ഇരിക്കുന്ന പരമാത്മാവിനെ സർവ്വാഭീഷ്ടസിദ്ധിക്കായിക്കൊണ്ട് ഞാനിതാ ആശ്രയിക്കുന്നു. സജ്ജനങ്ങൾക്ക വിഘ്നകാരണമായ അജ്ഞാനത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവനായും, ഭയാസിദ്ധ്യപായമിരിക്കുന്ന ശ്രീവിഘ്നേശമൂർത്തിയുടെ പാദപത്മങ്ങളെ നമസ്കരിച്ചു, സകലവേദാന്തശാസ്ത്രങ്ങളാലും നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട സിദ്ധാന്തസാരങ്ങളെല്ലാം സംഗ്രഹിച്ചു മുമുക്ഷുക്കൾക്ക അനായാസേന തത്വബോധമുണ്ടാവാനായി ഇതാ പറയുന്നു.

ഈ ഗ്രന്ഥം വേദാന്തശാസ്ത്രങ്ങളെ അനുസരിച്ചുള്ളതാകയാൽ ആ ശാസ്ത്രത്തിൽ ശാസ്ത്രമൂലമെന്ന പറയപ്പെടുന്ന അനുബന്ധചതുഷ്ടയത്തെ പറയാം. ഇപ്രകാരം കൃപാവാരിധിയായ സൽഗുരുവാക്യം കേട്ടു മോക്ഷേച്ഛുവായ ശിഷ്യൻ ചോദിക്കുന്നു.

ശിഷ്യൻ:—അല്ലയോ ഗുരോ, അനുബന്ധചതുഷ്ടയം എന്നു വെച്ചാൽ എന്തെല്ലാമാണെന്ന വിവരിച്ചുപദേശിക്കണം.

ഗു:—കേൾക്കുക. അധികാരി, വിഷയം, സംബന്ധം, പ്രയോജനം എന്നിങ്ങിനെ നാലുകളുള്ള ഇവയെ ശാസ്ത്രാരംഭഫലങ്ങളെന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

ശി:—അതെന്തുകൊണ്ട്?

ഗു:—ഈ ശാസ്ത്രഗ്രഹണത്തിന്നായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവർക്ക് ഇവ ഫലലക്ഷണങ്ങളായിരിക്കുന്നതുതന്നെ ഇതിന്റെ പ്രയോജനം. പ്രയോജനമൊന്നുമില്ലെങ്കിൽ ആരും ഇതിൽ പ്രവൃത്തിയുണ്ടാവുന്നതല്ലല്ലൊ. 'പ്രയോജനമനുദ്ദിശ്യ ന മന്ദോപി പ്രവർത്തതേ' എന്നല്ലെ പ്രമാണം.

ശി:—എന്നാൽ ഈ ശാസ്ത്രത്തിന് 'അധികാരി' ആരാണ്?

ഗു:—സാധനചതുഷ്ടയസമ്പന്നനായും, വിദ്വാനായും, യുക്തിസാമർത്ഥ്യമുള്ളവനായും, ബുദ്ധിമാനായും ഇരിക്കുന്നവനാണ്.

ശി:—'വിഷയ'മെന്നതെന്ത്?

ഗു:—സകലവേദാന്തവാക്യങ്ങളുടേയും താല്പര്യാർത്ഥമായിട്ട് യാതൊരു വസ്തുവിൽ കാണപ്പെടുന്നുവോ, യാതൊരു വസ്തു ജീവബ്രഹ്മൈക്യസ്വരൂപമായിരിക്കുന്നുവോ ആ പരിശുദ്ധചൈതന്യംതന്നെ ഇതിന്റെ വിഷയം.

ശി:—സംബന്ധമെന്നാലെന്താകുന്നു?

ഗു:—ജീവബ്രഹ്മൈക്യത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതായ പ്രമേയ പ്രമാണശാസ്ത്രങ്ങൾക്കുള്ള ബോദ്ധ്യബോധകലക്ഷണമാകുന്ന സംബന്ധമെന്നു വിദ്വാന്മാരാൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്.

ശി:—പ്രയോജനമെന്നാലെന്താണ്?

ഗു:—പ്രത്യഗാത്മാവും ബ്രഹ്മവും തമ്മിൽ ഐക്യം സിദ്ധിക്കുന്ന ആനന്ദാനുഭവത്താൽ സകലസംസാരബന്ധവും നശിക്കുന്നതുതന്നെ പ്രയോജനം. ഈ ഫലസിദ്ധിയാവട്ടെ ബുദ്ധിമാനായി സാധനചതുഷ്ടയസമ്പന്നനായവന്നു മാത്രമേ സിദ്ധിക്കുകയുള്ളൂ. എന്തെങ്കിലും ഒരു സാധനത്തിന്നു ന്യൂ

നതയുണ്ടെങ്കിൽ ഫലം ലഭിക്കയില്ല. സാധനചതുഷ്ടയവിഹീനന്മാൎക്ക് മുക്തി ലഭിക്കയില്ലെന്നു മഹൎഷിമാർ നിൎവ്വിവാദം ഘോഷിക്കുന്നു.

ശി:—ആ സാധനങ്ങൾ ഏതെല്ലാമാണ്?

ഗു:—നിത്യാനിത്യവസ്തുവിവേകം ഒന്നാമത്തെ സാധനമെന്നും, ഇഹാമുത്രാൎത്ഥഫലഭോഗവിരാഗമെന്നു രണ്ടാമത്തേതെന്നും, മൂന്നാമത്തെ സാധനം ശമാദിഷൾക്കസമ്പത്തിയെന്നും, മുമുക്ഷുത്വം നാലാമത്തെ സാധനമെന്നുമാണ് ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്.

ശി:— നിത്യാനിത്യവസ്തുവിവേകമെന്നാലെന്തെന്നറിവാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

ഗു:—പറയാം കേൾക്ക.

"ബ്രഹ്മൈവനിത്യമന്യത്തു ഹ്യനിത്യമിതിവേദനം
സോയംനിത്യാനിത്യവസ്തുവിവേക ഇതികഥ്യതേ".

ബ്രഹ്മംതന്നെയാകുന്നു നിത്യം. ദേഹേന്ദ്രിയാദി മറ്റു സകല പ്രപഞ്ചവും അനിത്യമാണ്. എന്നറിയുന്നതിനെ നിത്യാനിത്യവസ്തുവിവേകമെന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

ശി:—ഇതിന് എന്തു ദൃഷ്ടാന്തം?

ഗു:—കുടത്തിനു കാരണമായ മണ്ണ് മൂന്നുകാലത്തിലും മണ്ണായിത്തന്നെ കാണപ്പെടുന്നതുകൊണ്ട് അതു നിത്യമാണെന്നും, മണ്ണിന്റെ കാൎയ്യരൂപങ്ങളായ ഘടാദികൾ നശിച്ചുപോകുന്നതിനാൽ അവ അനിത്യമാണെന്നും അറിയുന്നതുപോലെ, ദേഹാദിപ്രപഞ്ചമെല്ലാം ബ്രഹ്മത്തിന്റെ കാൎയ്യമായതുകൊണ്ട് അനിത്യമെന്നും ഈ അനിത്യമായ പ്രപഞ്ചത്തിനു ബ്രഹ്മം കാരണമായതുകൊണ്ടു (ഘടത്തിനെ നോക്കുമ്പോൾ മണ്ണെങ്ങിനെ നിത്യമോ അപ്രകാരം) ബ്രഹ്മം നിത്യമെന്നും അറിയേണ്ടതാകുന്നു.

ശി:—ഈ ദേഹാദിജഗത്തു ബ്രഹ്മത്തിന്റെ കാൎയ്യമാണെന്നതിനു പ്രമാണമെന്താണ്?

ഗു:—ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നാകുന്നു ആകാശാദി പഞ്ചഭൂതജഗത്തു ണ്ടായതെന്നു യജുർവ്വേദോപനിഷത്തിൽ വരുണൻ ഭൃഗുവിനോടു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ദേഹാദിപ്രപഞ്ചങ്ങൾ ബ്രഹ്മത്തിന്റെ കാര്യമായതുകൊണ്ട് അനിത്യമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയം ലേശമില്ല. അതുകൂടാതെ സകല ജഗത്തും സാവയവമായിരിക്കുന്നതിനാൽ അനിത്യമാണെന്നു കാര്യകാരണങ്ങളെ അറിയുന്ന എല്ലാവർക്കും അനുഭവമുള്ളതുകൊണ്ടു സാവയവങ്ങളായുള്ള വൈകുണ്ഠാദിലോകങ്ങൾ നിത്യമാണെന്നു വിചാരിച്ചിരിക്കുന്നതു ബുദ്ധിഭ്രമമെന്നല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ല. അതുകൊണ്ടു നിത്യത്തെയും അനിത്യത്തെയും ശ്രുതികൊണ്ടും യുക്തികൊണ്ടും വിവേചനം ചെയ്തു അറിയുന്നതുതന്നെയാണ് നിത്യാനിത്യവസ്തുവിവേകം എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്.

ശി:—രണ്ടാംസാധനമായ വൈരാഗ്യമെന്നാലോ?

ഗു:—ഇഹലോകപരലോകങ്ങളിൽ ഉള്ള സുഖഭോഗങ്ങൾ അനിത്യമായതുകൊണ്ട് അവകളിൽ ഇച്ഛബുദ്ധിയാൽ അവയെ വെറുക്കുന്നതുതന്നെ ഇഹാമുത്രാർത്ഥഫലഭോഗവിരാഗം എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. നിത്യാനിത്യവസ്തുവിവേകം സിദ്ധിച്ചവർക്കു പുഷ്പം ചന്ദനം സ്ത്രീ മുതലായ സകല സുഖസാധനങ്ങളിലും ഉടനെ വൈരാഗ്യമുണ്ടാവുമെന്നറിയേണ്ടതാണ്.

ശി:—അതെങ്ങിനെയാണ്?

ഗു:—

"കാകസ്യവിഷ്ഠാവദസഹ്യബുദ്ധി-
ർഭോഗേഷു സാതീവ്രവിരക്തിരിഷ്യതേ
വിരക്തിതീവ്രത്വനിദാനമാഹു-
ർഭോഗ്യേഷുദോഷേക്ഷണമേവസന്തഃ"

കാകപുരീഷത്തിൽ എല്ലാവർക്കും വിരക്തിയുണ്ടാവുന്നതെങ്ങിനെയോ അതുപ്രകാരം സകല സുഖഭോഗവസ്തുവി

ലും വൈരാഗ്യമുണ്ടാവുന്നുള്ളവനായാണ് തീവ്രവൈരാഗ്യമെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. ആ തീവ്രവിരക്തിയുടെ നിദാനം സകലസുഖഭോഗ്യങ്ങളിലും ദോഷത്തെ കാണുന്നതാണെന്നു മഹാന്മാർ പറയുന്നു.

"പ്രദൃശ്യതേയസ്യഹിയത്രദോഷോ
നതത്രപുംസോസ്തിപുനഃപ്രവൃത്തിഃ
അന്തർമ്മഹാരോഗവതീംവിജാനൻ
കോനാമവേശ്യാമപിരൂപിണീംവ്രജേൽ."

ഏതൊരു വസ്തുവിൽ ദോഷം കാണപ്പെടുന്നുവോ അതിന്നുശേഷം ആ വസ്തുവിൽ മനുഷ്യർക്ക് പ്രവൃത്തിയുണ്ടാവുന്നതല്ല. ഒരു വേശ്യാസ്ത്രീ അതിരൂപവതിയായിരുന്നാലും ഘോരമായ രോഗമുള്ളവളാണെന്നറിഞ്ഞതിന്നു ശേഷം ആരെങ്കിലും അവളെ പ്രാപിക്കുമോ? അതുകൊണ്ട് ഇഹലോകത്തിലും പരലോകത്തിലും കാണപ്പെടുന്നതായ പദാർത്ഥങ്ങളുടെ പരമാർത്ഥതത്വത്തെ നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചറിയുകതന്നെയാണ് ചെയ്യേണ്ടത്. ഏതൊരു വസ്തുവിന്റെയും ഗുണദോഷവിമർശനം ചെയ്യുന്നതായാൽ അതിന്റെ ദോഷം അനായാസേന അറിയാവുന്നതാണല്ലോ.

സ്വമാതൃഗർഭേമലമൂത്രമദ്ധ്യേ
സ്ഥിതിന്തദാവിട്കൃമിദംശനംച
തദീയകൗക്ഷേയകവഹ്നിദാഹം
വിചാര്യകോവാവിരതിംനയാതി.

തന്റെ അമ്മയുടെ ഉദരത്തിൽ അകപ്പെട്ട മലമൂത്രമദ്ധ്യത്തിലുള്ള കിടപ്പും കൃമിദംശനത്താലുണ്ടാവുന്ന വേദനയും ജഠരാഗ്നിയാൽ ഉണ്ടാവുന്ന താപവും നല്ലവണ്ണം ആലോചിക്കുന്നതായാൽ ആർക്കാണ് വിരക്തിയുണ്ടാവാത്തത്. ഗർഭത്തിൽനിന്നു പുറത്തായതിന്നുശേഷം മലമൂത്രമദ്ധ്യത്തിൽ കിടന്നു കഴഞ്ഞതും ഉഴപ്പും ഉറവും കുടിച്ചു വെളിയിട്ടതും ബാലഗ്രഹാദിപീഡകൊണ്ടും രോഗാദിപീഡകൊണ്ടും പര

വശ്യമായിരിക്കുന്ന ബാല്യകാലത്തെ ഒന്നാലോചിച്ചാൽ ആർക്കാണ് വിരക്തിയുണ്ടാവാത്തത്? ചാപല്യത്തിനും ദുഃഖത്തിനും അജ്ഞാനത്തിനും ഇരിപ്പിടമായ കൌമാരകാലത്തെ ആലോചിച്ചാൽ ആർക്കാണ് വിരക്തിയുണ്ടാവാത്തത്?

"മർമ്മാഘാതം മാതൃതിരസ്കൃതിം ച
കർമ്മാശക്തത്വം സമയാതിലംഘനം
താതാദ്യവജ്ഞാതിതരാം ച ചേഷ്ടാം
വിചാര്യ കോ വാ വിരതിം ന യാതി."

മദനകലുഷനായി മാന്യന്മാരെ അവമാനിച്ചുകൊണ്ടും കാമാതുരനായും അസമയങ്ങളിൽ സ്ത്രീസംഘങ്ങളെ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടും അനവധി ദുരാചാരങ്ങളിൽ താല്പര്യത്തോടെയും തിരിയുന്ന യൌവനകാലത്തെ ഒന്നാലോചിക്കുന്നതായാൽ ആർക്കാണ് വിരക്തിവരാത്തത്? ജരാനരകളാൽ വൈരൂപ്യം ബാധിച്ചും, സകലരാലും നിന്ദ്യനായും, പലവിധരോഗങ്ങൾക്കിരിപ്പിടമായും, ദൈന്യത്തിന്നു പാത്രമായും, ബുദ്ധിഹീനനായും ഭവിക്കുന്ന വാർദ്ധക്യകാലത്തിലുള്ള ആ ദുർദ്ദശയെ ഒന്നാലോചിച്ചാൽ ആർക്കാണ് വിരക്തിയുണ്ടാവാത്തത്?

"യമാലയേ കേശവികർഷണാദി
മൃത്യുവ്യഥാം പാപഗതിര്യാതനാം
പ്രാണപ്രയാണേ പരിതപ്യമാനം
വിചാര്യ കോ വാ വിരതിം ന യാതി."

പ്രാണപ്രയാണസമയത്തിൽ യമകിങ്കരന്മാരെക്കൊണ്ടുള്ള ഭയവും, വിറയലും, മർമ്മവേദനയും, സന്ധികൾ തോറുമുള്ള വേദനയും, ഉച്ഛ്വാസനിശ്വാസങ്ങളെ കഫം തടയുന്നതിനാലുള്ള കഠിനവേദനയും ഒന്നാലോചിച്ചാൽ ആർക്കാണ് വിരക്തിവരാത്തത്? മരണാനന്തരം യമദൂതന്മാരാലുണ്ടാവുന്ന കഠിനോപദ്രവങ്ങളും, കുംഭീപാകം മുതലായ നരകാനുഭവങ്ങളും ആലോചിച്ചാൽ ആർക്കാണ് വിരക്തിവരാത്തത്? പുണ്യം ചെയ്തവർ പുണ്യലോകങ്ങളിൽ വസിച്ച് പുണ്യകർമ്മം ക്ഷയി

ക്കപ്പോഴും ഭൂമിയിലേക്ക് വീഴുന്നത് ആലോചിച്ചാൽ ആശ്ചാ ണ്ണ ചിലത വരാത്തത്

ഇപ്രകാരം ഇഹലോകപരലോകങ്ങളിലുള്ള സുഖദുഃഖങ്ങളെ വിവേചനം ചെയ്തറിയുന്ന വിവേകികൾക്ക്, ആശാബദ്ധന്മാരായ അനാവശ്യ ജന്തുക്കൾ വൃതന്മാരായ കഴിച്ചുപോകുന്നതിന്റെ ശിവസംപ്രതി കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കെ, സംസാരമയം തുച്ഛമായിരിക്കുന്ന ഈ ഗൃഹാദിസുഖങ്ങളിൽ എങ്ങിനെ ആസക്തി വരും.

“സ്വപ്നേകിമസ്യ പുരുഷസ്യ ചാസ്യമാണേ
ഗൃഹാദിവാഞ്ഛാതിവാപദാതും
മായാത്മമെസ്സീകൃതചക്ഷുഷായേ
തച്ചുവമ്യ്വേതിവിവേകജ്ഞാഃ”

അജ്ഞാനാന്ധകാരത്താൽ അന്ധന്മാരായ ചിലവക്കുന്നവർ സുഖമാണെന്ന് ധരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായും, ഇപ്പ സ്വല്പമേയും നശ്വരവും ആയിരിക്കുന്ന ഗൃഹദാരധനാദികളുടെ പരമാർത്ഥം ആലോചിച്ചു നോക്കുന്നതായാൽ ഇതിൽ യഥാർത്ഥ സുഖവും കാണപ്പെടുന്നതല്ല. മൂഢന്മാർ ഭ്രമിച്ചിരുന്ന അത്തിപ്പഴത്തിന് തുല്യം തന്നെ.

ശിഷ്യൻ—അതെങ്ങിനെ?

ഗുരു—അത്തിപ്പഴം മുറിച്ചു നോക്കാത്തതിന് മുമ്പ് എത്ര മനോഹരമായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അതു മുറിച്ചു നോക്കുന്നതായാൽ അത് ഒരു ഉപയോഗശൂന്യവസ്തുവാണെന്ന തോന്നുമോ? അതുപോലെ വിഷയവസ്തുക്കളും വിവേകമില്ലാത്തവർക്ക് മനോഹരമാണെന്നല്ലാതെ വിവേകികൾക്ക് ഉപയോഗ്യമല്ല. വെള്ളത്തിൽ കിടക്കുന്ന 'തവള' വെള്ളം വറ്റിപ്പോയാലും തന്റെ വാസസ്ഥലത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച മറ്റൊരു ദിക്കിൽ പോയ രക്ഷപ്പെടുവാനറിയാതെ ആ കുഴിയിൽ തന്നെ കിടന്നു മരിക്കുന്നതുപോലെ, അവിവേകിയും ഗൃഹാദിസുഖങ്ങളിൽ മുങ്ങിക്കിടന്ന് അവയെ വിട്ടുപിരിയുന്നപോ

കയറാൻ ശക്തനല്ലാതെ ദാഹത്താൽ മരിച്ചുപോകുന്നു. തനിക്കു സുഖമായിരിപ്പാൻ വേണ്ടി തന്നിൽ നിന്നുണ്ടാവുന്ന നൂലുകൊണ്ടു കൂടു കെട്ടി അതിൽനിന്നു പുറത്തു വരുവാനറിയാതെ അതിൽ കിടന്നു പട്ടുനൂൽ പുഴുവിനെപ്പോലെതന്നെ അവിവേകിയും ഗൃഹാദിസുഖങ്ങളാൽ കെട്ടപ്പെട്ട് അതിൽനിന്നു പുറത്തു വരുവാനറിയാതെ വ്യൎത്ഥമായി നശിച്ചുപോകുന്നു. ഈ ഗൃഹാദികളുടെ പരമാൎത്ഥം ആലോചിക്കുന്നതായാൽ ഈ ഗൃഹത്തിനും, കാരാഗൃഹത്തിനും എന്തൊരു വ്യത്യാസമാണുള്ളത്? ഗൃഹാശ എന്നുള്ളതു കാലിൽ കെട്ടിയ ചങ്ങലയാകുന്നു. കളത്രപുത്രാശയോ കഴുത്തിൽ കെട്ടി മുറുക്കിയ പാശമാകുന്നു. ധനാശയാവട്ടെ തലയിൽ വീഴുന്ന പ്രാണനാശകരമായ ഇടിത്തീയാകുന്നു.

“ആശാപാശശതേനാപാശിതപദോ നോത്ഥാതുമേവ ക്ഷമഃ
കാമക്രോധമദാദിഭിഃ പ്രതിഭടൈഃ സംരക്ഷ്യമാണോ നിശം
സമ്മോഹഃ ; ഘനാന്ധകാരപതിതഃ സംസാരകാരാഗൃഹാൽ
നിൎഗ്ഗന്തും ത്രിവിധൈഷണാപരവശഃ കഃ ശക്നുയാദ്യോഗിഷു”

ഈപ്രകാരമുള്ള ത്രിവിധൈഷണകളിൽ ആസക്തനായിരിക്കുന്നവൻ നാനാരൂപങ്ങളായ ആശാപാശങ്ങളാൽ കെട്ടപ്പെട്ടതുകൊണ്ട് എഴുനീല്ക്കുവാൻ കൂട ശക്തനായി ഭവിക്കുന്നില്ല. അതിനെയൊഴികെ ദുർഗ്ഗുണങ്ങളായ കാമക്രോധാദികൾ മോഹമായ അന്ധകാരത്തിൽ മുക്കി മയക്കി തല പൊന്തിക്കുവാൻ സമ്മതിക്കാതെ അതിജാഗ്രതയായി എപ്പോഴും കാത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സംസാരകാരാഗൃഹത്തിൽനിന്നു പുറത്തു ചാടുവാൻ ആൎക്കു സാധിക്കും കാമാന്ധകാരത്താൽ കണ്ണുകാണാതിരിക്കുന്നവൻ കുത്സിതയായ സ്ത്രീരൂപത്തിൽ മോഹിച്ചുപോകുന്നു. കണ്ണുകാണാത്തവനു എന്തൊരു വസ്തുവിന്റെയും ഗുണദോഷഗ്രഹണം സാദ്ധ്യമല്ലല്ലോ.

“ധ്വസ്തോത്സാഹം വിലോക്യ പ്രവണമതിനാ സാദ്ധ്യമല്പാല്പമാം
സ്വാദ്യസ്യാമിക്കേല പൃഷ്ഠേമം താരൂസിസ്ഥം ഭാ ചു:
അന്യൈഃ കൃത്യം കൃതേ പ്രജന്മാസാമഗ്ര്യം കൈവിനാശതി
സ്ത്രീരൂപം കുവീതുന്മം സ്മരസമാം വിപ്രത്തീ ദേവന്ത്രയം:”
ഇപ്രകാരമുള്ള സ്ത്രീരൂപം വിഷയികളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഒന്നാ
ന്തരങ്ങളിനി അതിവിശാലമായ മുഖത്തിൽ കണ്ണ വാറുകളും
ഇത്തു ഉപമിക്കുവാൻ പാടില്ലെന്നു വിചാരിച്ചു് അതിൽ പ്ര
ടി കൊടുത്താൽ നശിച്ചുപോകുന്നു. അതുപോലെ വസ്തു
സ്വരൂപമായ അനന്തമായ ശരീരത്തിനു രക്ഷകമായ
തെ കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കാൻ കഴിയുമോ? വിഷയികളായ മനു
ഷ്യരെ കാമൻ സാക്ഷാൽ യമൻ തന്നെ. ഗ്രഹം യമാല
യമെന്നതിനു സംശയമില്ല. ഗൃഹത്തിലാവട്ടെ യമാലയത്തി
ലായാലും താപത്രയത്തിനു നിവൃത്തി വരുന്നതല്ല. ഗ്രഹങ്ങ
ളിൽ ദുഃഖമല്ലാതെ സുഖമെന്നതു കേവലം ഭ്രമമാകുന്നു. കാ
മനും യമനും തമ്മിൽ അതിശയമായ വ്യത്യാസം ചിലതുണ്ടു്.
വളരെ വ്യത്യാസമുണ്ടു്. യമൻ ശത്രുവായിട്ടാണു് ജനങ്ങളെ
ഉപദ്രവിക്കുന്നതു. കാമൻ അങ്ങിനെയല്ല. ബന്ധുവായിട്ടു തന്നെ
യാണു് അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതു്. ഇതു മാത്രമല്ല. യമൻ ദുഷ്ട
ന്മാരെ മാത്രമേ ഉപദ്രവിക്കുന്നുള്ളൂ. കാമനാകട്ടെ ശിഷ്ടന്മാരെ
കൂടി അധികം ഉപദ്രവിക്കുന്നു. ശിഷ്ടന്മാരുടെ കഥ പിന്നെ പ
റയേണ്ടതുണ്ടോ?

കാമകാന്താരമധ്യേ ഗതിർ ശഠഗതാഃ
സ്വാന്തം ബന്ധമന്ദം
സ്ത്രീപുംസാവതാരം സ്മരണമാഗതമീശം
മാനസം ഹന്തബന്ധം ദിനം
അതൃപ്തസ്ത്യൈവ മരത്തം നിത്യമേ
ബന്ധം ദുഃഖമേതം
പ്രലോഭാതീതമത്തിപ്രപഞ്ചം സമം
സംയുക്തം ജഗത്രയം”

സകല ലോകത്തെയും ജയിപ്പിക്കുന്ന കാമൻ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അധിവസിച്ചുകൊണ്ട് അന്യോന്യം അനുരാഗങ്ങളെക്കൊണ്ടു, സന്താനപ്രാപ്തിലീലകളെ ചെയ്യിച്ച് കാമാധികാരത്താൽ ജീവന്മാരെ തമ്മിൽ പ്രകൃതിപാശത്താൽ ബന്ധിച്ച് പ്രപഞ്ചത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള കാമൻ ഹൃദയങ്ങളിൽ വസിക്കയാലാകുന്നു സർവ്വജീവികൾക്കും ഭോഗ്യവസ്തുക്കളിൽ പ്രവൃത്തി സ്വാതന്ത്ര്യമായി കാണുന്നത്. അല്ലാതെപക്ഷം അനുഭവിച്ചറിയാത്ത വസ്തുവിൽ ജീവികൾക്കു പ്രവൃത്തിയുണ്ടാകുന്നതാണോ? സകല ഭൂതങ്ങൾക്കും ദേഹം ജീർണ്ണമായാൽക്കൂടി കാമൻ നശിക്കുന്നില്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ടു ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യമുള്ളവനാണെങ്കിൽ വിഷയസുഖങ്ങളിലുള്ള ദോഷത്തെ ആലോചിച്ചറിഞ്ഞ് കാമപാശബന്ധത്തിൽനിന്നു മോചിക്കുന്നതായാൽ സാക്ഷാൽ മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തിൽ ചെന്നു ചേരാവുന്നതാണ്.

ശിഷ്യൻ:— ഈ കാമനെ ജയിപ്പാനുള്ള ഉപായമെന്താണ്?

ഗുരു— കേൾക്ക, പറയാം.

കാമസ്യവിജയോപായംസൂക്ഷ്മംവക്ഷ്യാമ്യഹംസതാം
സങ്കല്പസ്യപരിത്യാഗഉപായസ്സുലഭോമതഃ ( )

ശ്രുതേഷ്വപിച്ചാദൃഷ്ടേഷുയസ്യനകസ്മിൻവസ്തുനി
സൽബുദ്ധിനൈവധീത്യാഗാൽകാമോനോൽപ്പത്തികഞ്ചിൽ. (2)

കാമസ്യബീജംസങ്കല്പഃസങ്കല്പാദേവജായതേ
ബീജനാശേകുതസ്തസ്മിൻനാശേപിനശ്യതി" (3)

കാമനെ ജയിപ്പാനുള്ള ന്യൂഷ്ടോപായം സുലഭമായിട്ടുള്ളതു സങ്കല്പത്തെ ത്യജിക്കുന്നതാകുന്നു. കാണപ്പെടുന്നതായും കേൾക്കപ്പെടുന്നതായുമുള്ള ഏതൊരു വസ്തുക്കളിലും അതു നല്ലതാണെന്നുള്ള ബുദ്ധി ഉണ്ടാകാതിരുന്നാൽ അവകളിൽ കാമപ്രവൃത്തി ഉണ്ടാവുന്നതല്ല. കാമന്റെ വിത്തു സങ്കല്പമാകുന്നു. സങ്കല്പത്തിൽനിന്നല്ലോ കാമനുണ്ടാവുകയുള്ളൂ. വിത്തു നശിച്ചാൽ ക

ഴുണ്ടാവാത്തതുപോലെ സങ്കല്പം നശിച്ചാൽ കാമവും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല

“സങ്കല്പസത്യക്തചിന്തം വികനെവ
ഭോഗ്യനേകാമത്തിൽ സമതഃ
യതസ്തകോമദ്ദൃഷ്ടതാം
സത്യക്ത്വ ബുദ്ധിർവിഷയാനിമസ്യാൽ”

ജീവികൾ സുഖമുണ്ടെന്നുള്ള ബുദ്ധികൊണ്ടാണ് ഭോഗ്യവസ്തുക്കളെ കാമിക്കുന്നത് അതിൽ സുഖമില്ലെന്നുള്ള ബുദ്ധിവന്നാൽ ആരും അവയെ ഇച്ഛിക്കയില്ല വിഷയവസ്തുക്കളിൽ സുഖബുദ്ധി എത്രകാലം നിലനില്ക്കുമോ അത്രകാലം ജീവികൾക്കു കാമത്തെ ജയിപ്പാനും കഴിയുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു കാമത്തെ ജയിക്കേണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നവർ ഭോഗ്യവസ്തുക്കളിലുള്ള സുഖബുദ്ധിയെ തീരെ ത്യജിക്കേണ്ടതാകുന്നു വിഷയവസ്തുക്കളിലുള്ള സുഖസങ്കല്പത്തെ ത്യജിക്കുവാൻ ഉപായമാകട്ടെ ഒന്നു, വിഷയവസ്തുക്കളുടെ ദോഷചിന്തനവും, മറ്റൊന്ന് അവയുടെ അനിത്യത്വചിന്തനവുമാകുന്നു. മാണിക്യത്തെ കല്ലാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നവന്ന് അതു സമ്പാദിക്കണമെന്നു തോന്നുകയില്ല അതിനെ ലഭിക്കേണമെന്നും തോന്നുകയില്ല

ശിഷ്യൻ—ധനത്തിന്റെ ദോഷലക്ഷണങ്ങൾ എന്തെല്ലാമാണ്?

ഗുരു—“ധനം ഭയനിബന്ധനം സതതദുഃഖസംബന്ധനം
പ്രചണ്ഡതരകർമ്മണാം സ്ഥിതിവിപന്നസംവർദ്ധനം
വിശിഷ്ടഗുണബാധനം കുമതിവീതസംരോധനം
നൃകതിശതിസാധനം ഭവതനാഥിഷ്ഠേശ്ചായനം
ഭാര്യാദ്യുപചാരമയം പ്രമാദാൽ
മദ്യാദിദോഷാതിശയം പ്രപന്നാ
ധനം ഭയഗ്രസ്തമലം ത്വജ്ജലം
ഭവതാംസതാനെന്നസ്യഖമയകല്പതേ”.

ധനമെന്നുള്ളതു ഭയകാരണവും എപ്പോഴും ദുഃഖപ്രദവും, ഗർവ്വത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതും, സാധുക്കളെ പീഡിപ്പിക്കുന്നതും, സൽഗുണങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നതും, കൃപണബുദ്ധികളാൽ ആരാധിക്കപ്പെടുന്നതും, മതിമാന്ദ്യത്തെ തരുന്നതും, ദുർമ്മദത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതുമാകുന്നു. ഇതു മാത്രമല്ല, ധനമുള്ളവർക്കു രാജാവിങ്കൽനിന്നും ഭയം കള്ളന്മാരിൽനിന്നും ഭയം പിശുനന്മാരെക്കൊണ്ടും ഭയം ദായാദികളിൽനിന്നും ഭയം ഇങ്ങിനെ എല്ലാവരെക്കൊണ്ടും ഭയജനകമായും, അനർത്ഥഹേതുവായുമിരിക്കുന്ന ധനം സമ്പാദിക്കുക ഒരിക്കലും സുഖഹേതുവായി ഭവിക്കുന്നില്ല. ആർജ്ജിക്കുമ്പോഴും, രക്ഷിക്കുമ്പോഴും, ദാനം ചെയ്യുമ്പോഴും, ചിലവുചെയ്യുമ്പോഴും അതിദുഃഖപ്രദമായിരിക്കുന്ന ധനം എങ്ങിനെ സുഖസാധനമാകുന്നു? സമ്പത്തുകൂടി ധനലാഭമുണ്ടായാൽ ലോഭമുണ്ടാകുന്നു. ലോഭമുണ്ടായാൽ വിവേകം നശിക്കുന്നു. വിവേകം നശിക്കുന്നതോ സർവ്വനാശകരമാണല്ലോ. ധനം ലഭിക്കാതിരിക്കുമ്പോൾ ലാഭദുഃഖം, ലഭിച്ചാൽ ലോഭദുഃഖം ഇങ്ങിനെ സർവ്വദുഃഖകരമായ ധനത്തിനാൽ ആർക്കുതന്നെ സുഖമുണ്ടാവും. ധനം ദാനംചെയ്തു കളയാമെന്നു വെച്ചാൽ പുനർജ്ജന്മത്തിനൊരു കാരണമായിത്തീരുന്നു. അനുഭവിച്ചുതീർക്കാമെന്നു വെച്ചാൽ മദമത്സരങ്ങളും ഭവിക്കുന്നു. ഏതായാലും ധനംകൊണ്ട് അനർത്ഥമല്ലാതെ സൽഗതിയുണ്ടാവുന്നതല്ല.

" ധനാന്മദസ്സംഭവേത്സ്യാൽ
മദേന സ്മൃതിനാശനം
സ്മൃതിനാശാൽ ബുദ്ധിനാശോ
ബുദ്ധിനാശാൽ പ്രണശ്യതി."

ധനംകൊണ്ടു മദം വർദ്ധിക്കും. മദത്താൽ സ്മൃതി നശിച്ചുപോകും. സ്മൃതിനാശത്താൽ ബുദ്ധിനാശംവരും. ബുദ്ധിനാശത്താൽ സകലം നശിച്ചുപോകയും ചെയ്യും.

“സ്വപതി ധനമവശ്യന്താമശേഷാം പ്രാപ്യ
ഉപശമദപഥം ശുഭലോകോ ജനാനാം

ന്ന ധനതിരിപാലനേ സാതത്യം ക്ലേശകാരണം
ധനഹിതമേധിപന്മാർ പ്രാണനേകത്ര്യജന്തി."

ധനം സമ്പാദനമാത്രനെന്നുള്ള ആഗ്രഹമൊന്നിനാൽ ശാന്താലംബനം ചെയ്യപ്പെട്ടവരായ ഭൂജനങ്ങളും ആ ധനത്തെ എപ്പോഴും കാത്തുകൊണ്ടുതന്നെ കാലംകഴിക്കുന്നു. ആ ധനമാണ് അവരുടെ പ്രാണനെക്കൂടെ വലിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നതു.

"സമ്പന്നോ നച ദേവ കിഞ്ചിദപരം
   നാവീക്ഷതേ ചക്ഷുഷാ
സദ്ഭിർ വൃദ്ധിതമാർഗ്ഗമപ്യവഗതി
   ർപ്രാത് സാമിതാബാലിശൈഃ
തന്യന്തേ വക്ഷസി വലൻ പ്രതിപദം
   ഹന്താന്ധകൂപേ പതത്
ദ്യന്നാസികാഗ്രവക്ഷസി ഹിതം
   ദേവി ദ്രവ്യമയാഞ്ജനം"

ധനമെന്ന അന്ധതയുള്ളവൻ കണ്ണുകൾ കാണാത്തവനെപ്പോലെ ചുറ്റുമുള്ള ലോകസ്ഥിതിയെ ഒന്നും കണ്ടറിയുന്നില്ല. സജ്ജനങ്ങൾ നടക്കുന്ന വഴിയിൽകൂടി നടക്കുന്നില്ലെന്ന മാത്രമല്ല ദുർജ്ജനസഹവാസംചെയ്തു് ദുർമ്മാർഗ്ഗത്തിൽകൂടി തപ്പിത്തടഞ്ഞു നടന്നു് ഒടുവിൽ അഗാധമായ ദുഃഖകൂപത്തിൽ ചെന്നു ചാടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റിയും ഒരു സ്ഥലത്തു [illegible] ദേവിദ്രവ്യമാകുന്ന അഞ്ജനം [illegible] മാത്രമാകുന്നു.

"ലോകത്രയസ്യാധിപത്യം ലോകേ മത്സരമേവ ച
ധനമാത്രവിത്താനാം പ്രാപ്യ കടംതപ്താന്തരോ ധനം"

ധനം ഉള്ള ക്ഷണത്തിൽ തന്നെ ലോഭം ക്രോധം ഡംഭം മദം മത്സരം മുതലായ ദുർഗ്ഗുണങ്ങളും വർദ്ധിച്ചുവരുന്നു. ഇതിനാലായിരിക്കും ആ ധനം മനുഷ്യർക്ക് ഏറ്റവും ദോഷമുണ്ടാക്കുന്നതെന്നിരിക്കുന്നു.

“നിസ്പൃഹിതേ [illegible]
[illegible].”

സർവ്വജ്ഞന്മാരും യോഗ്യന്മാരും ഋഷികളും ധനത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നവർ [illegible] എത്തിക്കേണ്ടതാകുന്നു. [illegible] വസിക്കുന്നവർ എപ്പോഴും [illegible].

“[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]”

മനസ്സിനെ ഇളക്കാത്ത കാടുകളിലും, [illegible] ഗുഹകളിലും, [illegible] ഏകനായും [illegible] മഹർഷി [illegible]വൻ സുഖമായി വസിക്കുന്നു. [illegible] ധനവാനായവൻ സ്വന്തപുത്രന്മാരോടുകൂടിയും ബന്ധുക്കളോടും ക്ലേശിച്ച് വസിക്കുന്നു.

“[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]”

അതുകൊണ്ട് ഇതും [illegible] പുരുഷാർത്ഥലാഭം [illegible] സിദ്ധിക്കുന്നതല്ലെന്നും നിശ്ചയിച്ച് സൽപുരുഷന്മാർ [illegible] ധനത്തെ ത്യജിച്ച് സന്ന്യാസികളായി കാട്ടിൽ പോയി വസിക്കുന്നു.

"ശ്രദ്ധാഭക്തിരതിപ്രിയാം ഗുണവതീം
പുത്രാൻശ്രുതാൻ സമ്മതാൻ
ഭാഗ്യൈശ്വര്യധനാഭിമാനചിതൈഃ
ശ്രീസുന്ദരം മന്ദിരം
സർവ്വം നശ്വരമിത്യവേത്യ കവയഃ
ശ്രുത്യുക്തിയുക്തിഭിഃ
സംന്യസ്യന്ത്യപരോക്ഷതത്ത്വമിതി
മോക്ഷാർത്ഥിനഃ ശ്രദ്ധയാ"

അതുമാത്രമല്ല, ശ്രദ്ധാഭക്തിമതിയായും, ഗുണവതിയായുമിരിക്കുന്ന ഭാര്യയും, ഗുണവാന്മാരായ പുത്രന്മാരും, ഭാഗ്യത്തിനും ഐശ്വര്യത്തിനും ഉപകരിക്കുന്ന ധനങ്ങളും, ശ്രീയും ചിലാസമുള്ള മന്ദിരത്തെയും ശ്രുതിയുക്തികളെക്കൊണ്ട് നശ്വരമാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു സർവ്വവും സന്ന്യസിക്കുന്ന വിദ്വാന്മാർ ഇവയെല്ലാം സുഖമാണെന്നു സങ്കല്പിച്ചു മോഹസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിപ്പോകുന്നു. ഭക്ഷണം ചെയ്യുന്ന കളത്രപുത്രധനാദികളോടുകൂടി, മനുഷ്യന്മാരായ ഗൃഹത്തിൽ പൂർവ്വജന്മപുണ്യങ്ങളെ ചെലവഴിക്കുന്നവർ കൽക്കാരൽ ശരീരസാധ്യമായ ശരീരക്ലേശം അനുഭവിക്കയാണല്ലോ. എന്നാൽ ജ്ഞാനികൾ മോക്ഷത്തിന്നായി സർവ്വവും ഉപേക്ഷിക്കുന്നു, ഇതുകൊണ്ടു മാത്രമല്ല.

"സംസൃതിക്ഷയകാരിണീം പരമാം ശ്രുതിമതാം
സിദ്ധാന്തസാരം മിതാം
നിത്യാനിത്യവിവേകശാലിമനസാം
ശുദ്ധാത്മശുദ്ധിം മതാം
തസ്യോത്തമം മഹാവിരക്തസ്യ മതാം
ശമദമാദിയുതാം
യത്നേനാസ്യ മുമുക്ഷവോ ഗുരുമതം
ശ്രദ്ധയാ ശ്രുണ്വന്തു"

ഈ വിധിയിൽ പ്രകാരം പുണ്യകർമ്മങ്ങളാൽ പാപ
ത്തെ നശിപ്പിച്ചവരായും, മനശ്ശുദ്ധിവന്നവരായും, വിവേ

നായും മുമുക്ഷുക്കളായും, നിത്യാനിത്യവസ്തുവിചാരത്തിൽ നിന്നു ലഭിച്ചതായ തീവ്രവൈരാഗ്യമാകുന്ന വാളോടുകൂടിയവരായുമിരിക്കുന്ന ധന്യന്മാർ ഗൃഹധനകളത്രാദികളിലുള്ള ആശയാകുന്ന മുതലയെ മുറിച്ചുകളഞ്ഞു സുഖമായി കാത്തു മറുകുന്നു

“മുക്തിശ്രീനഗരസ്യ ദുർജ്ജയതരം ദ്വാരം യദസ്ത്യാദിമം
തസ്യ ദ്വേ അരരേ ധനം ച യുവതീ താഭ്യാം പിനദ്ധം ദൃഢം
കാമാഖ്യാർഗ്ഗലദാരുണാ ബലവതാ ദ്വാരം തദേതത്ത്രയം (ധീ”
ധീരോ യസ്തു ഭിനത്തി സോഽർഹതി സുഖം ഭോക്തും വിമുക്തിശ്രിയം

മോക്ഷലക്ഷ്മീനഗരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന ആദ്യദ്വാരമൊന്നുണ്ട്, അതിന്നു ബലമായ രണ്ടു വാതിലുകളും ഉണ്ട് അതിൽ ഒന്നു ധനവും, മറ്റൊന്നു സ്ത്രീയുമാകുന്നു. ഈ രണ്ടു വാതിലുകളെ ദൃഢമായി ബന്ധിച്ചു കാമമാകുന്ന ബലമുള്ള തഴുതിട്ടു പൂട്ടിയിരിക്കുന്നു. ഈ മൂന്നിനെയും ഏതൊരു ധീരൻ ഭേദിക്കുന്നുവോ അവൻ മോക്ഷശ്രീനഗരത്തിലെ സുഖാനുഭവത്തിന്ന് അവകാശിയായി ഭവിക്കുന്നു. വിവേകമാകുന്ന കുതിരപ്പുറത്തു കയറി വൈരാഗ്യമാകുന്ന വാളും, ധൈര്യമാകുന്ന കുപ്പായവും ധരിച്ചു മോക്ഷലക്ഷ്മീനഗരത്തിലേക്കു പോകുന്നവന്നു മാർഗ്ഗത്തിൽ യാതൊരു ശത്രുഭയം ഉണ്ടാവുന്നതല്ല

“വിവേകജാം തീവ്രവിരക്തിമേവ
മുക്തേർന്നിദാനം നിഗദന്തി സന്തഃ
തസ്മാദ്വിവേകീ വിരതിം മുമുക്ഷുഃ
സമ്പാദയേത്താം പ്രഥമം പ്രയത്നാത്”

വിവേകജന്യമായ തീവ്രവൈരാഗ്യത്തെയാകുന്നു മോക്ഷത്തിന്നിദാനമെന്നു സജ്ജനങ്ങൾ പറയുന്നു. അതുകൊണ്ടു വിവേകിയായവൻ മോക്ഷം ലഭിക്കേണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നെങ്കിൽ ഏറ്റം പ്രയത്നം ചെയ്തിട്ടും തീവ്രവൈരാഗ്യത്തെയാണ് സമ്പാദിക്കേണ്ടത്

“പുമാനാത്മാ സംപ്രാപ്തവൈരാഗ്യഃ സമ്യഗ് ഭവേദിഹ
ശമാദിഷൾക്കസമ്പന്നോ മുമുക്ഷുർമ്മോക്ഷമാപ്നുയാൽ”

ഏതൊരു പുരുഷനും വൈരാഗ്യമില്ലെങ്കിൽ മോക്ഷത്തെ ആഗ്രഹിക്കുന്ന മുമുക്ഷു ശാന്തനായി ഭവിക്കയില്ല. വൈരാഗ്യമെന്നതു ബന്ധമോചനത്തിനു മുഖ്യമായ സാധനമാകുന്നു.

ഇനി മൂന്നാം സാധനമായ ശമാദിഷൾക്കങ്ങളെ പറയാം. ശമം, ദമം, തിതിക്ഷ, ഉപരതി, ശ്രദ്ധ, സമാധാനം എന്നിവയാണ് ആറു ശമാദിഷൾക്കങ്ങളെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്.

ശിഷ്യൻ:— ശമമെന്നാലെന്താണ്?

ഗുരു:— “ഏകവൃത്ത്യൈവ സംസ്ഥാപ്യ ലക്ഷ്യേ നിയതസ്ഥിതിഃ
ശമ ഉക്തഃ സദ്ഭിഃ ശമലക്ഷണാവധിഃ”

മനസ്സിലുണ്ടാവുന്ന വൃത്തികളെ ഒതുക്കി ലക്ഷ്യവസ്തുവിൽ നിത്യവും ഏകാഗ്രമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതുതന്നെ ശമലക്ഷണമായി സത്തുക്കൾ ശമമെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. ഈ ശമത്തെ ഉത്തമമെന്നും, മദ്ധ്യമമെന്നും, അധമമെന്നും മൂന്നു വിധമായി പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

“സവികാരം പരിത്യജ്യ സ്വലക്ഷ്യേ സ്ഥിതിഃ
മനസഃ സാത്ത്വികാകാരോത്തമഃ ബ്രഹ്മനിഷ്ഠാലക്ഷണഃ”

മനസ്സ് സങ്കല്പവികല്പരൂപങ്ങളായ വികാരങ്ങളെ ത്യജിച്ച് ലക്ഷ്യവസ്തുവിൽ ഏകാഗ്രമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അവസ്ഥയാകുന്നു ബ്രഹ്മനിഷ്ഠാലക്ഷണമായ ഉത്തമശാന്തിയെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. മനസ്സുകൊണ്ട് പ്രത്യഗാത്മചിന്തനം സദാ അനുസന്ധാനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതാകുന്നു ശ്രുതിസമ്മതലക്ഷണമായ മദ്ധ്യമശാന്തിയെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. മനസ്സ് വിഷയവ്യാപാരത്തിൽനിന്നു പിന്തിരിഞ്ഞ് ശ്രവണമനനാദികൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയെ മന്ദശമലക്ഷണമായ അധമശാന്തിയെന്നു പറയുന്നു. ഈ ശമത്തിന്റെ പൂ

പൂർവാംശം വൈരാഗ്യമാകുന്നു ശമം ഉത്തരാംശവുമാകുന്നു. പൂർവ്വാംശമായ വൈരാഗ്യമുണ്ടായാൽ മാത്രമേ ഉത്തരാംശമായ ശമമുണ്ടാകയുള്ളൂ.

"കാമക്രോധലോഭമോഹമദമാത്സര്യവതഃ
നജിതാഃ യസ്യ ഷഡ്വർഗാഃ ശാന്തിർന സിദ്ധ്യതി"

കാമം, ക്രോധം, ലോഭം, മോഹം, മദം, മത്സരം എന്നീ ആറു ശത്രുക്കളെ ജയിക്കാത്തവൻ ശാന്തി ലഭിക്കയില്ല. തീവ്രങ്ങളായ ഈ ആറുകൂടി വിഷയവസ്തുക്കളെ വിഷംപോലെ ത്യജിക്കാത്തവർ ശാന്തി ലഭിക്കയില്ല. ഈശ്വരാനുഗ്രഹം ഇല്ലാതിരിക്കുന്നവനും, ഗുരുകടാക്ഷമില്ലാത്തവനും, ചിത്തപ്രസാദമില്ലാത്തവനും ശാന്തിയുണ്ടാവുന്നതല്ല. ചിത്തപ്രസാദം സിദ്ധിപ്പാനുള്ള സാധനങ്ങളെ പണ്ഡിതന്മാർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അവ എന്തെല്ലാമെന്നു പറയാം. ബ്രഹ്മചര്യം, അഹിംസ, ദയ, ആർജ്ജവം, വിഷയവസ്തുവിരക്തി, ശൗചം, ഡംഭമില്ലായ്മ, സത്യം, മമതയില്ലായ്മ, സ്ഥൈര്യം, അഭിമാനമില്ലായ്മ, ഈശ്വരധ്യാനനിഷ്ഠ, ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാരോടുള്ള സഹവാസം, ജ്ഞാനനിഷ്ഠതയും, ധനത്തിൽ അനാസക്തി, സ്വധർമ്മങ്ങളിൽ സക്തിയും, ഏകാന്തവാസസ്വഭാവം, മുമുക്ഷുത്വം ഇവയെല്ലാം ആർക്കുണ്ടാകുന്നുവോ അവരുടെ ഹൃദയം നിർമ്മലമായി ഭവിക്കും. ഇവയില്ലെങ്കിൽ എത്രകാലമായാലും ആർക്കും ചിത്തപ്രസാദമുണ്ടാവുന്നതല്ല.

ശിഷ്യൻ — ബ്രഹ്മചര്യം, മുതലായ ലക്ഷണങ്ങളെ പറഞ്ഞുവല്ലോ അവയുടെ ലക്ഷണങ്ങളും എന്തെല്ലാമാണ്?

ഗുരു — "സ്മരണം ദർശനം സ്ത്രീണാം ഗുണകർമ്മകീർത്തനം
സമീചീനത്വധീസ്തുഷ്ടിഃ സംഭാഷണമിഥഃ
സഹവാസശ്ച സംസർഗ്ഗോഷ്ടധാ മൈഥുനം വിദുഃ
ഏതദ്വിലക്ഷണം ബ്രഹ്മചര്യം ചിത്തപ്രസാദകം."

ഇവയില്ലായ്മയാകുന്ന ബ്രഹ്മചര്യം സമ്പൂർണ്ണമെങ്കിൽ

തന്നെപ്പോലെ വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു ദയയോടുകൂടി മനസ്സു കൊണ്ടും വാക്കുകൊണ്ടും ദേഹംകൊണ്ടും യാതൊരു പ്രാണിയെയും പീഡിപ്പിക്കാതിരിക്കുന്നതാകുന്നു അഹിംസയെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. മനസ്സും വാക്കും പ്രവൃത്തിയും ഏകരൂപമായിരിക്കുന്നത് സത്യമാകുന്നു. ബ്രഹ്മാദിസ്തംബപര്യന്തമുള്ള വിഷയവസ്തുക്കളിൽ കാകവിഷ്ഠയിലെന്നപോലെ, വരുന്നതാകുന്ന തീവ്രവൈരാഗ്യം ശൌചമെന്നും ബ്രഹ്മചര്യമെന്നും അസ്തേയമെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. മണ്ണു വെള്ളം മുതലായവ കൊണ്ടു ശരീരത്തിൽ ചെയ്യുന്ന ശൌചം ബാഹ്യവും, ജ്ഞാനംകൊണ്ട് അജ്ഞാനത്തെ കളയുന്നത് ആന്തരവും ആകുന്നു. ആന്തരശൌചം സമ്പാദിച്ചു ചെയ്യുന്നവർക്കു ബാഹ്യശൌചം ആവശ്യമുള്ളതല്ല. ഉപവാസം, കൃച്ഛ്രം മുതലായതെല്ലാം ശാസ്ത്രവിധിപ്രകാരം ദേഹത്തിനു പീഡയുണ്ടാകാതെ ആർ ചെയ്യുന്നുവോ അതിനെ തപസ്സെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഒരിക്കലുമുള്ള ധനം തന്നെ സമ്പാദിച്ചു സന്തോഷത്തോടുകൂടി കഴിക്കുന്നതു സന്തോഷമാകുന്നു. വേദാന്തശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പറയപ്പെട്ട ഗുരുവിന്റെ ഉപദേശമില്ലാതിരിക്കുന്നതാകുന്നു അജ്ഞാനം. ഗുരുവാക്യങ്ങളാലും വേദാന്തവാക്യങ്ങളാലും നിശ്ചിതമായ അർത്ഥങ്ങളിൽ ഏകാഗ്രതയോടുകൂടെ ദൃഢവിശ്വാസം എന്നു ശ്രദ്ധയാകുന്നു. വസ്ത്രം, വെള്ളോട്ടം, തപസ്സ്, ധനം, കമ്പിളി, കാഞ്ചനം, ഇവ മുതലായവകളാൽ സംഗ്രഹമില്ലാതിരിക്കുന്നതാകുന്നു അപരിഗ്രഹം. മനസ്സുകൊണ്ടും വാക്കുകൊണ്ടും കർമ്മംകൊണ്ടും വിഷയവസ്തുക്കളിൽ തൃഷ്ണ കൂടാതെ ആചരിക്കുന്നതാകുന്നു ബ്രഹ്മചര്യം. ഗുരുസമീപത്തിൽ ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തോടുകൂടെ എപ്പോഴും വിടാതെ ഉപാസിക്കുന്നതാകുന്നു ഗുരുശുശ്രൂഷയോടുകൂടിയ സഹവാസം. വേദാന്തശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടതായ ശ്രവണാദികളിൽ തല്പരനാ-

...ഷി കർമ്മങ്ങളിൽ വിരക്തനായിരിക്കുന്നു ... കർത്തൃത്വാദികളൊന്നും ... ശരീരത്തിൽ ... ഇല്ലാതിരിക്കുന്നതാകുന്നു ... പ്രാകൃതജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ വസിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ... വിചാരിക്കുന്നില്ല ... കണ്ട് ... വസിക്കുന്നു ... ഞാൻ പുത്രനാണ്, മിത്രനാണ്, ... എന്ന ബുദ്ധി ... ഇല്ലാതെ ... ഈ സംസാരബന്ധത്തിൽ നിന്ന് എപ്പോഴാണ് എനിക്ക് മോചനം ലഭിക്കുക, അതു എന്തുകൊണ്ടാണ് ലഭിക്കുക എന്നുള്ള ഉപചിന്തനമാകുന്നു മുമുക്ഷുത്വമെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്.

ഇനി ദമത്തെ വിവരിക്കാം. ബുദ്ധിയുടെ ... നിവൃത്തിക്കായി ... ബാഹ്യേന്ദ്രിയങ്ങളുടെ വൃത്തികളെ തടഞ്ഞ് ബാഹ്യേന്ദ്രിയങ്ങളെ അടക്കുന്നതു ദമമാകുന്നു. ഈ ദമം മനസ്സിന്റെ ... ഹേതുവാകുന്നു എന്നു ശാസ്ത്രവും പറയുന്നു. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ അതാതു വിഷയങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിക്കുമ്പോൾ മനസ്സും ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ പിന്നാലെ ഓടുമല്ലോ. അതുകൊണ്ട് ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ നിഗ്രഹിച്ചാൽ മനസ്സിന്റെ വേഗം ശമിച്ച് സമാധാനത്തെ പ്രാപിക്കും. സമാധാനം പ്രാപിച്ചാൽ മനസ്സിന് പ്രസാദവും ലഭിക്കും. ചിത്തപ്രസാദമില്ലാത്ത ഒരുത്തൻ സുഖിക്കുന്നില്ലല്ലോ. ചിത്തപ്രസാദത്തിനിപ്പിടം സർവ്വേന്ദ്രിയനിഗ്രഹമാണെന്ന് ശാസ്ത്രങ്ങളാൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ബാഹ്യേന്ദ്രിയങ്ങളെ വഴിപോലെ നിരോധിച്ചാൽ ബാഹ്യവിഷയങ്ങൾ മനസ്സിൽനിന്നു വിട്ടൊഴിയും.

"...
...
...
..."

അതുകൊണ്ടു മനസ്സിന്റെ മാലിന്യത്തെ തുടച്ചു പറ്റുക്കെ പറ്റുന്ന ശാന്തമായ പ്രവാഹം മനസ്സിന്റെ ഐകാഗ്ര്യം ത്യാഗം തപസ്സെന്നിവ മോക്ഷോപായമെന്നു യോഗികൾ സന്ന്യാസിമാർ മഹാന്മാർ പറയുന്നു. അതുകൊണ്ടു,

“മൈത്രീകരുണാമുദിതോപേക്ഷാണാം
സുഖദുഃഖപുണ്യാപുണ്യവിഷയാണാം
ഭാവനാതശ്ചിത്തപ്രസാദനം
വിശുദ്ധശാന്തിസമുപലബ്ധിം”

ക്രമേണ ചിത്തശാന്തി ലഭിക്കുവാൻ ഈ യോഗത്തെ ഇത്ര സുലഭമായ സാധനം മറ്റൊന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു ഞാനാകുന്ന മനസ്സിന്റെ നിഷേധം തന്നെ ചിത്തശാന്തിക്കു ഉപായമെന്നു ഞായുന്നത്. മനസ്സിന്റെ ചാഞ്ചല്യവും മാലിന്യവും നീക്കുവാൻ പ്രാണായാമാദികളായ അനേകോപായങ്ങളും പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അതെല്ലാം ദേശകാലാദികളായ നിയമങ്ങളാൽ ക്ലേശസാധ്യങ്ങളാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു ബുദ്ധിമാന്മാർ നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചറിഞ്ഞു് ഒട്ടും മടികൂടാതെ ചിത്തശാന്തിക്കു അതിസുലഭമായ ഭഗവന്നാമജപമാണ് പണിപ്പെട്ടും അഭ്യസിക്കേണ്ടത്.

“സർവ്വേന്ദ്രിയാണാം ഗതിനിഗ്രഹേണ
ഭോഗ്യേഷ്വദോഷാനുവിചിന്തനേന
ഈശപ്രസാദാച്ച ഗുരോഃ പ്രസാദാൽ
ശാന്തിം സമായാത്യചിരേണ ചിത്തം”

സർവ്വേന്ദ്രിയങ്ങളുടെയും വേഗത്തെ തടയുന്നതിനാലും, ഭോഗ്യവസ്തുക്കളിലുള്ള ദോഷത്തെ ആലോചിച്ചറിയുന്നതിനാലും, ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്താലും ഗുരുകടാക്ഷത്തിനാലും ചിത്തശാന്തി ലഭിക്കുന്നതാകുന്നു. ഇതി തിരിക്കുറയെന്നു പറയാം.

പ്രാരബ്ധകർമ്മവശാൽ വരുന്ന ആധ്യാത്മികാദി ദുഃഖങ്ങളെ ചിന്തയോ പ്രലാപമോ കൂടാതെ ക്ഷമയോടെ അനുഭവി

[illegible] തിതിക്ഷയാകുന്നു. തിതിക്ഷ ഇല്ലാതെ [illegible] [illegible] ഇല്ല [illegible] [illegible] ഈ തിതിക്ഷ [illegible] [illegible] ഈ തിതിക്ഷയാൽ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] മുതലായവയെല്ലാം തിതിക്ഷ [illegible] [illegible]. തിതിക്ഷയുള്ളവർ മാത്രമേ മോക്ഷ [illegible] [illegible] തിതിക്ഷയില്ലാത്തവർ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] മുതലായ [illegible] തിതിക്ഷയുള്ളവർ മാത്രമേ [illegible]. [illegible] തിതിക്ഷയുള്ളവർ മാത്രമേ [illegible]. [illegible] തിതിക്ഷയുള്ളവർ [illegible] ഈ തിതിക്ഷ എല്ലാ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] തിതിക്ഷയെ [illegible]. സന്ന്യാസിയായവർ തിതിക്ഷ കൂടാതെ [illegible] സന്ന്യാസം ചെയ്യുവാനാണെങ്കിലും തിതിക്ഷയില്ലാത്തവനാണെങ്കിൽ [illegible] ശ്രവണമനനാദികൾ ചെയ്യുവാൻ കഴിയുകയില്ല. ശ്രവണമനനാദികളില്ലാതെ [illegible] അവൻ [illegible] [illegible] സന്ന്യാസംകൊണ്ടു [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ഭഗവാൻ ഗീതയിൽ [illegible] സന്ന്യാസംകൊണ്ടു [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

തിരിക്കയാൽ [illegible] പ്രയത്നം [illegible] കളെ അപഹരിക്കുന്ന വൈരാഗ്യത്തോടുകൂടി [illegible] ഇങ്ങനെ പറയപ്പെട്ട ആത്മസംബന്ധമായ തിതിക്ഷയുടെ ഫലം [illegible] ഇനി ഉപരതിയെ പറയാം.

൭. [illegible] നിത്യനൈമിത്തികാദി സകല കർമ്മങ്ങളേയും ശാസ്ത്രത്തിൽ വിധിപ്രകാരം ത്യജിക്കുന്നു സകല സാധനങ്ങളോടും സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട സന്ന്യാസമാകുന്നു. ഈ സന്ന്യാസം തന്നെയാകുന്നു ഉപരതിയുടെ ലക്ഷണം. സർവ്വകർമ്മത്യാഗമാകുന്ന ഉപരതിയെന്നും സന്ന്യാസമെന്നും വേദങ്ങളാൽ പറയപ്പെടുന്നത് കർമ്മസിദ്ധമായ പുണ്യലോകങ്ങളും അനിത്യങ്ങളാണെന്ന് വേദം ഘോഷിക്കുന്നത് കൊണ്ടു മോക്ഷഫലത്തെ ഇച്ഛിക്കുന്നവർക്ക് [illegible] കർമ്മത്താൽ പ്രയോജനമെന്ത്? സകലവേദപ്രസിദ്ധമായ കർമ്മത്തെ നാലുവിധമായി പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഉല്പാദ്യമെന്നും, ആപ്യമെന്നും, സംസ്കാര്യമെന്നും, വികാര്യമെന്നും നാലുവിധമാണ്. നിത്യമായ ബ്രഹ്മത്തിന് ഈ വക സംബന്ധമൊന്നുമില്ല.

ശിഷ്യൻ: ബ്രഹ്മത്തിന് ഈ വക സംബന്ധമൊന്നുമില്ലാത്തതിന്ന് പ്രമാണമെന്ത്?

ഗുരു — ബ്രഹ്മം സ്വതസ്സിദ്ധമാണെന്നും സർവ്വവ്യാപകമെന്നും [illegible] ആപ്തമാണെന്നും ശുദ്ധമായും നിഷ്കളമായും നിഷ്ക്രിയമായും നിർമ്മലമായുമിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മം ഒരുവനാലും ഉല്പാദിപ്പിക്കപ്പെട്ടതല്ലെന്നു വേദങ്ങളിൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു കൊണ്ടു ബ്രഹ്മം ഉല്പാദ്യമല്ല. ആപ്തമായും ആപ്യമെന്നും [illegible] ദേശാന്തരത്തിൽ [illegible] ബ്രഹ്മം തന്നെ ആത്മസ്വരൂപമായിരിക്കെ ആപ്യമാവാൻ ഒരിക്കലും ആവശ്യമില്ലല്ലോ. മാലിന്യം ബാധിച്ചതായ [illegible] സംസ്കരിക്കേണ്ടതാവശ്യമാകുന്നു [illegible] നിത്യശുദ്ധമാ

യിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തിനു സംസ്കാരമെന്തിനാണ്? അതു മാത്രമല്ല ദർപ്പണാദിവസ്തുക്കൾ രൂപവത്തുക്കളായതിനാൽ മാലിന്യകരങ്ങളായ ധൂമാദിവസ്തുക്കളുടെ സംബന്ധത്താൽ മാലിന്യം സിദ്ധിക്കും. അതിന്റെ സംസ്കാരത്താൽ മാലിന്യദോഷം നശിക്കും. അരൂപമെന്നും, നിത്യനിർമ്മലമെന്നും, നിഷ്ക്രിയമെന്നും, നിർഗ്ഗുണമെന്നും വേദപ്രതിപാദ്യമായ ബ്രഹ്മത്തിന് ഏതൊരു വസ്തുവിനോടാണ് സംബന്ധമുള്ളത്? അതില്ലായ്കകൊണ്ടു കേവലബ്രഹ്മത്തിന് എങ്ങിനെ മാലിന്യം ഭവിക്കും. സംസ്കാരകർമ്മം ഒരിക്കലും ഉപയോഗമുള്ളതല്ല. സാവയവങ്ങളായ ക്ഷീരാദിവസ്തുക്കൾക്ക് ഏതെങ്കിലും കാരണംകൊണ്ടു പരിണാമവികാരങ്ങൾ ഉണ്ടാവുന്നതാണ്. ബ്രഹ്മം നിരഞ്ജനമാണെന്നും, നിരവയവമാണെന്നും നിഷ്കളമാണെന്നും ഉറപ്പായി വേദങ്ങൾ ബ്രഹ്മത്തെ വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഈ വികാരാദിത്വവും ബ്രഹ്മത്തിനില്ലെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മം നിത്യമാകുന്നു. കർമ്മസാദ്ധ്യമായവ എപ്പോഴും അനിത്യം തന്നെ.

ശിഷ്യൻ — കർമ്മസാദ്ധ്യമായ പുണ്യലോകം മുതലായവ അനിത്യമെന്നു പറയുന്നതെങ്ങനെ?

ഗുരു — കർമ്മജന്യമായ കൃഷ്യാദിപ്രപഞ്ചം ഈ ലോകത്തിൽ നശിച്ചുപോകുന്നതുപോലെതന്നെ പുണ്യകർമ്മത്താൽ സമ്പാദിക്കപ്പെട്ടതായ സ്വർഗ്ഗാദിലോകവും നശ്വരമാകുന്നു. കർമ്മജന്യമായ ഫലമൊക്കെയും അനിത്യമാണെന്ന് എല്ലാവർക്കും അറിയത്തക്കവണ്ണം തെളിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നത് അങ്ങിനെയിരിക്കെ അറിവുള്ളവർ അനിത്യമായ സ്വർഗ്ഗാദിസുഖങ്ങളെ മോഹിക്കുമോ? ജഗൽകാരണമായ ബ്രഹ്മത്തിനു നിത്യത്വം സ്വതസ്സിദ്ധമാണ്. ബ്രഹ്മമാണ് ജഗൽകാരണമെന്നു വേദവും സമ്മതിക്കുന്നു. വിശേഷിച്ചും സാമവേദം സർവ്വവും ബ്രഹ്മമാണെന്നു സമർത്ഥിച്ചുകൊണ്ട് ആ

മോക്ഷത്തിന്റെ നിത്യത്വവും ജഗൽകാരണതയും ശ്രുതികൾ ഘോഷിക്കുന്നു അതു കൂടാതെ

"നകർമ്മണാനപ്രജയാധനേനേത്യപി ച ശ്രുതിഃ
കർമ്മണോമോക്ഷഹേതുത്വം സാക്ഷാദേവനിഷേധതി"

കർമ്മംകൊണ്ടാകട്ടെ പുത്രന്മാരെക്കൊണ്ടാകട്ടെ ധനംകൊണ്ടാകട്ടെ ഒരുത്തർക്കും മോക്ഷം ലഭിക്കുന്നതല്ല എന്നിങ്ങനെ വേദവാക്യത്താൽ കർമ്മങ്ങളെ പ്രത്യക്ഷമായി നിഷേധിച്ചിരിക്കുന്നു

"പ്രത്യക്ബ്രഹ്മവിഭാവപൂർവ്വമുളവാം
മേകത്വബോധം വിനാ
കൈവല്യംപുരുഷന്നു സിദ്ധിവര-
ബ്രഹ്മാത്മതാലക്ഷണം
നസ്സാമാന്യമപേക്ഷിതങ്ങളനവധി-
ണ്ടുകൃച്ഛ്രസാദ്ധ്യങ്ങളെ
ണ്ടാവശ്യമുഖങ്ങളാംനിഗമകെ
ന്നാമന്ത്രതന്ത്രങ്ങളും."

എന്തിന്നു ചുരുക്കി പറയുന്നു? ബ്രഹ്മാത്മൈക്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ജ്ഞാനംകൊണ്ടല്ലാതെ ബ്രഹ്മാത്മതാലക്ഷണമായ കൈവല്യം ആർക്കും സിദ്ധിക്കുന്നതല്ല. ശാസ്ത്രശ്രവണം കീർത്തനം ജപം കൃച്ഛ്രചാന്ദ്രായണാദി തപസ്സുകൾ അശ്വമേധാദിയാഗങ്ങൾ വാപീകൂപാദി നിർമ്മാണങ്ങൾ വേദപാരായണം ഇതിനെല്ലാമുള്ള യാതൊരു കർമ്മങ്ങളാലും കൈവല്യം സിദ്ധിക്കയില്ലെന്നു തീർച്ചതന്നെ. സകലകർമ്മങ്ങളും ത്യജിക്കപ്പെടേണ്ടവയാണെന്നു മോക്ഷകാരണമെന്നു വേദങ്ങളാൽ പറയപ്പെടുന്നു. സർവ്വകർമ്മങ്ങളിലും ചിത്തശുദ്ധിവരുന്നവനായും ബ്രഹ്മജ്ഞാനം സിദ്ധിക്കേണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നവനായുമിരിക്കുന്ന വിവേകിക്ക അനിത്യവസ്തുക്കളിൽ പ്രീതിയുണ്ടാകുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മത്വം ലഭിക്കണമെന്നിച്ഛിക്കുന്നവൻ അനിത്യസുഖസാധനങ്ങളെ

പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന നിത്യനൈമിത്തികാദി സകല കർമ്മങ്ങളും തീരെ ത്യജിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ശിഷ്യൻ — മുമുക്ഷുക്കൾ ചെയ്യേണ്ടതെന്തെല്ലാമാണ്?

ഗുരു — മുമുക്ഷുക്കൾ നിരന്തരം ചെയ്യേണ്ടതു ശ്രവണമനനാദികളാകുന്നു. ഒരു കൈകളുള്ളവന്ന തന്റെ ദേഹംകൊണ്ടു സകല കാര്യങ്ങളും സാധിക്കുന്നതുപോലെ ശ്രവണമനനാദികളാൽ മുമുക്ഷുവിന്ന മോക്ഷം സിദ്ധിക്കും. ഒരു പക്ഷേ [illegible] തിരി നീട്ടി കത്തിക്കുന്നതു കൊണ്ടു ദീപപ്രഭ വർദ്ധിക്കുന്നതുപോലെ ശ്രവണമനനാദികൾ ചെയ്യുന്നതിനാൽ ജ്ഞാനവും പ്രകാശിക്കും. മോക്ഷസിദ്ധിക്ക ജ്ഞാനമാകുന്നു മുഖ്യസാധനമെന്ന ശ്രുതികളാൽ തീർപ്പ ചെയ്തിരിക്കകൊണ്ടു മുമുക്ഷുക്കൾ ജ്ഞാനത്തെ അവശ്യം അഭ്യസിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ശിഷ്യൻ — മുമുക്ഷുക്കൾക്ക കർമ്മത്യാഗം അനുചിതമല്ലേ?

ഗുരു — അതു ശ്രവണപൂർവ്വകമായി പറയുന്നതാണ്. ജ്ഞാനികൾക്കും അജ്ഞാനികൾക്കും [illegible] ഭേദമില്ല. കർമ്മത്തിന്റെ ഫലം വേറെ, ശ്രവണാദികളുടെ ഫലം വേറെ. കർമ്മസാധനം വേറെ, ജ്ഞാനസാധനം വേറെ. കർമ്മാധികാരിയും വേറെ, ജ്ഞാനാധികാരിയും വേറെ. കാമികളാകുന്ന കർമ്മാധികാരികൾ. ജ്ഞാനാധികാരി വിരക്തന്മാരാകുന്നു. ധനസമ്പാദനവും സകല [illegible] കർമ്മത്തിന്റെ [illegible] സാധനമാകുന്നു. ലോകസംഗ്രഹം [illegible] ലക്ഷണമാകുന്നു. [illegible] ജ്ഞാനികൾക്കു കർമ്മം [illegible] ആകുന്നു. കർമ്മിക്ക സാധനങ്ങൾ [illegible] ജ്ഞാനിക്ക [illegible] ശ്രവണങ്ങൾ [illegible] ജ്ഞാനിക്ക [illegible] സാധനം [illegible]

[illegible]ത്താൽ [illegible] ലഭിക്കയും [illegible] [illegible] ചെയ്യുന്ന [illegible]ശാസ്ത്രം പ്രവൃത്തിയെ [illegible]ന്നു. [illegible]ശാസ്ത്രം നിവൃ[illegible] കൊടുക്കം [illegible]കർമ്മങ്ങൾ ഇപ്രകാരം വിപരീതസ്വഭാവങ്ങളാകുന്ന [illegible]കർമ്മങ്ങളുടെ സാധനങ്ങളും തമ്മിൽ വിപരീതങ്ങളാകുന്നു. [illegible]കർമ്മങ്ങളെ [illegible] [illegible] [illegible]ത്തിൽ [illegible] [illegible]ട്ടും, കർമ്മം [illegible] [illegible]കൊണ്ടു പോകുന്നു. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]കർമ്മം [illegible] [illegible]ന്ന മാത്രമല്ല [illegible]ക്കയും ചെയ്യും. [illegible] [illegible] കർമ്മത്തെ [illegible]യില്ല

കോടിസംഖ്യ[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] കർമ്മങ്ങൾ [illegible] കഴിയുന്നില്ലല്ലോ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] മാത്രമല്ല [illegible] [illegible]പ്രവൃത്തിക്കുന്നതുപോലെ [illegible] പ്രവൃത്തിക്കുന്നതല്ല കർമ്മം [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible] കർമ്മം ചെയ്യാതിരിപ്പാനും ചെയ്വാനും [illegible]

ധത്താൽ ചെയ്യുന്നു കർത്താവാണ്. ഇപ്രകാരം ജ്ഞാനത്തിന്നു വസ്തുവിനെ ഒരിക്കലും കർത്തൃതന്ത്രതയില്ല. ഒരു പദാർത്ഥം കണ്ണിന്നു കാണപ്പെടുന്നതെങ്ങിനെയോ അപ്രകാരം തന്നെ ജ്ഞാനം അനേകപ്രമാണങ്ങളാൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടാത്ത കർത്താവു് ഇതിനെ [illegible]ളോ അപ്രകാരമോ അപേക്ഷിക്കുന്നില്ല. അതുപോലെ ജ്ഞാനം വസ്തുതന്ത്രമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ജ്ഞാനത്തിലും ജ്ഞാനം വസ്തുവിലുള്ള [illegible] സത്തുകളാൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന [illegible] എന്നതിനാൽ, ലോകത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്രമാണങ്ങളാൽ കണ്ടറിയുന്ന വസ്തുക്കളിൽ സംശയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതെങ്ങിനെയോ അങ്ങിനെതന്നെ അനേകപ്രമാണങ്ങളാൽ കണ്ടറിയുന്ന ജ്ഞാനത്തിലും സംശയമില്ല. ജ്ഞാനം സത്യമായിട്ടുള്ളതാകയാൽ വസ്തുവശപ്പെട്ടതാകുന്നു. നിത്യനിർമ്മലവും സത്യമായും സർവ്വവ്യാപകമായുമിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മവസ്തുവിനെ സത്യജ്ഞാനസ്വരൂപമായ മനസ്സുകൊണ്ടു ഭാവനചെയ്താൽ സംശയമില്ലാതെ ജ്ഞാനം നിശ്ചയമായും അനുഭവപ്പെടുന്നതാണു. ഒരു രൂപത്തിൽ ദൃഷ്ടിവെപ്പിച്ചു നല്ലവണ്ണം നോക്കുന്നതായാൽ ജ്ഞാനം കാണാതെ ആ രൂപം മാത്രം കാണുന്നതെങ്ങിനെയോ, അപ്രകാരംതന്നെ അനേകപ്രമാണങ്ങളാലറിയുന്ന ജ്ഞാനവും സംശയമില്ലാതെ ഉറപ്പായി കാണപ്പെടും. ഒരു രൂപത്തെ നല്ലവണ്ണം കാണുവാൻ കണ്ണുകൾ മാത്രം ആവശ്യമായിരിക്കുന്നതുപോലെ പരബ്രഹ്മസ്വരൂപത്തെ കാണുവാൻ ശ്രവണാദികളായ ജ്ഞാനം മാത്രമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും ആവശ്യമില്ലല്ലോ. കർമ്മാധികാരിക്കു കർമ്മമാകുന്നു. കർമ്മത്തിന്റെ കാര്യം ഗുണദോഷങ്ങളാകുന്നു. പ്രമാണത്തിന്റെ കാര്യം ജ്ഞാനമാകുന്നു. മായയുടെ കാര്യം ഈ ജഗത്താകുന്നു. വിദ്യയും അവിദ്യയും ചേർന്നിരിക്കുന്നതിനെ മോക്ഷമാർഗ്ഗമുപാസകന്മാർക്കു പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന കർമ്മോപാസനകളെ

ഫലം മാത്രമാണ്. ജ്ഞാനകർമ്മങ്ങളുടെ ഐക്യത്തെ അതിൽ പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടു [illegible] വും [illegible] ഇല്ലാത്ത [illegible] കൊണ്ട് കർമ്മോപാസനകൾക്ക് [illegible] മോക്ഷേച്ഛുവായാൽ സർവ്വവും ത്യജിച്ച് [illegible] ജ്ഞാനത്തെ കർമ്മവും അപേക്ഷിക്കില്ല.

“മോക്ഷൈക[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]വിനിയോഗിത[illegible]” .

മുമുക്ഷുവായവന്ന എപ്പോൾ തീവ്രവൈരാഗ്യമുണ്ടാകുന്നുവോ അപ്പോൾ തന്നെ സർവ്വകർമ്മസന്ന്യാസം ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നു വിധിച്ചിരിക്കുന്ന [illegible] വേദവും തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ബുദ്ധിമാന്മാർ ഇതു തന്നെ പ്രമാണമെന്നു നിശ്ചയിക്കേണ്ടതാണ്. അജ്ഞാനത്തിന്റെ കർമ്മം സാധനമല്ലെന്നു വേദം ഘോഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. വേദങ്ങളോ തപസ്സുകളോ ക്രിയകളോ എന്നെ കാണ്മാൻ കഴിയുന്നതല്ലെന്നു ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ ഗീതയിലും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പ്രവൃത്തിയെന്നും നിവൃത്തിയെന്നും വേദം രണ്ടു വിധമായി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിൽ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു ബന്ധവും നിവൃത്തികൊണ്ടു മോക്ഷവുമാണെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. അതിനാൽ മോക്ഷേച്ഛുക്കൾ കർമ്മസന്ന്യാസത്തെ ചെയ്യേണ്ടതല്ലാതെ ജ്ഞാനകർമ്മങ്ങൾ രണ്ടും ഒന്നായി [illegible] ജ്ഞാനം വേണമെന്ന് [illegible] കർമ്മത്തെ ത്യജിക്കാതെ കഴിയുന്നതല്ല. കർമ്മം മോക്ഷസാധനമെന്നു വിചാരിച്ച് ആദ്യം സ്വീകരിച്ചിരുന്നാലും ആ കർമ്മത്തിന്റെ [illegible]തയേയും ഹീനതയേയും അറിഞ്ഞതിന്നുശേഷം ആ കർമ്മത്തിൽ ആർക്കെങ്കിലും അഭിരുചിയുണ്ടാകുമോ? ഉപനിഷദ്വാക്യം [illegible] തന്നെ ഇത്രയും [illegible] വിഷയ

[illegible] ഉപയോ
ഗി [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
മായി [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ഇനി [illegible] പറയാം.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]മെന്നില്ല. [illegible]

തന്റെ പുത്രനായ [illegible] ശ്രുതിയുള്ളവ
നായിരിക്കേ [illegible] ശ്രുതി
കളുകൾ ഒക്കെ [illegible] ഉണ്ടാവുന്നതല്ല. സൽ
പ്രവൃത്തിയ [illegible] ഈ
ശ്രുതിയ [illegible] സം
[illegible] കഴിഞ്ഞ
റിയുന്നത് [illegible]

"[illegible]
[illegible]
ശ്രു[illegible]
[illegible]"

[illegible] ഉണ്ടാവുന്ന
[illegible] ശ്രുതി
[illegible] അതുകൊണ്ട് [illegible]
[illegible] ശ്രുതി [illegible]
[illegible] കാരണം [illegible]
[illegible] വാക്യവും വി
[illegible] ശ്രുതിയുണ്ടാ
[illegible] വി
[illegible] അറിയ
[illegible]
[illegible]

ക്ക മനസ്സ് ഇപ്പോഴും [illegible] ആയാൽ മറ്റു
ഈ സങ്കല്പങ്ങളും [illegible] ആണ് ഒരു
വിട്ടാൽ [illegible] മനസ്സിനെ
യും [illegible] തന്നെ [illegible]
[illegible] വിട്ടാൽ ഇപ്പോഴും [illegible]
[illegible] നിശ്ചലമായി [illegible]
[illegible]
നസ്സിനെയും [illegible] ഏകാഗ്രമായി [illegible]
[illegible] ചിത്തസമാധാനം [illegible]
[illegible] കാരണമായതുകൊണ്ടു [illegible]
[illegible] ചിത്തസമാധാനത്തെ സമ്പാദിക്കേണ്ടതാ
കുന്നു. ഈ സമാധാനത്തെ [illegible] കാരണങ്ങ
ൾ ഒരു തീവ്രവൈരാഗ്യവും മറ്റൊന്നു തീവ്രമോക്ഷേച്ഛയുമാ
കുന്നു. [illegible]
[illegible]
[illegible] പറയുന്നത് [illegible]
[illegible] ഇതിനാൽ [illegible]
[illegible]
[illegible]
ന്നം ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടും [illegible] ഫലവും ഉണ്ടാവുന്നതല്ല
[illegible]
[illegible]
[illegible] ഇനി നാലാമത്തെ സാ
ധനത്തെയും പറയാം.—

[illegible]
[illegible] മറ്റു
[illegible]
[illegible] ഉണ്ടാവുന്നതല്ല
[illegible]

തിനാൽ ഇങ്ങനെയുള്ള ഫലമോ സിദ്ധിക്കയാ. മുമുക്ഷു നാലു വിധത്തിലുണ്ട്. തീവ്രതമനും, മദ്ധ്യമനും, മന്ദതമനും, അതിമന്ദതമനും ഇങ്ങനെ നാലാണ്. നാലു തരത്തിന്റെയും ലക്ഷണങ്ങളെ പറയാം.

"താപൈസ്ത്രിഭിർന്നിത്യമനേകരൂപൈഃ
സന്തപ്യമാനഃ ക്ഷുഭിതാന്തരാത്മാ
പരിഗ്രഹം സർവ്വമനർത്ഥബുദ്ധ്യാ
ജഹാതി സ തീവ്രതരോ മുമുക്ഷുഃ 1

താപത്രയം തീവ്രമവേക്ഷ്യ വസ്തു-
ദൃഷ്ട്യാ കളത്രം തനയാൻ വിഹാതും
മദ്ധ്യേ ദ്വയോർല്ലോലതയാ മനോ യൽ
സംസാരമേതം ത്യജതി സ മദ്ധ്യമുമുക്ഷുഃ. 2

മോക്ഷസ്യ കാലോഽസ്തി കിമദ്യ മേ ത്വരാ
ഭുക്ത്വൈവ ഭോഗാൻ കൃതസർവ്വകാര്യഃ
മുക്ത്യൈ യതിഷ്യേഽഹമഥേതി ബുദ്ധിഃ
എഷൈവ മന്ദസ്യ മതാ മുമുക്ഷാ 3

മാർഗ്ഗേ പ്രയാതുർമ്മണിലാഭവന്മേ
ലഭ്യേത മോക്ഷോ യദി തർഹി ധന്യഃ
ഇത്യാശയാ മൂഢധിയാം മതിര്യാ
സൈഷാതിമന്ദസ്യ മതാ മുമുക്ഷാ." 4

നാനാവിധങ്ങളായ താപത്രയങ്ങളാൽ അടിപെട്ട മനസ്സു കലങ്ങി സകല വിഷയങ്ങളും അനർത്ഥമാണെന്നുള്ള വിചാരത്താൽ സർവ്വസംഗപരിത്യാഗം ചെയ്യുന്നവനാകുന്നു തീവ്രമുമുക്ഷു. അതി തീക്ഷ്ണമായ താപത്രയങ്ങളെക്കണ്ടു് ഭയപ്പെട്ട് വിഷയവസ്തുക്കളിലുള്ള ദോഷങ്ങളെക്കണ്ടു വിചാരം വരികയും ഭാര്യാപുത്രാദികളെ ത്യജിപ്പാൻ മനസ്സില്ലായ്കകൊണ്ടും മദ്ധ്യേ ചഞ്ചലചിത്തനായി കഴിയുന്ന മദ്ധ്യമമുമുക്ഷുവാകുന്നു. മോക്ഷം സമ്പാദിക്കുവാൻ കാലം ഇനിയും ഉണ്ടല്ലൊ. ഇതിനായിട്ടു ധൃതിപ്പെടണോ? പ്രപഞ്ചസുഖങ്ങളെല്ലാം അനു

ഷിച്ചു ചെയ്യേണ്ടതെല്ലാം ചെയ്തു കഴിഞ്ഞവനത്രെ മോക്ഷത്തിനായി യത്നം ചെയ്യേണ്ടു എന്നു വിചാരിക്കുന്നതു മൌഢ്യമാകുന്നു. വഴിയിൽകൂടി നടക്കുന്നവൎക്കു ചിലപ്പോൾ നിധി കിട്ടാറുണ്ടല്ലൊ. അതുപോലെ എനിക്കു മോക്ഷം ലഭിച്ചാൽ ഞാൻ ധന്യനല്ലെ എന്നിപ്രകാരം ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ 'മന്ദബുദ്ധി' യാകുന്നു അതിമന്ദമുമുക്ഷു. അനേകകാലം ജന്മങ്ങളിൽ ഈശ്വരനെ ഭക്തിപൂൎവ്വം ആരാധിച്ചതിനാൽ ഹൃദയത്തിലുള്ള സകല കല്മഷങ്ങളും നശിച്ചു സകല ശാസ്ത്രാൎത്ഥങ്ങളെയും ഗ്രഹിച്ചു, ഗുണദോഷങ്ങളെ വിവേചനം ചെയ്തറിഞ്ഞു വിഷയവസ്തുക്കളിൽ ആഗ്രഹമൊഴിച്ചു, നിത്യാനിത്യപദാൎത്ഥങ്ങളെ അറിഞ്ഞു മോക്ഷകാമനായി പൊട്ടിയ പാത്രത്തെ കൈവിടുന്നതുപോലെ ഗൃഹാദി സകല വസ്തുക്കളെയും വിട്ടുകളയുന്ന തീവ്രമുമുക്ഷുവാകട്ടെ ഗുരുകടാക്ഷത്താൽ സകല സംസാരബന്ധത്തിൽനിന്നും മുക്തനായി ഭവിക്കുന്നു മദ്ധ്യമമുമുക്ഷു ജന്മാന്തരംകൊണ്ടു മുക്തിപദത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. മന്ദമുമുക്ഷു യുഗാന്തത്തിൽ മുക്തനാവും. അതിമന്ദമുമുക്ഷു കല്പകോടി കാലത്താലും മുക്തനാവുകയില്ല

"ജന്തൂനാം നരജന്മാതിദുൎല്ലഭം വൈ
തത്രാപി പുംസ്ത്വം ച ബ്രാഹ്മണതാ വിവേകഃ
ലബ്ധ്വാ തദേതൽത്രിതയം മഹാത്മാ
യതേത മുക്ത്യൈ സംസാരവിമോചകഃ."

ജീവികൾക്ക് ഈ മനുഷ്യജന്മമാണ് ഏറ്റവും ദുൎല്ലഭമാണ് അതിൽവെച്ചു പുരുഷജന്മം അതിദുൎല്ലഭമാകുന്നു. പുരുഷജന്മത്തിലും നിത്യാനിത്യവിവേകം ലഭിക്കുന്നതു എത്രയോ ദുൎല്ലഭമാകുന്നു. ഇതു മൂന്നും ലഭിച്ച മഹാത്മാവ് അതിവൈരാഗ്യത്തോടെ തീവ്രമുമുക്ഷുവായി കൈവല്യം സമ്പാദിക്കേണ്ടതാകുന്നു. പുത്രകളത്രമിത്രാദി സുഖമെല്ലാം ജന്മാന്തരവുമുള്ളതാണ് എന്നാൽ മനുഷ്യജന്മവും, അതിലും പുരുഷജന്മവും, അതിൽ വിവേകിത്വവും എളുപ്പത്തിൽ ലഭിക്കുന്നതല്ല.

"ലബ്ധ്വാസുദുർല്ലഭതരംനരജന്മജന്തു-
സ്തത്രാപിപൌരുഷമസൌസദസദ്വിവേകം
സംപ്രാപ്യചൈഹികസുഖാഭിരതോയദിസ്യാ-
ദ്ധിക്തസ്യജന്മകുമതേഃപുരുഷാധമസ്യ"

ഈ ദുർല്ലഭമായ മനുഷ്യജന്മത്തെയും അതിൽ പുരുഷത്വത്തെയും നിത്യാനിത്യവിവേകത്തെയും ലഭിച്ചിട്ടും സർവ്വസാധാരണമായ വിഷയസുഖങ്ങളിൽ ആസക്തനായി ഭവിക്കയാണെങ്കിൽ ആ കുമതിയായ പുരുഷാധമന്റെ ജന്മത്തെ ധിക്കരിക്കേണ്ടതാണ്. പക്ഷിമൃഗാദി ജന്തുക്കളെല്ലാം ഭക്ഷിച്ചും ഉപഭോഗിച്ചും കാലം കഴിക്കുന്നു. മനുഷ്യനും അപ്രകാരം വിഷയാസക്തനായാണെങ്കിൽ തമ്മിൽ തമ്മിൽ വ്യത്യാസമെവിടെ? വിവേകിയായ മനുഷ്യൻ ദേഹത്തിൽ രോഗം ബാധിക്കാതിരിക്കുന്നതിനും ബാധിക്കുന്നതിനും ഔഷധം കഴിക്കുന്നതിനും തക്ക സാധനങ്ങളെ ഗ്രഹിച്ചു തിരുത്തലുകളെ സമ്പാദിക്കുവാൻ ശ്രമം ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ലോകത്തിൽ ദേവകടം, പിതൃകടം മുതലായ ബന്ധങ്ങളെ ഒഴിച്ചുവർ വളരെ പേരുണ്ടായിരിക്കാം എന്നാൽ മായാബന്ധത്തെ ഒഴിച്ചു മുക്തന്മാരായവർ ആയിരത്തിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ ഉണ്ടെന്നു പ്രയാസം. അനേകജന്മസുകൃതാവശേഷത്താൽ കെട്ടുപെട്ട ജീവികൾ പുറമെയുള്ള ബാഹ്യമായ പാശങ്ങളെ ഒഴിച്ചു പ്രയാസം. ഇതുകൊണ്ടു വിവേകിയായവൻ അജ്ഞാനപാശബന്ധത്തെ ഭേദിപ്പിക്കുവാനുള്ള പ്രവൃത്തിയാണ് ചെയ്യേണ്ടത്. ആ പ്രവൃത്തിയുടെ അവസാനം തിരുത്തൽ കണ്ടാൽ ആകുന്നു.

"ശരീരമിദമശുചിപഞ്ചകലാവൃതം
ദേഹാദ്യുപാധിനാനന്ദമവിവിക്തോ
കന്ദർപ്പന്യൂനിമത്സ്യഗ്രാഹോ
ഭവസാഗരംനഹിതരേതോകൈ."

ഇത്യാദി സകല സുഖങ്ങളെയും തുച്ഛമായി കരുതി മനുഷ്യ

[illegible]

ശിഷ്യൻ — [illegible]?

ഗുരു — [illegible]

ശിഷ്യൻ — [illegible]?

ഗുരു — [illegible]

[illegible]

സാക്ഷാൽ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തെക്കുറിച്ച്
[illegible]
[illegible]
[illegible]

അജ്ഞാനികളായ [illegible] നമ്മുടെ [illegible] പ്രകാരം [illegible] ഈശ്വരൻ സ്വയ-
ക്ഷാനായിട്ടു താൻതന്നെ സാക്ഷാൽ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തെ ധരിച്ച്
കൃപയോടുകൂടെ [illegible] മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷനായിട്ട് അവ-
ൎക്കു തത്വോപദേശം ചെയ്തു [illegible] അവരെ
ഉദ്ധരിക്കുന്ന സാക്ഷാൽ [illegible] തന്നെയാകുന്നു ഈശ്വ. ഇതു
ഒന്നാമതായ ഈശ്വരൻ ഒരു [illegible] ഇതുവിധമായും ഈശ്വര-
നായും [illegible] അവസ്ഥയാക-
ന്ന [illegible] സംഭവിക്കുന്നുവോ
[illegible] തത്വത്തിന്റെ
[illegible] പറയുന്ന [illegible] കൃതകൃത്യനായ ഈശ
ഷിനെ ഉപാസിക്കുക. ആ ശ്രീകൃഷ്ണകടാക്ഷത്താൽ അപാര-
മായ സംസാരസാഗരം [illegible]
[illegible] കടക്കാവുന്നതാകുന്നു ഇതുകൊണ്ടും [illegible]
[illegible] കൊണ്ടും ഇതു [illegible] പ്രസാദപ്പെട്ട് [illegible]
നാഗ്രഹിക്കുന്നതാണ [illegible].

“ഭഗവൻ കരുണാസിന്ധോ
ഭവസിന്ധോർ [illegible]
[illegible]
[illegible]”

അല്പന്മാരായ [illegible] സംസാരസാഗരത്തിനു ഉ-
ഷിതൊരു കപ്പലാണല്ലൊ ഇങ്ങിനെയുള്ള കപ്പലിനെ ആ-
ശ്രയിച്ചുകൂടി വിട്ടാൽ [illegible] സംസാരസാഗ-
രത്തെ [illegible] കടക്കുന്നത്? അനേകജന്മങ്ങ-
ളിൽ ഞാൻ ചെയ്ത പുണ്യകർമ്മങ്ങളുടെ ഫലമായിട്ടും ഇപ്പോ

ഴാണതൊന്ത് അശ്രുകൊണ്ട് നനച്ചപ്രായമാക്കി ഹൃദയപങ്കജാത്രികപ്പിച്ച് ഗുരുസ്വാമികളുടെ കൃപാവലോകനം ശോകാന്ധകാരത്തെ നശിപ്പിച്ച് ജ്ഞാനദീപത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു. ദർശനമാത്രത്തിൽ തന്നെ നേത്രങ്ങൾക്കു പ്രീതിയും മുഖത്തിനു പ്രസാദവും ഹൃദയത്തിന് ആനന്ദവും ഉണ്ടാകുന്നു. ആയിരം കോടി സൂര്യന്മാരാലും ചന്ദ്രന്മാരാലും അഗ്നിയാലും ജീവികളുടെ അന്തഃകരണത്തിലുള്ള അന്ധകാരത്തെ നശിപ്പിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല. അപ്രകാരമുള്ള അന്ധകാരത്തിനെ ഗുരുസ്വാമികൾ ഒരു നോട്ടംകൊണ്ടു നശിപ്പിച്ചുകളയുന്നു.

"ദുസ്താരഭവസാഗരമഗ്നതി-
വ്യാധ്യാദിഘോരശോകാദികടേ
ഘോരപുത്രകളത്രഗ്രഹജാല-
ഗ്രാഹാകരേലികടേ
കർമ്മാണ്യാഗതമാഗമാഗതികരേ.
ദാക്ഷിണ്യമേവാദ്യമേ!
അത്യായാസഗതിങ്കലമനപ്രകരണം
കിഞ്ചിന്നപശ്യാമ്യഹം"

ഹേ സൽഗുരോ, ജനനം മരണം രോഗം മുതലായ അനേകദുഃഖങ്ങളാൽ സമ്പൂർണ്ണമായും പുത്രകളത്രാദികളായ മുതലക്കൂട്ടങ്ങളാൽ സദാ പീഡിതമായും ഭയങ്കരമായും കരകാണാത്തതുമായ ഘോരസംസാരസാഗരത്തിൽ കിടന്നു ഉഴലുന്ന തിരമാലകളാൽ ഉഴന്നുവലിക്കപ്പെട്ട് അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും അടിച്ചുലച്ചു മുങ്ങിയും പൊങ്ങിയും ഞാൻ വല്ലാതെ കഴങ്ങി. ഇതിൽ നിന്നു പിടിച്ചുകയറ്റി എന്നെ രക്ഷിക്കുവാൻ ഇതുവരെ ഞാൻ ആരെയും കണ്ടില്ല. ഇങ്ങിനെ ആർത്തനായ ഞാൻ എന്തൊരു പുണ്യവിശേഷംകൊണ്ടോ ഇപ്പോൾ അങ്ങയുടെ പാദാരവിന്ദത്തെ കാണുവാനിടവന്നു. ഹേ കൃപാനിധേ, ദയ ചെയ്തു എന്നെ മൃത്യുമുഖത്തിൽനിന്നു രക്ഷിക്കണേ. ഇങ്ങിനെ കരഞ്ഞപേക്ഷിക്കുന്ന ശിഷ്യനെ നോക്കി ഗുരു ദയ

ളോടുകൂടെ 'കണ്ടപ്പെടുന്നു' എന്നു. അതുപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു. അല്ലയോ വിവേകി, നീ മൃത്യുവിനെ കുറിച്ചുള്ളതോ ലും നിനക്കു മൃത്യു ഒരിക്കലും ഇല്ല. നീ അനാദ്യന്തമായും പരമാനന്ദസ്വരൂപമായുമുള്ള പരബ്രഹ്മമാകുന്നു. നീ എന്തിനായി കണ്ടു ഭയപ്പെട്ട് മരത്താൽ എന്നാൽ ഞാൻ മരിക്കുന്നു എന്നിങ്ങിനെ പറയുന്നു. അത് ഉറങ്ങുന്നവന്റെ പ്രലാപംപോലെയും മിഥ്യതന്നെയാണ്. ഒരാൾ ഉറങ്ങുമ്പോൾ സ്വപ്നത്തിൽ ഒരു സൎപ്പം വന്നു തന്നെ കടിക്കുന്നതായി കണ്ടു ഭയപ്പെട്ട് ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചു. ഉടനെ അതു കേട്ട് അവന്റെ അപ്പുറമിരിക്കുന്നവർ അവനെ വിളിച്ചുണൎത്തി കാരണം ചോദിച്ചാൽ താൻ കണ്ടതു സ്വപ്നമാണെന്നോ 'സൎപ്പമില്ല' എന്നോ പറയാറില്ല. ഒരു മാത്രകഴിഞ്ഞിട്ട് താൻ സ്വപ്നമാണെന്നു വിചാരിച്ചു ഭയപ്പെട്ടു നിലവിളിക്കാറില്ല. ആലോചിച്ചു നോക്കുന്നതായാൽ അവനെ കടിച്ചതായ സൎപ്പം അവനെ ഇല്ലല്ലോ. അവന്റെ പ്രലാപം മിഥ്യതന്നെയല്ലേ. അതുപോലെതന്നെയാകുന്നു നീയും. ജനനമരണാദികളെല്ലാം ഉണ്ടെന്നു പറയുന്നതിന്റെ ഭ്രമത്താൽ ഉണ്ടായതു മാത്രമാണെന്നു നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചുംകൊണ്ട് ഭയത്തെ ത്യജിക്ക. അനാത്മാവായ ദേഹാദികളെല്ലാം ആത്മസ്വരൂപമായ നിന്നിൽ ആരോപിച്ച് വെറുതെ ക്ലേശിക്കയാണ്. അതെല്ലാം അജ്ഞാനകൃതങ്ങളാണെന്നറിഞ്ഞ് ഭയത്തെ ത്യജിച്ച് സുഖമായിരിക്ക.

ശിഷ്യൻ:— ഹേ സൽഗുരോ, സകലവും മിഥ്യയെന്നു ഭവാൻ പറഞ്ഞതു ദൃഷ്ടാന്തത്താൽ ഉപപന്നമാണെങ്കിലും ജനനമരണാദികൾ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. പ്രത്യക്ഷമായി സകലരും അനുഭവിച്ചറിയുന്ന കാൎയ്യം മിഥ്യയെന്നു പറയുന്നതെങ്ങിനെ? കണ്ണിനു നേരായിരിക്കുന്ന ഘടം മിഥ്യയെന്നു പറയുവാൻ പാടുണ്ടോ? കണ്ണുകൊണ്ടു കാണുന്ന വസ്തുവിനെ മിഥ്യയാണെന്നു സ്വീകരി

ക്കി കാരണ[illegible] പ്രത്യക്ഷപ്രമാണമാണ ല്ലോ. [illegible] ഞാൻ [illegible] സാദൃശ്യവും [illegible]? [illegible], [illegible], ഇവയുടെ ലക്ഷ ണങ്ങളെന്തെല്ലാമാണ്, [illegible] ണ്; [illegible] ണ്, [illegible], [illegible] ലെന്താണ്, [illegible] എത്രവിധമാ ണ്? ഇതെല്ലാം [illegible] ഭഗവാൻ എനിക്ക [illegible] പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിത്തരണം.

[illegible] — [illegible], [illegible] [illegible] പ്രാകൃത[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ശുകൻ, [illegible] ഗം ചെയ്ത് [illegible] [illegible] പ്രസാദം [illegible] ങ്ങളിൽ [illegible]

ത്താൽ മനുഷ്യന്നു വിവേകം ലഭിക്കുന്നു. ആ വിവേകത്താൽ ആയാണ് നീയും പരമാത്മതത്വാന്വേഷണത്തിന്നു പുറപ്പെട്ടത്. അതുകൊണ്ടു മനുഷ്യൻ വിവേകത്തിന്റെ ഫലം മുക്തിയാണ്.

“മനുഷ്യത്വസിദ്ധാവപി പുംസ്ത്വസിദ്ധൌ
വിപ്രത്വസിദ്ധൌ ച വിവേകസിദ്ധൌ।
വിനാത്മദൃഷ്ട്യാ ഖലു നൈവ മോക്ഷം
നൃത്വം സമാപ്യ യതിര ചന്ദ്രമോക്ഷഃ”

മനുഷ്യത്വം ലഭിക്കുന്നതിന്റെയും അതിൽ പുരുഷജന്മം ലഭിക്കുന്നതിന്റെയും അതിൽവെച്ചു ബ്രാഹ്മണജന്മം ലഭിക്കുന്നതിന്റെയും അതിൽ വിവേകം ലഭിക്കുന്നതിന്റെയും മുഖ്യഫലം മോക്ഷമാണെന്നാണ് പറയുന്നത്. ആ മോക്ഷം ലഭിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ എല്ലാം വ്യർത്ഥം തന്നെ. അതുകൊണ്ടു നിന്റെ ചോദ്യവും ഉചിതം തന്നെ. ആത്മതത്വത്തെ അറിവാനാഗ്രഹിക്കുന്ന നിന്റെ എല്ലാ ശങ്കകളും തീരത്തക്കവണ്ണം ഉത്തരം പറയാം. സശ്രദ്ധനായി കേൾക്കുക. അല്ലയോ ശിഷ്യ! മനുഷ്യത്വം ഭ്രമംകൊണ്ടു നിന്നിൽ കല്പിതമായതാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് ജനനമരണാദിദുഃഖങ്ങളുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നത്. ആ ദുഃഖങ്ങളൊന്നും വാസ്തവത്തിൽ നിനക്കില്ല. എല്ലാം മിഥ്യയാണ്. ഉറക്കത്തിൽ ഉണ്ടാവുന്ന സ്വപ്നദുഃഖങ്ങൾ ഉണർന്നതിന്നു ശേഷം സത്യമാണെന്നു ആരെങ്കിലും വിചാരിക്കുന്നുണ്ടോ. എല്ലാവരാലും പ്രത്യക്ഷമായി കാണപ്പെടുന്ന പ്രപഞ്ചം എങ്ങനെ മിഥ്യയായി ഭവിക്കും എന്നിങ്ങിനെ സംശയത്താൽ വിചാരിക്കുന്നായും നീ ശങ്കിക്കരുത്.

“ദിവാന്ധസ്യോലൂകസ്യാന്ധകാരഃ
പ്രത്യക്ഷസൂര്യോപി സകിരണാണഃ
തദ്വദ്ഭ്രമേണാവഗതഃ പ്രപഞ്ചോ
ജ്ഞാനസ്യ സത്യസ്യ തിരോഭവേച്ച”

പകൽ കണ്ണുകാണാത്ത മൂങ്ങകൾക്കു പകൽ അന്ധകാരമാ

വ്യാളു പ്രത്യക്ഷവിരോധമല്ലെ. ആ ശങ്കക്കു സമാധാനമാ ണാവിത്. അപ്പോലെ തന്നെ ഭ്രമത്താൽ കണ്ടുവരുന്ന ഇ ന്നത് മാത്രം സത്യമാകിലും ഭ്രാന്തിയില്ലാത്തവൎക്ക് മിഥ്യ തന്നെ. ഇത് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമെന്നു പറയുന്നതാം. അതു ലോ കമായിതന്നെ പ്രത്യക്ഷത്താൽ കാണപ്പെടുന്നു. അതിന്റെ പ്രകാരം മരുഭൂമിയിൽ വെയിലത്തു ജലത്തിന്റെ ചില ക്ഷണമായ ലക്ഷണങ്ങൾ കാണപ്പെടുന്നു. അതുകൂടാതെ ആക ശത്തെ നോക്കുമ്പോൾ ഒരു നീലനിറമായിട്ട മാത്രമെ പ്ര ത്യക്ഷത്തിൽ കാണുന്നുള്ളു. ശാസ്ത്രത്തിലാണെങ്കിലൊ ലക്ഷ യോജന വിസ്താരമായിട്ടാണ് പറയുന്നത്. ഇപ്രകാരം പ്ര ത്യക്ഷപ്രമാണത്തിന്ന ശാസ്ത്രപ്രമാണത്താൽ ചിലപ്പോൾ ബാധ കാണും. അതുകൊണ്ടു നീ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞതായ പ്രത്യക്ഷപ്രമാണം സംശയക്ഷമമല്ല. ഈ ലോകാദിപ്രപ ഞ്ചമെല്ലാം ഭ്രമത്താൽ നിന്നിൽ കാണപ്പെടുന്നതാണ്. ഇതു വെറും മിഥ്യയാകുന്നു. ഒരിക്കലും സത്യമല്ല. നീ ജ്ഞാനസ്വ രൂപമായ ബ്രഹ്മമാകുന്നു. നിന്റെ രൂപവും വേറെയല്ല. എ ന്നു നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചുകൊള്ളണം.

"ലോകാന്തരേഷ്വപി ച തദ്വദേവ
ദിഗന്തരേഷ്വപ്യപരാന്തരേഷു
ശാസ്ത്രാന്തരേഷ്വപ്യനുവൃത്തിമിഥ്യ
സ്വാത്മൈകരൂപമിഹ സത്യമാത്രം"

അന്യലോകങ്ങളിലും മറ്റും ബ്രഹ്മത്തെ അന്വേഷിച്ചാൽ ക ണ്ടുകിട്ടുകയില്ല. മൂഢന്മാരായവർ തങ്ങളിൽ ഇരിക്കുന്ന തത്വ ത്തെ അറിയാതെ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ തിരഞ്ഞുഴലുന്നു. അതെ ങ്ങിനെയെന്നാൽ ഒരു ഇടയൻ ഒരു ആട്ടിൻകുട്ടിയെ ക ക്ഷത്തിടുക്കിക്കൊണ്ട് ഒരു കിണറ്റിന്റെ ഉള്ളിലേക്ക് നോ ക്കിയപ്പോൾ ആട്ടിൻകുട്ടിയുടെ പ്രതിബിംബം കിണറ്റിലുള്ള വെള്ളത്തിൽ കണ്ടിട്ട് താൻ വിചാരശൂന്യനായ ആട്ടിടയൻ എന്റെ ആട്ടിൻകുട്ടി കിണറ്റിൽ വീണുപോയെന്നു വിചാരി

ഷ്ട കിണററിലിറങ്ങി ചുട്ടുതെ ശിരസ്സു താനും നശിച്ചുപോയതുപോലെ ഇരിക്കുന്നു. നീ മാത്രമല്ല, പരമാനന്ദസ്വരൂപമായ പരമാത്മാവു താൻതന്നെയാകുന്നെന്നറിയാതെ അന്യനാണെന്നു വിചാരിച്ചു പണ്ഡിതന്മാർകൂടി പുറമെയുള്ള പദാർത്ഥങ്ങളിൽ പരക്കുന്നവരാകുന്നു. ഏതുപോലെ തന്നെ നീയും പരമാത്മവസ്തുവിനെ മറന്ന് ആ വസ്തുവിൽ അവസ്തുവായ ദേഹാദികളെ ആരോപിച്ചുകൊണ്ടു വ്യസനമായി ദുഃഖിക്കുന്നതല്ലാതെ മററു യാതൊന്നുമില്ല. അദ്ധ്യാരോപാപവാദത്തെ ഞാൻ നല്ലവണ്ണം പറഞ്ഞുതരാം ശ്രദ്ധയോടെ കേട്ടുകൊള്ളുക.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു ഗുരു ശിഷ്യനെ കരുണയോടുകൂടെ അരികെയായിരുത്തി അദ്ധ്യാരോപമെന്നും അപവാദമെന്നുമുള്ള രണ്ടു യുക്തികളാൽ പരബ്രഹ്മത്തെ നിഷ്പ്രപഞ്ചമാക്കണമെന്നു മനസ്സിലാക്കുവാനായി സകലർക്കും ഉപകാരമാവത്തക്കവണ്ണം ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഉപദേശിക്കുവാൻ ആരംഭിച്ചു.

ഗുരു— അല്ലയോ ശിഷ്യോത്തമ, വസ്തുവായ പരബ്രഹ്മത്തിൽ അവസ്തുവായ നാമരൂപാദിപ്രപഞ്ചത്തെ കല്പിക്കുന്നതേതോ അതാകുന്നു അദ്ധ്യാരോപമെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. അതെങ്ങിനെയെന്നാൽ, പാമ്പല്ലാതിരിക്കുന്ന കയറിൽ പാമ്പിനെ കല്പിക്കുന്നതുപോലെയും ആകാശത്തിൽ നീലവർണ്ണത്തെ കല്പിക്കുന്നതുപോലെയും സച്ചിദാനന്ദസ്വരൂപമായ പരബ്രഹ്മത്തിൽ നാമരൂപാദിപ്രപഞ്ചം കല്പിക്കപ്പെടുന്നു.

ശിഷ്യൻ— ആ കല്പനക്കു കാരണമെന്താണ്?

ഗുരു— കാരണം അജ്ഞാനമാകുന്നു. ആ അജ്ഞാനം സത്തിന്റെ കാര്യമാണെന്നിരിക്കിലും സത്തിന്റെ ലക്ഷണമുള്ളതല്ല. ആ ജ്ഞാനത്തിനാൽ മാത്രംപോകുന്നതാകകൊണ്ട് അവസ്തുവാണെന്നു വിദ്വാന്മാരാൽ പറയപ്പെടുന്നു.

ശിഷ്യൻ— അതെങ്ങിനെ?

ഗുരു — മുത്തുച്ചിപ്പിയിൽ ആരോപിതമായ രജതബുദ്ധി, വ്യക്തമായി പ്രകാശിക്കുന്ന സമയത്തിൽ അതിന്റെ പിൻഭാഗം കറുപ്പായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഇതു മുത്തുച്ചിപ്പിയാണെന്നുള്ള ജ്ഞാനം വന്നശേഷം എങ്ങനെ മറഞ്ഞുപോകുന്നുവോ അപ്രകാരം തന്നെ ശ്രുതി യുക്ത്യനുഭവങ്ങളാൽ ബ്രഹ്മത്തെ അറിഞ്ഞതിനുശേഷം അവസ്തുവായ അജ്ഞാനവും മറഞ്ഞുപോകുന്നു. മുത്തുച്ചിപ്പി ത്രികാലത്തിലും നശിച്ചിട്ടില്ലാതെ അതിൽ ആരോപിതമായ രജതബുദ്ധിക്കു നാശം സംഭവിക്കുന്നതുപോലെ അധ്യാരോപകമായിരുന്ന അജ്ഞാനം നശിച്ചുപോകുന്നു. ബ്രഹ്മം ത്രികാലത്തിലും നശിക്കാതെ നിത്യമായിരിക്കുന്നു.

ശിഷ്യൻ — അജ്ഞാനത്തിന്റെ ലക്ഷണമെന്താണ്?

ഗുരു — അജ്ഞാനമെന്നതു സത്തുമല്ല അസത്തുമല്ല സദസത്തുമല്ല അനിർവ്വചനീയമെന്നും ത്രിഗുണാത്മകമെന്നും ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്താൽ നശിച്ചുപോകുന്നതാണെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. അജ്ഞാനമാകട്ടെ ഒരു മിഥ്യാസംബന്ധമാത്രത്താൽ ബ്രഹ്മത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നതാണ്.

ശിഷ്യൻ — യഥാർത്ഥമായ ബ്രഹ്മത്തെ മിഥ്യയായ അജ്ഞാനം ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നതായാൽ ബ്രഹ്മത്തിന് ആശ്രയദോഷം സംഭവിക്കയില്ലേ?

ഗുരു — ഇല്ല. ശുക്തിയിൽ രജതബുദ്ധി ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ശുക്തിക്ക് ആശ്രയദോഷം സംഭവിക്കുന്നില്ലല്ലോ. അതുപോലെ തന്നെ ബ്രഹ്മത്തിനും ആശ്രയദോഷം ഇല്ല.

ശിഷ്യൻ — അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ അജ്ഞാനം വേറെ ബ്രഹ്മം വേറെ എന്നു വരുന്നതല്ലേ?

ഗുരു — അജ്ഞാനത്തിനു ബ്രഹ്മത്തെക്കൂടാതെ സ്വതേ സത്തയില്ലാത്തതിനാൽ അജ്ഞാനം വേറെ ബ്രഹ്മം വേറെ എന്നു വരുന്നതല്ല.

ശിഷ്യൻ:— എന്നാൽ അജ്ഞാനമുണ്ടെന്നു പറയുന്നതിന്നു അടയാളമെന്ത്?

ഗുരു — ഈ ചരാചരാത്മകമായ പ്രപഞ്ചം കാണുന്നതും വേദശാസ്ത്രങ്ങൾ കാണപ്പെടുന്നതും ഞാൻ അജ്ഞാനിയാണെന്ന് അനുഭവിച്ചറിയുന്നതുംതന്നെ അടയാളം. ആ അജ്ഞാനത്തെ മൂലപ്രകൃതിയെന്നും ശക്തിയെന്നും അവിദ്യയെന്നും പറയുന്നു. അതു ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നു ഭിന്നവുമല്ല, അഭിന്നവുമല്ല.

ശിഷ്യൻ — എന്നാൽ ദീപവും പ്രഭയുംപോലെ സാവയവമാണോ?

ഗുരു— അതു സാവയവമല്ല

ശിഷ്യൻ വിത്തും വൃക്ഷവുംപോലെ നിരവയവമായിരിക്കുമോ?

ഗുരു — ബീജാങ്കുരംപോലെ നിരവയവവുമല്ല അതുകൊണ്ടു ആ അജ്ഞാനം അനിർവ്വചനീയമാണെന്നു പണ്ഡിതന്മാർ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ അജ്ഞാനം സമഷ്ടി എന്നും, വ്യഷ്ടി എന്നും രണ്ടു വിധമായി പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതെങ്ങിനെ എന്നാൽ, നാനാരൂപങ്ങളുടെ ഭേദമായ അജ്ഞാനങ്ങളെല്ലാം ഒന്നായി കൂടുന്നതിനു സമഷ്ടി എന്നും ഓരോന്നായി പിരിഞ്ഞു കാണുന്നതിനു വ്യഷ്ടിയെന്നും പേർ പറയുന്നു. നാനാവിധങ്ങളായ വൃക്ഷങ്ങളെല്ലാം ഒരുമിച്ചു കൂടുന്നതിനെ ഒരു വനമെന്നു പറയുന്നതുപോലെ നാനാവിധങ്ങളായ അജ്ഞാനങ്ങളെ ഒരുമിച്ചുകൂട്ടി പറയുന്നതാകുന്നു സമഷ്ടി. ഈ സമഷ്ടി അജ്ഞാനമെന്നതു ശ്രേഷ്ഠമായ ശുദ്ധസത്വപ്രധാനത്തോടുകൂടിയതിനാൽ മായയെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ആ മായയിൽ പ്രതിബിംബിച്ചതായ ചൈതന്യം സൎവ്വജ്ഞത്വാദിഗുണങ്ങളോടും സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരശക്തികളോടുംകൂടി അവ്യാകൃതനെന്നും അവ്യക്തനെന്നും ഈശ്വരനെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. ആ ഈശ്വരൻ സൎവ്വജ്ഞനും സൎവ്വശക്തനും

സർവ്വജ്ഞത്വസഹിതനും എല്ലാ അജ്ഞാനങ്ങളെയും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നവനും സ്വതന്ത്രനും സത്യസങ്കല്പനും സത്യകാമനുമാകുന്നു. ആ ഈശ്വരനു സത്യസങ്കല്പസർവ്വജ്ഞത്വാദിഗുണങ്ങളുണ്ടാകുവാനുള്ള കാരണം ശുദ്ധസത്വഗുണത്തോടുകൂടിയ മായയാകയാൽ ആ സമഷ്ടി അജ്ഞാനമായമായയെ ഈശ്വരന്റെ കാരണശരീരമെന്നു വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നു. ഈ മായ ഈശ്വരന്ന് ഏറ്റവും ആനന്ദത്തെ ഉണ്ടാക്കി വരുന്ന ഒരു ഉറക്കംപോലെ ഈശ്വരനെ ആവരണം ചെയ്യയാൽ ഇതു് ആനന്ദമയകോശമെന്നും ഈശ്വരന്റെ സർവ്വസംഹാരകമായ സുഷുപ്തിസ്ഥാനമെന്നും പ്രാകൃത പ്രളയമെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. ഈ സമഷ്ടി അജ്ഞാനമാകുന്ന മായയെ വ്യഷ്ടിപ്രായമായി വിചാരിക്കുമ്പോൾ അനേക വിധത്തിൽ ഭിന്നിച്ചു കാണുന്നു. ആ അജ്ഞാനവൃത്തികൾ ഒന്നോടൊന്നു ഗുണവിലക്ഷണമായതുകൊണ്ടു നാനാവിധങ്ങളെന്നു പറയുന്നു. വനത്തെ വ്യഷ്ടിയായി വിചാരിക്കുമ്പോൾ വൃക്ഷങ്ങൾ അനേകവിധമായി കാണുന്നതുപോലെ അജ്ഞാനവും വ്യഷ്ടിയായി വിചാരിക്കുമ്പോൾ അനേകവിധങ്ങളായി തീരും. ഈ അജ്ഞാനം സ്വതന്ത്ര്യമോ ഗുണങ്ങളിൽ മൂന്നിലും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു സമഷ്ടിയെന്നും വ്യഷ്ടിയെന്നും പേരുള്ളതാകുന്നു. ഈ വ്യഷ്ടി അജ്ഞാനമാകട്ടെ മലിനസത്വഗുണപ്രധാനമായതുകൊണ്ടും രജസ്തമോഗുണങ്ങളോടു ചേർന്നതുകൊണ്ടും നികൃഷ്ടമായി വെച്ചു. ഇതാകുന്നു പ്രത്യഗാത്മാവിന്റെ ഉപാധി. മലിനസത്വഗുണപ്രധാനയായ അവിദ്യയുടെ അധിഷ്ഠാനമായ ചൈതന്യത്തെ പ്രത്യഗാത്മാവ് ആ അവിദ്യയിൽ പ്രതിബിംബിച്ചതായും അവിദ്യയുടെ ഗുണങ്ങൾ കലർന്നതുമായുമിരിക്കുന്ന ചൈതന്യത്തെ ജീവാത്മാവെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ആ ജീവാത്മാവു കിഞ്ചിജ്ഞത്വം, അനീശ്വ

ലം സംസാരിത്വം മുതലായ ധർമ്മങ്ങളോടുകൂടിയവനാകുന്ന അവിദ്യയുടെ അധിഷ്ഠാനമായ ചൈതന്യത്തെ പ്രാജ്ഞനെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. അവിദ്യയാകട്ടെ തനിക്കധിഷ്ഠാനമായ പ്രത്യഗാത്മാവിനെ മറച്ചുവെച്ച് പ്രാജ്ഞന് ഏറ്റവും ആനന്ദത്തെ കൊടുക്കുന്നതുകൊണ്ട് ആനന്ദമയകോശമെന്നും വ്യഷ്ടിസുഷുപ്തിക്കു കാരണമാകയാൽ പ്രാജ്ഞനെ കാരണശരീരമെന്നും പ്രാജ്ഞനെ ദേഹേന്ദ്രിയാദി വ്യാപാരങ്ങളെ ഒതുക്കി ആനന്ദത്തെ മാത്രം കൊടുക്കുന്നതിനാൽ സുഷുപ്ത്യവസ്ഥയെന്നും പറയുന്നു. ഈ പ്രകാരമാകുന്നു സമഷ്ടിവ്യഷ്ടികളുടെ സ്വഭാവം. വനവും വൃക്ഷങ്ങളും പോലെ ഇരിക്കുന്ന സമഷ്ടിവ്യഷ്ടികൾക്കു ജാതികൊണ്ടാകട്ടെ വസ്തുകൊണ്ടാകട്ടെ യാതൊരു ഭേദവുമില്ലല്ലോ. ഇതുപോലെതന്നെ മായയിലും അവിദ്യയിലും പ്രതിബിംബിച്ച ചൈതന്യമായ ഈശ്വരനും ജീവനും തമ്മിൽ യാതൊരു ഭേദമില്ല, തീർച്ചതന്നെ. ഉപാധികൾ തമ്മിൽ അഭേദമായിരിക്കെ ഉപാധിയിൽ പ്രതിബിംബിച്ച ചൈതന്യത്തിനു ഭേദമുണ്ടാവുന്നതെങ്ങിനെ? സമുദ്രജലവും ജലവും ഒന്നായിരിക്കെ അവയിൽ പ്രതിബിംബിതനായ ആദിത്യനു ഭേദമുണ്ടോ? അതുപോലെതന്നെ ഉപാധികളായ മായയും അവിദ്യയും ഒന്നായിരിക്കുമ്പോൾ അവയിൽ പ്രതിബിംബിച്ച ജീവേശ്വരന്മാർക്കും അഭേദമല്ലാതെ ഭേദമുണ്ടാവുന്നതല്ല. ഈ സമഷ്ടിവ്യഷ്ടികളായ അജ്ഞാനങ്ങൾക്കും അവയിൽ പ്രതിബിംബിച്ച ജീവേശന്മാർക്കും ആധാരമായ ശുദ്ധചൈതന്യമേതാണോ അതു തുരീയമെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. അതു ശുദ്ധോപാധികളോടുകൂടിയവന് അവ്യക്തമായിരിക്കുന്നു മഹാവാക്യത്തിന്റെ വാച്യാർത്ഥമെന്നും ഉപാധികളിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞു വ്യക്തമായിരിക്കുന്നു മഹാവാക്യത്തിന്റെ ലക്ഷ്യാർത്ഥമെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. മായോപാധികനായ ഈശ്വരൻ

അനന്തശക്തികളോടുകൂടി ഈക്ഷണമാത്രത്താൽ ഈ ചരാചരാത്മകമായ പ്രപഞ്ചത്തെ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. എന്നാൽ സർവ്വജ്ഞനായവനും അദ്വിതീയനായും സൃഷ്ടിസാധനങ്ങൾ തന്നെ കഴിച്ചു വേറെ മറ്റില്ലാതിരിക്കുന്നവനായും ഉള്ള ഈശ്വരൻ താൻ മാത്രമായി ഈ പ്രപഞ്ചത്തെ സൃഷ്ടിക്കുന്നതെങ്ങിനെയെന്നു ശങ്കിക്കേണ്ടതില്ല. അതെങ്ങിനെ എന്നാൽ, സർവ്വശക്തനായ ഈശ്വരൻതന്നെ ഈ ജഗത്തിന് ഉപാദാനകാരണമായും നിമിത്തകാരണമായും ഭവിച്ച് ഈ സചരാചരപ്രപഞ്ചത്തെ സൃഷ്ടിക്കുകയും രക്ഷിക്കുകയും സംഹരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു

ശിഷ്യൻ: — അതെങ്ങിനെ?

ഗുരു: — മായയും ചൈതന്യവുംകൂടി ഈശ്വരൻ എന്നു പറയപ്പെടുന്നതിൽ ചൈതന്യത്തെ പ്രധാനമായി പറയുമ്പോൾ നിമിത്തകാരണമായും ഉപാധിയായി മായയെക്കൊണ്ട് ഉപാദാനകാരണമായും ഭവിച്ചിരിക്കുന്നത് ഏകസ്വരൂപമായ പരമാത്മാവുതന്നെയാകുന്നു.

ശിഷ്യൻ — ഏകസ്വരൂപമായ പരമാത്മാവു നിമിത്തകാരണമെന്നും ഉപാദാനകാരണമെന്നും രണ്ടു വിധമായിരിപ്പാൻ പാടുണ്ടോ?

ഗുരു — പട്ടുനൂൽപ്പുഴു സ്വപ്രാധാന്യത്താൽ നിമിത്തകാരണമായും ശരീരപ്രാധാന്യത്താൽ ഉപാദാനകാരണമായും ഭവിക്കുന്നില്ലേ. അതുപോലെ ഈശ്വരനും നിമിത്തകാരണമായും ഉപാദാനകാരണമായും ഭവിക്കുന്നു. ആ പരമാത്മാവിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ തമോഗുണപ്രധാനയായ പ്രകൃതിയിൽനിന്നു ആകാശം ഉത്ഭവിച്ചു. ആകാശത്തിൽനിന്നു വായുവും വായുവിൽനിന്നു അഗ്നിയും അഗ്നിയിൽനിന്നു ജലവും ജലത്തിൽനിന്നു പൃഥിവിയുമുണ്ടായി. ഈ പഞ്ചഭൂതങ്ങളും സൂക്ഷ്മങ്ങളും ശുദ്ധങ്ങളാകകൊണ്ട് ഇവയുടെ കാരണമായ തമോഗുണപ്രകൃതിയും ത്രിഗുണസ്വരൂപ

യാകുന്നു എന്നു പറയപ്പെടുന്ന കാൎയ്യത്തിനുള്ള ഗുണങ്ങളും കാരണത്തിനുള്ള ഗുണങ്ങളെ അനുസരിച്ചിരിക്കുന്നത് പതിവാണല്ലൊ. ഈ പ്രകാരമുള്ള പഞ്ചഭൂതങ്ങളും സൂക്ഷ്മങ്ങളായതുകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങളെന്നും തന്മാത്രകളെന്നും പറയപ്പെടുന്നു ഈ സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങളിൽനിന്നാകുന്നു സൂക്ഷ്മദേഹങ്ങളും ഉണ്ടാകുന്നത്

ശിഷ്യൻ— അതെങ്ങിനെ?

ഗുരു— ഈ സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങൾ തമ്മിൽ ചേൎന്നു കലൎന്നു സ്ഥൂലഭൂതങ്ങളാകുന്നതിനു മുമ്പു അപഞ്ചീകൃത പഞ്ചഭൂതകാൎയ്യങ്ങളായ പതിനേഴു തത്വങ്ങൾ കൂടിയതുതന്നെ സൂക്ഷ്മദേഹമെന്നു പറയപ്പെടുന്നത് ഇതു സംസാരത്തിനു മുഖ്യകാരണമാകയാൽ ലിംഗശരീരമെന്നും ജീവാത്മാവിന്റെ ഭോഗത്തിനു മുഖ്യകാരണമാകയാൽ ഭോഗായതനമെന്നും പറയപ്പെടുന്നു.

ശിഷ്യൻ— ആ സൂക്ഷ്മദേഹത്തിന്റെ പതിനേഴു തത്വങ്ങളും ഏതെല്ലാമാണ്?

ഗുരു— ആകാശം മുതലായ സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങളുടെ സത്വഗുണം കലൎന്നതിനാൽ പ്രകാശവത്തുക്കളായ ഓരോന്നിൽനിന്നും ശ്രോത്രാദികളായ ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളും ഓരോന്നായി ഉണ്ടായി. സൂക്ഷ്മങ്ങളുടെ ഐക്യം കലൎന്ന സത്വാംശങ്ങളും ഒന്നായിട്ടു കലൎന്നതുനിമിത്തം സകലത്തിന്റെയും കാരണമായ അന്തഃകരണമുണ്ടായി ഇതിന്നു ഉദ്ദേശിച്ചുവരുമായ ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കും അന്തഃകരണത്തിനും പ്രകാശവത്തുക്കളായതു സാത്വികാംശകാൎയ്യമാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു സത്വഗുണത്തിന്റെ സ്വച്ഛതയും പ്രകാശവും സംബന്ധമായതുകൊണ്ട് ആ ഗുണങ്ങളും ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളും അന്തഃകരണവും പ്രകാശവത്തുക്കളായതു സാത്വികാംശത്തിൽനിന്നാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. സത്വഗുണത്തിന്റെ സ്വച്ഛതയും പ്രകാശവും സംബന്ധമായതുകൊ

ണ് ആ ഉണ്ടാകുന്ന അന്തഃകരണവൃത്തികൾ [illegible] ഉണ്ടാവേണ്ടതാണല്ലൊ. ആ അന്തഃകരണമാവട്ടെ വൃത്തിഭേദംകൊണ്ടു മനസ്സ് ബുദ്ധി ചിത്തം അഹങ്കാരം എന്നിങ്ങിനെ നാലുവിധമായി പറയപ്പെടുന്നു. സങ്കല്പത്താൽ മനസ്സെന്നും നിശ്ചയത്താൽ ബുദ്ധിയെന്നും അനുസന്ധാനത്താൽ ചിത്തമെന്നും അഭിമാനത്താൽ അഹങ്കാരമെന്നും പറയുന്നു. മനോബുദ്ധികളിൽ ചിത്തവും അഹങ്കാരവും അന്തർഭവിച്ചുപോകുന്നു

[illegible]

“[illegible]
[illegible]

ഭുങ്ക്തേ തത്തത്ഫലാന്യപി ച യം
സ്വയം പുരാകൃതം പരത്രാത്ര ച"

ഈ ജീവൻ തന്റെ പൂർവ്വവാസനയാൽ പ്രേരിതനായിട്ട് ഓരോന്നും പുണ്യപാപരൂപമായ കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യുകയും ആ കർമ്മജന്യമായ സുഖദുഃഖഫലങ്ങളെ ഇഹലോകത്തിലും പരലോകത്തിലും അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ ജീവൻ പിന്നെയും പിന്നെയും അനേകായിരം പ്രാവശ്യം ജനിച്ചും മരിച്ചുംകൊണ്ടു സംസാരമണ്ഡലത്തിൽ ഉഴലുന്നു. മനസ്സു ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളോടു കൂടുന്നതായാൽ മനോമയകോശമെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഇതിൽ മനസ്സിനു ഏറ്റവും പ്രാബല്യം സിദ്ധിക്കുന്നു. സന്തോഷം സന്താപം ചിന്താ കാമക്രോധാദികൾ എന്നിവയെല്ലാം ഈ മനോമയകോശത്തിന്റെ വൃത്തികളാകുന്നു. സകല കാര്യങ്ങളെയും മനനം ചെയ്യുന്നതു മനസ്സാകുന്നു. ബാഹ്യസുഖങ്ങളെ കാംക്ഷിക്കുന്നതും മനസ്സാകുന്നു. സകല വ്യവഹാരങ്ങൾക്കും കാരണം മനസ്സുതന്നെ പ്രത്യേകം ഹേതുഭൂതമാകുന്നു. കാണുന്നതും കേൾക്കുന്നതും പറയുന്നതും ഘ്രാണിക്കുന്നതും സ്പർശിക്കുന്നതും ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്ക് അകത്തും പുറത്തും ഉള്ള സകല കാര്യങ്ങളെ അറിയുന്നതും മനസ്സുതന്നെ.

"ബന്ധശ്ച മോക്ഷശ്ച മനസ്സഹൈവ സം-
മന്ത്രാഭ്യാസാന്നഹ്യമനസി നിർവ്വൃതി
ഉദ്ബന്ധമോക്ഷൗ മലിനേന ബദ്ധാ
വിവേകതോ മോക്ഷതോന്യഃ"

മനുഷ്യർക്കു ബന്ധവും മോക്ഷവും ഈ മനസ്സിനാൽ തന്നെ. അർത്ഥവും അനർത്ഥവും മനസ്സുകൊണ്ടുതന്നെയാകുന്നു സിദ്ധിക്കുന്നത്. അതെങ്ങിനെയെന്നാൽ നിർമ്മലമായ മനസ്സുകൊണ്ടു മോക്ഷവും മലിനമായ മനസ്സുകൊണ്ടു ബന്ധവും വിവേകമുള്ള മനസ്സുകൊണ്ട് അർത്ഥവും അവിവേകമുള്ള മനസ്സുകൊണ്ട് അനർത്ഥവും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഈ മനസ്സു മനുഷ്യരെ

ഗുണങ്ങളാൽ മലിനമായി തീരുമ്പോൾ സത്വഗുണാംശം മറഞ്ഞ് മലിനമായും അശുദ്ധമായും ഭവിക്കുന്നു. തമോഗുണവികാരങ്ങളായ ഭയം ലോഭം മോഹം ആലസ്യം പ്രമാദം കാമക്രോധാദികൾ എന്നിവകളാൽ അടിപ്പെട്ടു ചഞ്ചലമായി സ്വസ്വരൂപത്തെ അറിയുവാൻ കഴിയാതെ ഇരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സൎവ്വപദാൎത്ഥങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കുവാനുള്ള ശക്തി ദീപത്തിനുണ്ടെങ്കിലും അതു കൊടുങ്കാറ്റിനാൽ ചലിതമാവുമ്പോൾ ദീപത്തിന്റെ പ്രഭ നശിച്ചുപോകുന്നില്ലേ? അതുപോലെതന്നെ യഥാൎത്ഥസ്വരൂപത്തെ അറിവാനുള്ള ശക്തി മനസ്സിനുണ്ടെങ്കിലും തമോവികാരങ്ങളാകുന്ന ശത്രുക്കളുടെ ആക്രമണം നിമിത്തം ഭയപ്പെട്ട് ചഞ്ചലമായിപ്പോകുന്നു. അതുകൊണ്ടു മുമുക്ഷുക്കൾ ജ്ഞാനമാൎഗ്ഗത്തെ നശിപ്പിക്കുന്ന രജസ്തമോഗുണങ്ങളേയും അവയുടെ ധൎമ്മങ്ങളായ ദുൎഗ്ഗുണങ്ങളേയും തീരെ ത്യജിച്ചു മനസ്സിൽ ശുദ്ധസത്വം പ്രകാശിക്കത്തക്കവണ്ണം മനസ്സിനെ പരിശുദ്ധമാക്കിത്തീൎക്കുവാൻ എപ്പോഴും പ്രയത്നിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ശിഷ്യൻ — ചിത്തശുദ്ധിക്ക് എന്തെല്ലാം പ്രയത്നങ്ങളാണ് ചെയ്യേണ്ടതു?

ഗുരു. "ശമദമാസനപ്രാണായാമൈഃ
ശുദ്ധ്യേദ് ഹൃത്പ്രാണിനാം
യജ്ഞപ്രവൃത്തിശുദ്ധചേതസക
ചിത്തേന്ദ്രിയേ ധ്രുവഃ
ദോഷാനേവ വിലോക്യ സൎവ്വവിഷയേ
ഷ്വാരോപിതവൃത്തിത
ചിത്തശുദ്ധിവിധായിനാരായണസ്വമതിഃ
സത്സംഗമാലംബതാം"

മനുഷ്യർ മനോമാലിന്യനിവൃത്തിക്കായി ശമാഭ്യാസം ധ്യാനം ധനം ഐശ്വൎയ്യാദി മുതലായവകളിൽ കാണുന്ന ദോഷങ്ങളെ വീണ്ടുംവീണ്ടും ആലോചിക്കുകയും സകല വിഷയങ്ങളിലുമു

ള്ള ദോഷങ്ങളെ ആലോചിച്ചിട്ട് അവകളിലുള്ള ആശകളെ തീരെ ത്യജിക്കുകയും ചെയ്തു സത്ഗുണങ്ങളെ അവലംബിക്കേണ്ടതാകുന്നു. യമനിയമങ്ങളെ പ്രയത്നപ്പെട്ടു അനുഷ്ഠിക്കുന്ന വിവേകികളുടെ ചിത്തം നിർമ്മലമായി ഭവിക്കും. പരദ്രോഹം പാരുഷ്യം പരനിന്ദ മുതലായതിൽ വിമുഖത വരികയും പരന്മാരുടെ സുഖദുഃഖങ്ങളെ തന്റേതുപോലെ കാണുകയും ഈശ്വരനേയും ഗുരുവിനേയും ഭക്തിയോടെ ഭജിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരുടെ ചിത്തം നിർമ്മലമായി ഭവിക്കും. സജ്ജനസേവ, ശാസ്ത്രാദ്ധ്യയനം, തീർത്ഥസ്നാനം, വർണ്ണാശ്രമധർമ്മനിഷ്ഠ എന്നിവയും ചിത്തപ്രസാദത്തിനു കാരണമാണെന്നു വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നു. നിർമ്മലമായ മനസ്സുകൊണ്ടു മാത്രമേ പരമാത്മതത്വത്തെ അറിവാൻ കഴിയുകയുള്ളു. ആത്മതത്വത്തെ അറിയാതെ മറ്റൊന്നുകൊണ്ടും മുക്തി സിദ്ധിക്കുയില്ല.

"മനഃപ്രമാദഃപുരുഷസ്യബന്ധോ
മനഃപ്രസാദോഭവബന്ധമുക്തിഃ
മനഃപ്രസാദാധിഗമായതസ്മാ-
ന്മനോനിരാസംവിദധീതവിദ്വാൻ"

മനോമാലിന്യമാകുന്നു മനുഷ്യന്റെ ബന്ധമെന്നു പറയുന്നു. ബന്ധമോചനം മനഃപ്രസാദമാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു മനഃപ്രസാദം ലഭിപ്പാനായി അറിവുള്ളവർ മനോമാലിന്യത്തെ കളയേണ്ടതാകുന്നു.

ഇനി കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളുടെ ഉത്ഭവത്തെ കേൾക്കുക. മുമ്പെ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങൾ അഞ്ചിലും രജോംശം കലർന്നതിൽ ഓരോന്നിൽനിന്നു വാക്കു മുതലായ കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങൾ ഉണ്ടായി. സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങൾ അഞ്ചിലും കലർന്ന രജോംശം ഒന്നായിട്ടൊന്നു കലർന്നതിൽനിന്നു ക്രിയാരൂപങ്ങളായ പ്രാണാദി വായുക്കൾ അഞ്ചുണ്ടായി. കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കും പ്രാണാദി വായുക്കൾക്കും ക്രിയ പ്രധാനമായി കാണുകയാ

നാൽ അവ രാജസാംശങ്ങളാകുന്നു എന്നു വിദ്വാന്മാർ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങൾ ക്രിയാശക്തികളാകുന്നു എന്നും ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങൾ ഇച്ഛാശക്തികളാകുന്നു എന്നും പ്രാണങ്ങൾ പ്രകാശാത്മികകളാകുന്നു എന്നും മഹർഷികൾ പറയുന്നു. മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രാണാദിവായുക്കളും കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളും കൂടി ചേർന്നു പ്രാണമയകോശമെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. പ്രാണമയകോശത്താലാകുന്നു സ്ഥൂലദേഹം ചേഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നതു. സ്ഥൂലദേഹത്താൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന പലവിധകർമ്മങ്ങളെല്ലാം കണ്ടുവു പ്രാണമയകോശമാകുന്ന വൃക്ഷത്തിൽ കാറ്റുള്ളപ്പോൾ നാനാവിധമായി ചലിക്കുന്ന ഭാരിപ്പെട്ടികൾ നിഴലുകളെ ചലിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുപോലെ പലവിധങ്ങളും ശക്തികളായതങ്ങളും ആയ നാനാവിധക്രിയകൾ എല്ലാം ദേഹത്തെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതു പ്രാണമയകോശമാകുന്നു. മേൽപറഞ്ഞ വിജ്ഞാനമയകോശവും മനോമയകോശവും ഈ പ്രാണമയകോശവും കൂടി ആത്മാവിനെ ഉള്ളിൽ മറച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ലിംഗശരീരമെന്നും സ്ഥൂലദേഹത്തെക്കാൾ സൂക്ഷ്മമാകുന്നതുകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മശരീരമെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള സകല സൂക്ഷ്മശരീരങ്ങളും ഒന്നായി കൂടുന്നതിനെ (വൃക്ഷസമൂഹത്തെ വനമെന്നു പറയുന്നതുപോലെ) സമഷ്ടിസൂക്ഷ്മശരീരമെന്നും ഈ സമഷ്ടിസൂക്ഷ്മശരീരത്തിൽ പ്രതിഫലിച്ച ചൈതന്യത്തെ ഹിരണ്യഗർഭനെന്നും സൂത്രാത്മാവെന്നും മഹാപ്രാണനെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. സ്വർണ്ണംപോലെ പ്രകാശമുള്ള ബുദ്ധിയിൽ പ്രതിബിംബിച്ച ചൈതന്യം സ്വർണ്ണംപോലെ വിളങ്ങുന്നതിനാൽ ഹിരണ്യഗർഭനെന്നും മണികളിൽ നൂൽ കോർത്തതുപോലെ സകല സൂക്ഷ്മശരീരങ്ങളിലും ആത്മാവു വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു സൂത്രാത്മാവെന്നും സകല ശരീരങ്ങളെയും പ്രാണനം ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു മഹാപ്രാണനെന്നും പേർ പറയുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള സമഷ്ടിസൂക്ഷ്മശരീരം ഒന്നൊന്നായി വേർപിരിയുന്നതിനെ വ്യഷ്ടിസൂക്ഷ്മശരീരമെന്നും ഇവകളിൽ പി

[illegible] പ്രത്യഗാത്മചൈതന്യത്തിനെ തൈജസനെന്നും പറയുന്നു. തൈജസോപാധിയായ അന്തഃകരണ ഉപാധിയോടുകൂടിയതിനാൽ തൈജസനെന്നും സ്ഥൂലദേഹത്തിൽ സൂക്ഷ്മമായതുകൊണ്ടു വ്യഷ്ടിസൂക്ഷ്മശരീരമെന്നും ഈ സൂക്ഷ്മശരീരം ജാഗ്രത്തിലുള്ള വാസനകളെ സൂക്ഷ്മമായി അറിയുന്നതുകൊണ്ടു സ്വപ്നാവസ്ഥയെന്നും പറയുന്നു. ഈ തൈജസൻ ജാഗ്രൽകാലത്തിലുള്ള വാസനയാൽ കല്പിക്കപ്പെട്ട സൂക്ഷ്മവസ്തുക്കളെ സൂക്ഷ്മവിഷയങ്ങളെ സ്വപ്നത്തിൽ അനുഭവിക്കുന്നു. ഈ സമഷ്ടിസൂക്ഷ്മശരീരത്തിനും വ്യഷ്ടിസൂക്ഷ്മശരീരത്തിനും മുൻപറഞ്ഞ സ്ഥൂലശരീരത്തെപ്പോലെ വനവൃക്ഷന്യായങ്ങൾകൊണ്ടു ഭേദമില്ലെന്ന് അറിയേണ്ടതാകുന്നു. ഈ സൂക്ഷ്മസമഷ്ടിക്കും വ്യഷ്ടിക്കും തമ്മിൽ ഭേദമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് ഇവയിൽ അഭിമാനികളായ തൈജസനും സൂത്രാത്മാവിനും, മുൻപറഞ്ഞ കാരണശരീരാഭിമാനികളായ പ്രാജ്ഞനും ഈശ്വരനും ഭേദമില്ലാതിരിക്കുന്നതുപോലെ തന്നെ അഭേദമാണെന്നറിയേണ്ടതാണ്. ഇപ്രകാരമാകുന്നു സൂക്ഷ്മപ്രപഞ്ചത്തിൻ്റെ ഉല്പത്തി. ഇതു അപഞ്ചീകൃതമാകുന്നു. ഇനി സ്ഥൂലപ്രപഞ്ചത്തിൻ്റെ ഉല്പത്തിയെയും പറയാം.

മുൻപറഞ്ഞ സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങൾ ഈശ്വരാജ്ഞയാൽ പഞ്ചീകരണം ചെയ്യപ്പെട്ടതിനാൽ സ്ഥൂലഭൂതങ്ങളായി ഭവിച്ചു.

ശിഷ്യൻ—പഞ്ചീകരണം എങ്ങിനെയാണ്?

ഗുരു—ആകാശാദികളായ സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങൾ അഞ്ചും ഓരോന്നും രണ്ടായി പിരിഞ്ഞു ആദ്യത്തെ ഭാഗം നിർത്തി രണ്ടാമത്തെ ഭാഗങ്ങളൊക്കെ നാലു ഭാഗമായി പിരിഞ്ഞ് മറ്റു നാലു ഭൂതങ്ങളിലും ചേർന്നു. ഇങ്ങിനെ ഓരോ ഭൂതത്തിൻ്റെ പകുതിയും മറ്റുള്ള നാലു ഭൂതങ്ങളുടെ നാലായി പിരിഞ്ഞ ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു ഓരോ ഭാഗങ്ങളും കൂടിച്ചേർന്ന് അഞ്ചു സ്ഥൂലഭൂതങ്ങളായി ഭവിച്ചു. ഈ പഞ്ചീകരണം അപ്രമാണ്യമെന്നു ശങ്കിക്കേണ്ട.

ശിഷ്യൻ — സൂക്ഷ്മഭൂതങ്ങളിൽ ത്രിവൃൽകരണമായിട്ടാണല്ലൊ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്

ഗുരു — വായുവും ആകാശവും ത്രിവൃൽകരിക്കപ്പെടായ്കകൊണ്ടും ത്രിവൃൽകൃതങ്ങളായ പൃഥിവി തേജസ്സ് ജലം എന്നിവകൾക്ക് പരസ്പരമായി ചേൎച്ചയാകകൊണ്ടും ഈ പഞ്ചീകരണം തന്നെയാകുന്നു പ്രാമാണ്യമെന്നു വിദ്വാന്മാർ സമ്മതിക്കുന്നു. ഈ പ്രകാരമല്ലാതെ ത്രിവൃൽകരണം ചെയ്താൽ പ്രത്യക്ഷാദിവിരോധവും സംഭവിക്കുന്നതാകുന്നു. ആകാശവായുക്കളുടെ ധൎമ്മം അഗ്ന്യാദികളിൽ കാണപ്പെടുന്നു. ആകാശവായുക്കളിൽ അഗ്ന്യാദികളും കാണപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലൊ. ഈ അഗ്ന്യാദികളുടെ അംശമെവിടെ ആകാശവായുക്കളിൽ അല്പമാത്രം കലൎന്നതുകൊണ്ട് അഗ്ന്യാദികളുടെ ധൎമ്മം ആകാശവായുക്കളിൽ കാണപ്പെടുന്നില്ല. സമുദ്രവൃഷ്ടിയും കാണുമ്പോലെ കാൎയ്യവും കാണപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഈ പഞ്ചീകരണം പ്രാമാണ്യമെന്നു തന്നെ വിദ്വാന്മാർ സിദ്ധാന്തിക്കുന്നു. ഈ പഞ്ചീകൃതഭൂതങ്ങളുടെ ഗുണത്തെ പറയാം. കേൾക്ക. ആകാശത്തിന്റെ ഗുണം ശബ്ദമാകുന്നു. വായുവിന്റെ ഗുണം ശബ്ദവും സ്പൎശവുമാകുന്നു. ശബ്ദവും സ്പൎശവും രൂപവും അഗ്നിയുടെ ഗുണങ്ങളാകുന്നു. ജലത്തിന്റെ ഗുണങ്ങൾ ശബ്ദം, സ്പൎശം, രൂപം, രസം, എന്നു നാലുവിധങ്ങളാകുന്നു. ശബ്ദം, സ്പൎശം, രൂപം, രസം, ഗന്ധം എന്നിങ്ങിനെ അഞ്ചുവിധമാകുന്നു പൃഥിവിയുടെ ഗുണങ്ങൾ. ഇവയുടെ ഗുണങ്ങളാകുന്ന ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളിലും കാണപ്പെടുന്നത് ശ്രോത്രം ആകാശത്തിന്റെ അംശമായതുകൊണ്ട് ആകാശത്തിന്റെ ഗുണമായ ശബ്ദത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നു. വായുവിന്റെ അംശമായ ത്വക്ക് സ്പൎശത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നു. കണ്ണുകൾ അഗ്ന്യംശമായതുകൊണ്ട് രൂപത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നു. ജിഹ്വ ജലാംശമായതുകൊണ്ട് രസത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നു. ഘ്ര

ക് ഭൂതാംശമായതുകൊണ്ടു ഗന്ധത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നു. വാക്ക് ആകാശാംശമായതുകൊണ്ട് ശബ്ദോച്ചാരണം ചെയ്യുന്നു. പാദങ്ങൾ വായുവിൻ്റെ അംശമായതുകൊണ്ടു ഗമനാദികൾ ചെയ്യുന്നു. കൈകൾ അഗ്ന്യംശമായതുകൊണ്ട് ആഹ്വാനാദികൾ ചെയ്യുന്നു. ഉപസ്ഥേന്ദ്രിയം ജലാംശമായതുകൊണ്ടു രേതോവിസർജ്ജനം ചെയ്യുന്നു. പായ്വിന്ദ്രിയം ഭൂതാംശമായതുകൊണ്ടു മലവിസർജ്ജനം ചെയ്യുന്നു. ശ്രോത്രത്തിന് അധിദൈവം ദിക്കും, ത്വക്കിന് വായുവും, നേത്രത്തിന് സൂര്യനും, ജിഹ്വയ്ക്ക് വരുണനും, ഘ്രാണത്തിന് അശ്വിനീദേവകളും, വാക്കിന് അഗ്നിയും, പാണിക്ക് ഇന്ദ്രനും, പാദത്തിന് ത്രിവിക്രമനും, പായ്വിന്ദ്രിയത്തിന് മൃത്യുവും, ഉപസ്ഥത്തിന് പ്രജാപതിയും, മനസ്സിന് ചന്ദ്രനും, ബുദ്ധിക്ക് ബൃഹസ്പതിയും, അഹങ്കാരത്തിന് രുദ്രനും, ചിത്തത്തിന് ക്ഷേത്രജ്ഞനും അധിദൈവങ്ങളാകുന്നു. ഈ അധിദൈവതകൾ ദിക്പാലാദിപദങ്ങളിൽ നിന്ന് സത്വഗുണാംശത്താൽ ഉത്ഭവിക്കുന്നു. ഇവർ സർവ്വപ്രാണികളുടെയും ഇന്ദ്രിയസ്ഥാനങ്ങളിൽ വസിച്ചുകൊണ്ട് അതാതു പ്രാണികളുടെ കർമ്മാനുസരിച്ചു നിഗ്രഹാനുഗ്രഹങ്ങൾ ചെയ്യുന്നു. സർവ്വപ്രാണികളുടെയും സകല കർമ്മങ്ങൾക്കും കാരണം ഇവകളാകുന്നു.

"കർമ്മാനുസാരിപുണ്യൗഘൈർദേഹിനാം വേൽ
ജ്ഞാനാനുസാരേണ മനഃപ്രവൃത്തി।
മനോനുസാരേണ തഥേന്ദ്രിയാണി
സ്വവൃത്തിഷു പ്രവർത്തന്തേ"

കർമ്മങ്ങളെ അനുസരിച്ചു ജ്ഞാനമുണ്ടാകുന്നു. ജ്ഞാനങ്ങളെ അനുസരിച്ചു മനസ്സ് പ്രവർത്തിക്കുന്നു. പ്രാണികളുടെ മനസ്സുകളെ അനുസരിച്ചിരിക്കുന്ന ജ്ഞാനകർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളാൽ പുണ്യപാപരൂപങ്ങളായ സകല കർമ്മങ്ങളും ചെയ്യപ്പെടുന്നു. ഇപ്രകാരം വിജ്ഞാനമയനായ ജീവൻ പ്രമാതാവാകുന്നതിനാൽ

കൊണ്ട് ജാഗ്രത്കാലത്തിങ്കലുണ്ടാകുന്ന പ്രപഞ്ചത്തെ അറിയുന്നി ടുന്ന ബുദ്ധിവൃത്തികളുടെ സാക്ഷിമാത്രനായി ഒന്നും ചെയ്യാതെയും ചെയ്യിക്കാതെയും തന്റെ സ്വരൂപത്തോടിരിക്കുന്നു. കാണുന്നതും കേൾക്കുന്നതും ചെയ്യുന്നതും എല്ലാം ഇന്ദ്രിയങ്ങളാകുന്നു.

ആകാശാദികാര്യങ്ങളിലൊന്നും ആത്മാവിനു സംബന്ധമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു സാക്ഷിമാത്രമല്ലാതെ കർത്തൃത്വാദി ഭോക്തൃത്വാദി ഇല്ല. ലോകത്തിൽ സകല പ്രാണികളും ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങൾക്കു ആദിത്യൻ സാക്ഷിമാത്രനായിരിക്കുന്നല്ലാതെ ആദിത്യൻ ഒരു തൊഴിലും ചെയ്യിക്കുന്നില്ല. ചെയ്യുന്നതുമില്ല. പ്രാണികൾ അവരവരുടെ സ്വഭാവമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നു എന്നു മാത്രമേ ഉള്ളു. അതുപോലെ നിഷ്ക്രിയനായ പ്രത്യഗാത്മാവും സർവ്വപ്രാണികളുടേയും പ്രവൃത്തികളിൽ സാക്ഷിമാത്രനായിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള പരമാർത്ഥതത്വത്തെ അറിയാതെ മായാമോഹിതന്മാരായവർ ആത്മാവിൽനിന്നു ഭിന്നമായിരിക്കുന്ന ദേഹേന്ദ്രിയാദികളാൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന കർമ്മത്തെ ആത്മാവിൽ ആരോപിക്കുന്നു. ആകാശത്തിൽ നിഷ്ക്രിയനായിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രൻ സ്ഥലിക പോലും ചെയ്യാതിരിക്കുന്ന മേഘങ്ങൾ ഓടുന്നതു കണ്ടു ചന്ദ്രൻ ഓടുന്നുവെന്നു പറയുന്നതുപോലെ ആത്മതത്വമറിയാത്തവർ ബുദ്ധ്യാദികളുടെ അനാത്മകാര്യങ്ങളെ ആത്മാവിൽ വ്യർത്ഥമായി ആരോപിക്കുന്നു.

ഇനി ആത്മാനാത്മവിവേകത്തെ പറയാം. കേൾക്കു. ഈശ്വരന്റെ ഇച്ഛയാൽ പരമാത്മതത്വത്തിൽനിന്നു പരമാണുക്കളായ ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങൾ ജനിച്ചു. ജരായുജങ്ങളും, അണ്ഡജങ്ങളും, സ്വേദജങ്ങളും, ഉത്ഭിജ്ജങ്ങളും എന്നു പറയപ്പെടുന്ന ചതുർവിധജന്തുക്കൾ ജനിച്ചവർക്കു ആകാശം മുതലായ ഭൂതങ്ങളും, വായു, അഗ്നി, ജലം, ഭൂമി മുതലായവയും ആധാരമായി ഭവിച്ചു.

“കേചിന്മാരുതഭക്ഷ്യപാര
ചന്ദ്രാർക്കകരഭോജനാഃ
കേചിത്തോയകണാഹാരാഃ പീതാംബവഃ
കേചിന്മൃദ്ഭക്ഷകാഃ
കേചിത് പത്രതൃണാഹാരാഃ
കേചിന്മാംസാശനാഃ
കേചിത് സസ്യഭോജനാഃ
ജീവന്തീത്യേവം”

ചില ജന്തുക്കൾ വായുവിനെ ഭക്ഷിച്ചും, മററു ചിലർ ചന്ദ്രകിരണങ്ങളെയും, ചിലർ സൂര്യകിരണങ്ങളെയും, ചിലർ മഴത്തുള്ളികളെയും, ചിലർ ജലവും, ചിലർ മണ്ണു കല്ലു മുതലായവയും, ചിലർ ഇല പുല്ലു മുതലായവയും, ചിലർ മാംസവും, ചിലർ സസ്യങ്ങളും ഭക്ഷിച്ചും ജീവിക്കുന്നു. മേൽപറഞ്ഞ പ്രകാരം ചതുർവ്വിധജന്തുക്കളും അവരവരുടെ കർമ്മത്തിനനുരൂപമായി ജനിച്ചു വരുന്നു. ജരായുജങ്ങൾ മനുഷ്യാദികളും അണ്ഡജങ്ങൾ പക്ഷി മുതലായവയും സ്വേദജങ്ങൾ മൂട്ട പേൻ തുടങ്ങിയവയും ആകുന്നു. ഭൂമിയെ ഭേദിച്ചു മുളക്കുന്ന വൃക്ഷാദികളുദ്ഭിജ്ജങ്ങൾ. ഇപ്രകാരമുള്ള ചതുർവ്വിധഭൌതികം തന്നെ സ്ഥൂലശരീരമായി ഭവിക്കുന്നു. ഈ സമഷ്ടിയിൽ അനുപ്രവിഷ്ടമായും പ്രതിബിംബമായുമിരിക്കുന്ന ചൈതന്യത്തെയാകുന്നു വൈശ്വാനരനെന്നും വിരാട്ടെന്നും പറയുന്നത്. വിശേഷമായുള്ള മനുഷ്യാദി ജീവികളിൽ ഞാനെന്നുള്ള അഭിമാനംകൊണ്ടു വൈശ്വാനരനെന്നും താൻ തന്നെ നാനാവിധരൂപങ്ങളായി വിളങ്ങുന്നതുകൊണ്ടു വിരാട്ടെന്നും പേരായി. ഈ ചതുർവ്വിധഭൌതികസമഷ്ടികളെയും അതാതു ജാതിരൂപവിശേഷങ്ങളെ വിഭജിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ അനേകത്തെപ്പോലെ വ്യഷ്ടിയായി കാണപ്പെടുന്നു. ഈ വ്യഷ്ടിയിൽ അനുപ്രവിഷ്ടമായും പ്രതിബിംബമായുമിരിക്കുന്ന ചൈതന്യത്തെ വിശ്വനെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഈ വിശ്വനായ സ്ഥൂലദേഹ

ത്തിൽ അഭിമാനിയായതുകൊണ്ടു വിശ്വനെന്നു പേർ സം ജാതമായി ഭവിച്ചു. ഈ വിശ്വന്റെ സ്ഥൂലശരീരമായി ഭവിക്കുന്നു. ഇതു അന്നവികാരമായതാൽ അന്നമയകോശമെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. ഈ സ്ഥൂലശരീരമാവട്ടെ ഭുജിക്കപ്പെടുന്ന അന്നവികാരങ്ങളായ ശുക്ലശോണിതങ്ങളിൽനിന്നു ജനിക്കയും അന്നത്താൽ വളരുകയും അന്നമില്ലാത്തിൽ നശിക്കയും ചെയ്യുന്നു എന്നതുകൊണ്ടു അന്നമയകോശമെന്നു പ്രസിദ്ധമായി. ഈ അന്നമയകോശം, ആനന്ദമയകോശം മുതലായ മറ്റു നാലു കോശങ്ങളെയും മറച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ സ്ഥൂലദേഹമാവട്ടെ ആത്മാവിന്റെ സ്ഥൂലഭോഗങ്ങളുടെ ഇരിപ്പിടമാകുന്നു. ആത്മാവു ഈ സ്ഥൂലദേഹത്തിൽ വസിച്ചു സ്ഥൂലങ്ങളായ ശബ്ദാദിവിഷയങ്ങളെ ഭുജിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനാൽ ഇതിനെ ഭോഗായതനമെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ബാഹ്യേന്ദ്രിയങ്ങളാൽ ഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്ന ശബ്ദാദിവിഷയഭോഗങ്ങളെ ദേഹേന്ദ്രിയങ്ങളോടുകൂടി അനുഭവിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ആത്മാവിനെ ഭോക്താവാണെന്നു പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു. ഈ ആത്മാവു ഏകാദശേന്ദ്രിയങ്ങളോടുകൂടിയ ദേഹമാകുന്ന പല്ലക്കിൽ അഹങ്കാരരൂപനായി സ്ഥിതനായിട്ടു ഒരു മഹാരാജാവിനെപ്പോലെ ഇരുന്നു വന്ദിജനങ്ങളുടെ പലവാദങ്ങളാൽ സേവിതനായിരുന്നുകൊണ്ടു വിഷയഭോഗങ്ങളെ ഭുജിക്കുന്നു. ഈ ആത്മാവിനെ അധിഷ്ഠാനദേവതകളാൽ പ്രേരിതങ്ങളായ ജ്ഞാനേന്ദ്രിയകർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളും മനസ്സു മുതലായവയും അതതു പ്രവൃത്തികളിൽ യഥാകല്പിതപ്രകാരം ഭൃത്യന്മാരെപോലെ ആജ്ഞയോടെ ഭരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഈ ആത്മാവു സ്ഥൂലദേഹത്തിലിരുന്നു ജാഗ്രദവസ്ഥയിൽ പുറമേയുള്ള അഭിമാനത്താൽ സ്ഥൂലദേഹത്തെ അനുഭവിക്കുന്നതു ഗ്രഹിക്കുന്നതാകുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള സ്ഥൂലവൃത്തി ശരീരത്തിന്റെ ഉൽപത്തിക്രമം ഇവ അജ്ഞാനികൾക്കുള്ള വ്യവഹാരമാത്രമാകുന്നു. ജ്ഞാനിക്കു ഇതൊന്നും തന്നെ വേണ്ടതുമില്ല.

സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മകാരണപ്രപഞ്ചങ്ങളെല്ലാം മുമ്പേ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അവ മൂന്നും കൂടിയതു മഹാ പ്രപഞ്ചമായിത്തീരുന്നു. ഈ മഹാ പ്രപഞ്ചത്തിൽ അവസ്ഥാത്രയമായും വിശ്വപ്രാജ്ഞവിലക്ഷണമായും വിരാട്ടു മുതൽ ഈശ്വരപര്യന്തം നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതുമായ ചൈതന്യം ഒന്നു തന്നെയാകുന്നു. ആദ്യന്തരഹിതമായും അവ്യക്തമായും ജനനമില്ലാത്തതായും നാശരഹിതമായുമിരിക്കുന്ന ആ ചൈതന്യം മഹാപ്രപഞ്ചത്തിൽ തപ്തായപിണ്ഡം പോലെ അകത്തും പുറത്തും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതുകൊണ്ടാകുന്നു 'സർവ്വം ഖല്വിദം ബ്രഹ്മ' എന്ന മഹാവാക്യത്തിൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. മഹാന്മാർ ഈ വസ്തുവിനെ പരബ്രഹ്മമെന്നും ഉപാധിരഹിതനായ ആത്മാവിനെ ലക്ഷ്യാർത്ഥമെന്നും പറയുന്നു. കാൎയ്യകാരണലക്ഷണമായ ദൃശ്യപ്രപഞ്ചം സ്ഥൂലം മുതൽ അജ്ഞാനപര്യന്തം അനാത്മകമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു അറിയുക. മനോബുദ്ധിചിത്താഹങ്കാരരൂപമായ അന്തഃകരണത്തെയും അന്തഃകരണവൃത്തികളെയും കണ്ടുകൊണ്ടു നിശ്ചലനായി നിത്യനായിരിക്കുന്ന ചൈതന്യം ഏതോ അതു കൂടസ്ഥമാണ് ആത്മാവെന്നു സൂക്ഷ്മബുദ്ധിയാൽ ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ പ്രത്യഗാത്മാവ് സ്വയംപ്രകാശനും അംശമില്ലാത്തവനും അസംഗനും ശുദ്ധനും സർവ്വചൈതന്യരൂപനും സർവ്വസാക്ഷിയുമാകുന്നു. ആത്മാവിന്നു ജനനമില്ല, വളർച്ചയില്ല, മരണവുമില്ല. ഇതുകൊണ്ടു ശാശ്വതൻ, പുരാണൻ, നിത്യൻ, എന്നും മററും വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നു. ജനനം, സ്ഥിതി, വൃദ്ധി, മാററം, ക്ഷയം, നാശം എന്നുള്ള ആറു വികാരങ്ങളോടു കൂടിയ സ്ഥൂലശരീരത്തിൽ വ്യവഹാരങ്ങളായ വെളുപ്പു കറുപ്പു മുതലായ നിറഭേദങ്ങളായുള്ള വൎണ്ണാശ്രമങ്ങളായ സ്ഥൂലദേഹധൎമ്മങ്ങളൊന്നുമല്ലാത്ത സൎവ്വവികാരസാക്ഷിയായ ആത്മാവിന്ന് ഒരിക്കലുമില്ലയെന്നറിക. ഇതിനെയുള്ള ആത്മാവിൽ അജ്ഞാനത്താലും അനാത്മകമായ ദേഹാദികളിൽ ആത്മത്വവും മോഹത്താൽ വിപരീതമായി

ആരോപിച്ചുകൊണ്ട് [illegible] സംസാരസാഗരത്തിൽ മുഴുകുന്നു. ഞാൻ [illegible], [illegible]ണ്, [illegible]ണ്, [illegible], സുഖിയാണ്, [illegible] [illegible] ആത്മാവിൽ [illegible] [illegible] പ്രവഹിക്കുന്നു [illegible] [illegible] കല്പിക്കുന്നതു പറയുന്നതുകൊണ്ട് അതുകാരണം കല്പിച്ചുകൂടാ?

ശിഷ്യൻ — അല്ലയോ [illegible] [illegible] അല്ലെ [illegible] [illegible] സർപ്പവും [illegible] [illegible] കണ്ടിട്ടുള്ള [illegible] പദാർത്ഥത്തെ കാണുമ്പോഴേ [illegible] [illegible] ആത്മാവിൽ [illegible] പാടുണ്ടോ? ഇങ്ങിനെ [illegible] ആത്മാവിന്ന വിപരീതമായ [illegible] സാദൃശ്യമുണ്ടായിരുന്നോ? [illegible] ആത്മാവിൽ [illegible] [illegible] അതിനുള്ള ഉപായമെന്താണ്? ഇതുപോലെ ജീവന്മുക്തിയും [illegible] സമമാണെന്ന് പറയുവാൻ [illegible] അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ [illegible]

[illegible] ഇല്ലാ
തിരിക്കും ചെയ്യുന്നതെങ്ങിനെ? ഇതെല്ലാം കണ്ണാടി
യിലെ [illegible] കണ്ണാടിയിലെന്നപോലെ പ്രത്യ
ക്ഷമാകേണ്ടതാണ്.

൧൩— [illegible] ആത്മാവു അവ
യവങ്ങളോടു കൂടിയതല്ലാത്ത [illegible] ങ്ങളില്ലെങ്കിലും
ആത്മാവിനു [illegible] വിഷയമായ [illegible]
ഇതു സുപ്രസിദ്ധമാകുന്നു. ഇതു തന്നെയാണു ആത്മാവു
ണ്ടെന്നുള്ളതിനെ അറിയുന്നു. [illegible] ഇല്ലെന്ന് ആരും പ
റയില്ല. [illegible] സാക്ഷിയായ പ്ര
മാണമാകുന്നു ആത്മാവു [illegible] പ്രമാ
ണങ്ങൾക്കെല്ലാം പ്രമാണം [illegible] കാരണമായിരിക്കുന്ന
ന്ന ആത്മാവിൽ [illegible] മായാകാര്യങ്ങളോ
ടെ [illegible] ആകാശം പ്രത്യക്ഷമായി കാണ
പ്പെടുന്നില്ല. [illegible] പോലെ അ
ജ്ഞാനികൾ ആത്മാവിൽ [illegible] അതുകൊണ്ടു
[illegible]
[illegible] ഇല്ല. ഈ അദ്ധ്യാ
സത്തിനു കാരണം [illegible] ആകാശത്തിൽ
കറുപ്പ് മുതലായ വസ്തുക്കളെ ആരോപിക്കുന്നതുപോലെ
[illegible] ആത്മാവിൽ അനാത്മാക്കളെ ആരോ
പിക്കുന്നു. [illegible] ആരോപിക്കുന്ന
തിനു [illegible] സാദൃശ്യം വേണമെന്നില്ല. ഈ [illegible]
[illegible] സാദൃശ്യമുണ്ടോ?
ഉപാധിസഹിതമായ [illegible] സാദൃശ്യം ക
ണ്ടെങ്കിലും ഉപാധിരഹിതമായ ഭ്രമങ്ങളിൽ യാതൊരു
സാദൃശ്യവും കാണപ്പെടുന്നില്ല. [illegible] സാ
ദൃശ്യം പറയാം, [illegible].

ഈ അദ്ധ്യാസം [illegible]

അത്യന്തം പ്രകാശസ്വരൂപനാകുന്നു. അപ്രകാരം തന്നെ സത്വപ്രധാനമായ ബുദ്ധിയും നിർമ്മലവും പ്രകാശസ്വരൂപവുമാകുന്നു. എന്നാൽ അതു സൂര്യരശ്മിയുടെ സമ്പർക്കത്താൽ സൂര്യനെപ്പോലെ മിന്നുന്ന സ്ഫടികക്കല്ലിനെപ്പോലെ ആത്മാവിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ ആത്മാവിനെപ്പോലെ പ്രകാശിക്കുന്നതാകുന്നു. ആത്മപ്രകാശത്താലാകുന്നു ബുദ്ധി പ്രകാശമാനമാകുന്നത്. ബുദ്ധിപ്രകാശത്താൽ മനസ്സു പ്രകാശിക്കുന്നു. മനസ്സിന്റെ പ്രകാശത്താൽ ഇന്ദ്രിയങ്ങളും ഇന്ദ്രിയപ്രകാശത്താൽ ശരീരവും പ്രകാശിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ദേഹേന്ദ്രിയാദികളായ അനാത്മവസ്തുക്കളിൽ മൂഢന്മാർ ആത്മബുദ്ധി ചെയ്യുന്നു. കണ്ണാടിയിൽ കാണുന്ന നിഴലിനെ കുട്ടികൾ സത്യമായി കരുതുന്നില്ലേ? ബുദ്ധിയിൽ ആത്മാദ്ധ്യാസം നിമിത്തം ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു സാദൃശ്യം കാരണമാണ്. അനാത്മവസ്തുക്കളായ ദേഹേന്ദ്രിയാദികളിൽ ഞാൻ എന്ന അദ്ധ്യാസം കാണുന്നതിനു കാരണം പിന്നിൽ കാണുന്ന അദ്ധ്യാസങ്ങൾക്കു മുമ്പിൽ മുമ്പിൽ കാണുന്ന അദ്ധ്യാസങ്ങൾ തന്നെ. സൃഷ്ടിക്കു മുമ്പിൽനിന്നു ഉണ്ടായിവന്നിരിക്കുന്നതും അദ്ധ്യാസവാസനാ കാരണമാണ്. അതിനാൽ അവിദ്യ എന്നുള്ളത് അനാദിയാകുന്നു. ഈ അദ്ധ്യാസബാധകളുടെ കാരണവും പറഞ്ഞുതരാം.

ജനനമരണാദിദുഃഖകാരണമായ ഈ അദ്ധ്യാസം എവിടെനിന്നുണ്ടാകുന്നു എന്നറിയേണ്ടതാണല്ലോ. ആത്മാവാശ്രിതയായ അവിദ്യക്കു രണ്ടു ശക്തികളുണ്ട്. അവയെ വിക്ഷേപം എന്നും ആവരണം എന്നും പറയുന്നു. ഇവകളാലാകുന്നു ആത്മാവിനു സംസാരമുണ്ടായത്. ആവരണശക്തി മൂലമായാജ്ഞാനപ്രധാനമായതിനാൽ ആവരണത്തിനു മുഖ്യത്വമുണ്ടായി വന്നു. അതിനെയാകുന്നു മൂലാജ്ഞാനമെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. സകല പ്രപഞ്ചത്തെയും ആവരണശക്തിയാകുന്നു മോഹിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

"വിവേകവന്തോപ്യപി യോഗിനോപി
ശ്രുതാത്മതത്വാ അപി പണ്ഡിതാ അപി
ശക്ത്യാ യയാ നൈവ വിദന്തി മുഗ്ദ്ധാ
ആത്മാനമന്തർഗ്ഗതമീശമാത്മനഃ"

വിവേകികളായവരും അതിയുക്തിയുള്ളവരായവരും ആത്മതത്വത്തെ കേട്ടറിഞ്ഞ വിദ്വാന്മാരും ഈ ആവരണശക്തിയാൽ മോഹപ്പെട്ടവരായി മറയ്ക്കപ്പെടുന്നതുകൊണ്ട് തന്റെ ദേഹത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ആത്മാവിനെ അറിയുന്നില്ല. വിക്ഷേപമെന്നു പറയുന്ന രജോഗുണശക്തിയാവട്ടെ സകല പ്രവൃത്തികൾക്കും കാരണഭൂതയായി സ്ഥൂലം മുതൽ സൂക്ഷ്മംവരെയുള്ള സകല അനാത്മപ്രപഞ്ചത്തെയും സത്തായിരിക്കുന്ന ആത്മാവിൽ കല്പിച്ചുണ്ടാക്കുന്നു. മുൻപറഞ്ഞ ആവരണശക്തിയാവട്ടെ, ജീവന്മാരെ തന്നെത്താൻ അറിയാതെ മയക്കി നിദ്രയെപ്പോലെ പ്രത്യഗാത്മാവിനെ ഉള്ളിൽ മറച്ചുവെച്ചുകൊണ്ട് പുറത്തു വിക്ഷേപശക്തിയെ കാണിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഈ മഹാശക്തി നിർമ്മലസ്വരൂപനായ ആത്മാവിനെ മറയ്ക്കയാൽ ജീവികൾ മോഹത്താൽ അനാത്മകമായ ദേഹാദികളിൽ ഞാനെന്നുള്ള ആത്മബുദ്ധിയെ ചെയ്യുന്നു. ഉറങ്ങുന്നവൻ സ്വപ്നം കാണുമ്പോൾ മിഥ്യയായ ആ സ്വപ്നദേഹത്തിൽ താനെന്നുള്ള ബുദ്ധിയുണ്ടാകുന്നതെങ്ങിനെയോ അപ്രകാരം അനാത്മപദാർത്ഥങ്ങളായ ജനനം മരണം വിശപ്പ് ദാഹം ഭയം ശോകം മുതലായ ധർമ്മങ്ങളെ ആത്മാവിൽ ആരോപിക്കുന്നു. വിക്ഷേപശക്തിയാൽ പ്രേരിതനായിട്ട് പുണ്യപാപരൂപങ്ങളായ കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യുകയും ആ കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലങ്ങളെ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ട് സംസാരസമുദ്രത്തിൽ പരിഭ്രമിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

"അസ്യാസ്സമാക്ഷേപസമുദ്ഭവോയം
സംസാരബന്ധസ്സബലപ്രതീപഃ

യദ്ഭ്രാന്തഃ ക്ലിശ്യതിഗർഭവാസേ
ജന്മാപ്യയക്ലേശഭയാദ്യുഗ്രം.”

ഈ സംസാരബന്ധം പ്രത്യഗാത്മാവിനെ വന്നുകൂടിയതു അദ്ധ്യാസനിമിത്തമാകുന്നു. സംസാരബന്ധത്താൽ ഗർഭവാസം മുതലായ ദുഃഖങ്ങളെ അനുഭവിച്ചു ക്ലേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു

ശിഷ്യൻ — അദ്ധ്യാസം എന്നാൽ എന്താകുന്നു?

ഗുരു:— അദ്ധ്യാസം എന്നു പറയുന്നതു് വസ്തുവിനെ അവസ്തുവാക്കി ഗ്രഹിക്കുന്നതുതന്നെ. അതു ഭ്രാന്തിസ്വരൂപമാണു്. സംസാരത്തിന്റെ മൂലകാരണവും അതാണു്. സർവ്വാനർത്ഥങ്ങൾക്കും ബീജം അദ്ധ്യാസമാകുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ആത്മാവിനു ദുഃഖസ്വരൂപമായ സംസാരബന്ധം ഭവിച്ചതു്. അദ്ധ്യാസം നശിച്ചാൽ സംസാരവും നശിച്ചു. ഇതു ബദ്ധനിലും മുക്തനിലും സ്പഷ്ടമായി കാണുന്നതുമാകുന്നു. പ്രവൃത്തികൊണ്ടു ബദ്ധനേയും നിവൃത്തികൊണ്ടു മുക്തനേയും തിരിച്ചറിയേണ്ടതാണ്. പ്രവൃത്തിതന്നെയാകുന്നു സംസാരം. മുക്തിയെന്നതു നിവൃത്തിയുമാകുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള അദ്ധ്യാസം ആത്മാവിനു സംഭവിച്ചതു മിഥ്യാജ്ഞാനംകൊണ്ടു മാത്രമേ പറയേണ്ടതുള്ളു. അതു് ഉല്പന്നമായതാണെങ്കിലും രജ്ജുവിൽ സർപ്പബുദ്ധിയെന്നതുപോലെ മിഥ്യതന്നെയാകുന്നു. ജീവാത്മാവിനും ഈശ്വരനും ഉപാധിസംബന്ധം സമമാണെന്നിരിക്കിലും ഉപാധിയുടെ വ്യത്യാസംകൊണ്ടു ജീവനു മാത്രം സംസാരബന്ധം സംഭവിക്കുന്നതല്ലാതെ സംസാരബന്ധമോ സംസാരകാര്യമോ ഈശ്വരനില്ല. ഈശ്വരന്റെ ഉപാധി ശുദ്ധസത്വപ്രധാനയായ മായയാകുന്നു. എല്ലാററിലും ഉൽകൃഷ്ടസത്വത്തിന്നാശ്രയമാകയാൽ ഈശ്വരനു സംസാരബന്ധമില്ല. അജ്ഞതയില്ല, പക്ഷപാതമില്ല, വിക്ഷേപകാര്യവുമില്ല. സർവ്വജ്ഞനായ ഈശ്വരൻ ഒരേടത്തും ഭവിപ്പാനതെ

ജ്ഞാനമെന്നവയോടുകൂടി തന്റെ ഉപാധിയായ മായയെ വശപ്പെടുത്തി, ജ്ഞാനാദിശക്തികളെ തന്റെ ശക്തികൊണ്ടു കീഴടക്കി സർവ്വവ്യാപിയായി മറ്റും ചഞ്ചലമില്ലാതെ സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരാദികളെ താൻ തന്നെ ഇഷ്ടപ്രകാരം ചെയ്തുകൊണ്ടു ക്രീഡിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു വിക്ഷേപാവരണങ്ങൾക്ക് ഈശ്വരനെ ബന്ധം ചെയ്യുവാൻ കഴിയുകയില്ല. സർവ്വസ്വതന്ത്രനായ ഈശ്വരൻ വിക്ഷേപാവരണശക്തികളുടെ പ്രവൃത്തിയെ തടുക്കുവാൻ ശക്തനാകുന്നു. ഈശ്വരൻ നിഗ്രഹാനുഗ്രഹശക്തനാണെന്നും സർവ്വസ്വതന്ത്രനാണെന്നും മറ്റും വേദവും പറയുന്നു. ജീവോപാധിയായ അവിദ്യയിലാവട്ടെ സത്വഗുണമില്ലാത്തതിനാൽ രജസ്തമസ്സുകൾക്കു പ്രാബല്യം വരുന്നു. അപ്രകാരം രജസ്തമോഗുണകാര്യങ്ങൾക്കും പ്രാബല്യമുണ്ടാവുന്നു. അതുകൊണ്ടു ജീവനു സർവ്വദാ ദുഃഖലക്ഷണമായ സംസാരബന്ധം ഭവിക്കുന്നു.

“ഏതസ്യസംസൃതേർമ്മൂലമദ്ധ്യാസഃസാമയിപത്തയാ
അദ്ധ്യാസസ്ഥലമജ്ഞാനമൂലമാവൃതിലക്ഷണം.”

ഇപ്രകാരമുള്ള സംസാരത്തിന്റെ ഹേതുവായുള്ള വിപരീതമായ അദ്ധ്യാസമാകുന്നു. അദ്ധ്യാസത്തിന്നു ഹേതു ആവരണലക്ഷണമായ അജ്ഞാനമാകുന്നു

“അജ്ഞാനസ്യനിവൃത്തിസ്തുജ്ഞാനേനൈവനകർമ്മണാ
അവിരോധിതയാകർമ്മനൈവാജ്ഞാനസ്യബാധകം.”

അജ്ഞാനത്തിന്റെ നിവൃത്തിയാവട്ടെ ജ്ഞാനത്താൽ മാത്രമേ സിദ്ധിക്കയുള്ളൂ. കർമ്മത്താൽ ഒരിക്കലും സിദ്ധിക്കയില്ല. അതെന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അജ്ഞാനത്തിന്നു കർമ്മം വിരോധിയല്ലായ്കയാൽ അജ്ഞാനത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതായി വരുന്നതല്ല.

“കർമ്മണോജ്ഞാനതത്കാര്യകർമ്മണോപ്രലീയതേ
കർത്താകാര്യമിതിവൈഷമ്യാദ്യത്ത്വാവലംബനാത്.”

ജീവികൾ ജനിക്കുന്നതു കർമ്മത്താലാകുന്നു. മരിക്കുന്നതും കർമ്മത്താൽ തന്നെ. ജനനമരണപരമ്പരയായ ഈ സംസാരം കർമ്മത്തിന്റെ കാര്യം തന്നെയാകുന്നു. കർമ്മത്തിന്റെ വിരുദ്ധമായ ജ്ഞാനം കർമ്മത്താൽ സിദ്ധിക്കയില്ല. കർമ്മം അജ്ഞാനത്തിന്റെ കാര്യമായതുകൊണ്ടു കർമ്മത്താൽ അജ്ഞാനം വർദ്ധിക്കുന്നതല്ലാതെ ഒരിക്കലും നിവൃത്തിക്കയില്ല. ഒരു പദാർത്ഥം ഏതൊന്നിൽ വർദ്ധിക്കുന്നുവോ അതിനാൽ പദാർത്ഥത്തിനു നാശം ഭവിക്കയില്ല. അതുകൊണ്ടു കർമ്മം അജ്ഞാനത്തിനു സഹായമായിരിക്കുന്നതല്ലാതെ വിരോധമായി വരികയില്ല. സകല കർമ്മങ്ങളും അജ്ഞാനത്തിനു ഒരിക്കലും വിരോധികളല്ല. കർമ്മത്താൽ അജ്ഞാനനാശത്തെ ചെയ്യിക്കുവാൻ ആരും സമർത്ഥന്മാരായി വരുന്നതുമില്ല. അതുകൊണ്ടു അജ്ഞാനനിവൃത്തി കർമ്മംകൊണ്ടു ഒരു കാലത്തും സിദ്ധിക്കയില്ല. അതു ജ്ഞാനത്താൽ മാത്രമേ സാധിക്കയുള്ളൂ. ഭിന്നപ്രകൃതികളായ ജ്ഞാനത്തിനും അജ്ഞാനത്തിനും തമ്മിൽ വിരോധം യുക്തമാകുന്നു. ഇരുട്ടിനും വെളിച്ചത്തിനും അന്യോന്യവിരോധമുള്ളതുപോലെ ജ്ഞാനത്തിനും അജ്ഞാനത്തിനും പരസ്പരവിരോധം പ്രത്യക്ഷമായി കാണുന്നു. ജ്ഞാനംകൊണ്ടല്ലാതെ അജ്ഞാനനാശം മറ്റൊന്നുകൊണ്ടും സിദ്ധിക്കയില്ല. അതിനാൽ വിചാരശീലൻ അജ്ഞാനത്തെ നശിപ്പിക്കുവാനായി ജ്ഞാനത്തെ അവശ്യം സമ്പാദിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ജ്ഞാനം ആത്മാനാത്മവിവേകത്താലല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനാലും സിദ്ധിക്കയില്ല. ആത്മാവിനെയും അനാത്മാവിനെയും യുക്തികൊണ്ടു വിവേചനം ചെയ്യുന്നതാകുന്നു. ആ വിവേചനത്താൽ അനാത്മകങ്ങളിൽ ആത്മബുദ്ധി നശിച്ചുപോകുന്നതാകുന്നു. ഇതിനായുള്ള ആത്മാനാത്മവിവേകമുണ്ടാവാനായി ഈ വിചാരത്തെ നിരൂപിക്കുന്നു. ഇതുകൊണ്ടു ആത്മാനാത്മതത്വം വെളിപ്പെടുന്നതാകുന്നു. വേദാന്തങ്ങളുടെ അർത്ഥമായതും വിദ്വാന്മാരെ

ന്നു നടിക്കുന്നവരായും ഈശ്വരപ്രസാദവും ഗുരുപ്രസാദവുമി ല്ലാത്തവരുമായ മൂഢന്മാർ ആത്മസ്വരൂപത്തെ പലപ്രകാര മായി വാദിക്കുന്നു അതിനെക്കുറിച്ച് അല്പമൊന്നു പറയാം. ഏററവും മൂഢരായ ചിലർ ആത്മാവാകുന്നതു പുത്രനാണെ ന്നു വാദിക്കുന്നു. അതെന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ആത്മാവിൽ എ ത്ര പ്രീതിയുണ്ടോ അത്ര പ്രീതി പുത്രനിലും കാണുന്നതുകൊ ണ്ടും പുത്രനുണ്ടാവുമ്പോൾ സുഖദുഃഖം തനിക്കു തന്റേതുപോ ലെ അനുഭവപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടും ആത്മാവുതന്നെയാകുന്നു പുത്രൻ എന്നുള്ള വേദവചനത്താലും ദീപത്തിൽനിന്നു മ റൊരു ദീപമുണ്ടാവുന്നതുപോലെ പിതാവിൽനിന്നു പുത്രനു ണ്ടാവുന്നതുകൊണ്ടും വിത്തിന്റെ ഗുണം വൃക്ഷത്തിനുള്ളതുപോ ലെ അച്ഛന്റെ ഗുണം പുത്രനിലും കാണുന്നതുകൊണ്ടും പു ത്രനാകുന്നു ആത്മാവെന്നു ഭ്രാന്തബുദ്ധികൾ പറയുന്നു. പു ത്രൻ ആത്മാവായി ഭവിക്കുന്നതെങ്ങിനെ? പുത്രനെക്കാൾ അ ധികം പ്രീതി സ്വശരീരത്തിലല്ലേ തോന്നുന്നത് ക്ഷാമം ക ഠിനമാണെങ്കിൽ പുത്രനെ ഉപേക്ഷിച്ചു ജീവിക്കാൻ ഒരുങ്ങു ന്നു ഭക്ഷണത്തിനുവേണ്ടി പുത്രനെ വിററുകളയുന്നു. പു ത്രൻ തനിക്കു പ്രതികൂലമാണെങ്കിൽ പുത്രനെ കൊല്ലുകകൂടെ ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു പുത്രൻ ഒരിക്കലും ആത്മാവായി ഭ വിക്കുന്നതല്ല. അച്ഛന്റെ ഗുണത്തോടോ രൂപത്തിനോടോ ഉള്ള സാദൃശ്യം ദീപത്തിനെന്നപോലെ പുത്രന് ഒരിക്കലും ഉണ്ടാ വുന്നതല്ല. അംശവൈകല്യമില്ലാതെ പിതാവിൽനിന്ന് അംശഹീനനായ പുത്രൻ ജനിക്കുന്നു. ഗുണവാനിൽനിന്നു ദുർഗ്ഗുണവാനായ പുത്രനുണ്ടാവുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആകൃതി കളും വർണ്ണങ്ങളും ആദേശം മാത്രമാണ് പുത്രനും തന്റെ വീട്ടിൽ അച്ഛനെപ്പോലെ തന്നെ സകല വസ്തുക്കളിലും ഉ ടമസ്ഥതയുണ്ടെന്നു കാണിക്കാനായിട്ടാണ് ആത്മത്വത്തെ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് ആത്മാവാകുന്നു പുത്രൻ എന്ന വേദ മുഖ്യപ്രവൃത്തിയായി പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഉപചാരവചനമായിട്ടു പ

ണെതിട്ടുള്ളു. ഇതുമുഖ്യവചനമായുള്ളതല്ല അതുമല്ല ഞാൻ എന്ന പറയുന്ന വാക്കിൻ്റെ ലക്ഷ്യമായ അൎത്ഥം ദേഹമാത്രമാണ് ഉദാഹരണമല്ല (ചാൎവ്വാകമതം തുടരുന്നു.) ദേഹമാകുന്ന ഞാൻ എന്നുള്ള നിശ്ചയം സകല ജനങ്ങൾക്കും പ്രത്യക്ഷസിദ്ധമാകുന്നു ഈ പുരുഷൻ അന്നരസമയനാകുന്നു എന്ന വേദം പറയുന്നതിനെയും ദേഹത്തിനാണ് പുരുഷത്വം കല്പിച്ചിരിക്കുന്നത് അതുകൊണ്ടു ദേഹമാണ് ആത്മാവ് പുത്രൻ ആത്മാവായിട്ടാകുന്നു എന്നിങ്ങിനെ പറയുന്ന വാക്യങ്ങളെയും കേട്ടു സഹിപ്പാൻ കഴിയാതെ മറ്റൊരു മതക്കാർ (ചാൎവ്വാകമത ഏകദേശിയൻ, ഇന്ദ്രിയാത്മവാദി) പറയുന്നു. ദേഹം ആത്മാവാകുന്നതെങ്ങിനെ? അതിന്നു ഒന്നിനും സ്വാതന്ത്ര്യമില്ലല്ലൊ അചേതനവുമാണ് ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ഇളക്കുമ്പോൾ ഇളകുന്നതല്ലാതെ സ്വതേ ചേഷ്ടിപ്പാൻ അതിന്നു കഴികയില്ല ഗൃഹസ്ഥന്നു വീട് ആശ്രയമായിരിക്കുന്നതുപോലെ ദേഹം ചക്ഷുസ്സു മുതലായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ ഇരിപ്പിടം മാത്രമാകുന്നു ബാല്യം മുതലായ അവസ്ഥകളോടുകൂടിയതുമാകുന്നു. അതു മാത്രമല്ല ശുക്ലശോണിതസംഭവമായതുകൊണ്ടു ദേഹത്തിന്ന് ആത്മത്വം ഒരിക്കലും സംഭവിപ്പാൻ പാടുള്ളതല്ല. ഞാൻ കുരുടൻ, ഞാൻ ചെകിടൻ, ഞാൻ ഊമ എന്നുള്ള അനുഭവങ്ങളാൽ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ അറിവാനുള്ള ശക്തി ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കാണല്ലൊ. അതിനാൽ ആത്മാവാകുന്നത് ഇന്ദ്രിയങ്ങളാകുന്നു ഇന്ദ്രിയങ്ങളാണ് ആത്മാവാകുന്നതെന്ന് ഉപനിഷത്തുകളാലും പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കാകുന്നു ആത്മത്വം യുക്തമായിരിക്കുന്നത് ഇതിനെ ഉറപ്പായി പറയുന്ന വാക്കുകളെ കേട്ടു സഹിപ്പാൻ കഴിയാതെ മറ്റൊരു മതക്കാരൻ (പ്രാണാത്മവാദി) പറയുന്നു. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ എങ്ങിനെ ആത്മാവാകും? മറ്റൊന്നിനാൽ പ്രവൎത്തിപ്പിക്കുന്ന കോടാലിയെപ്പോലെ അവയ്ക്കു വല്ല ചൈതന്യവുമുണ്ടോ? ഒരു കോടാലിക്ക് എ

ള്ള ചേതനത്വമുണ്ടോ അത്രമാത്രമേ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കുള്ളു. ഉപനിഷത്തുകളിൽ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്ക സാക്ഷാൽ ചേതനത്വമുണ്ടെന്നു പറയുന്നില്ല. അധിഷ്ഠാനദേവതകൾക്കു ചേതനത്വമുണ്ടെന്നു മാത്രമേ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളു. അചേതനങ്ങളായ ദീപാദികൾക്ക പുറത്തിരിക്കുന്ന പദാൎത്ഥങ്ങളെ കാണിക്കുവാനുള്ള സാമൎത്ഥ്യമില്ലാതിരിക്കുന്നതുപോലെ ജഡങ്ങളായ ചക്ഷുരാദി ഇന്ദ്രിയങ്ങളും അചേതനങ്ങൾ തന്നെ. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ചേഷ്ടിപ്പിക്കുന്നതു പഞ്ചവൃത്തിയോടുകൂടിയ പ്രാണനാകുന്നു. സൎവ്വപദാൎത്ഥങ്ങളേയും അറിയുന്നതു പ്രാണനായതുകൊണ്ട് ആത്മത്വം യുക്തമാകുന്നു. ഞാൻ വിശപ്പുള്ളവനാണ്, ദാഹമുള്ളവനാണ് എന്നുള്ള അനുഭവത്താലും പ്രാണമയനാകുന്ന ആത്മാവെന്നുള്ള വേദപ്രമാണത്താലും ആത്മത്വം പ്രാണന്നല്ലാതെ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കല്ല. ഇതിനെയുള്ള വാദം കേട്ടു മറ്റൊരു മതക്കാരൻ (മനസ്സാത്മവാദികൾ) പറയുന്നു. പ്രാണനെങ്ങിനെ ആത്മാവാവും? അതൊരു വായു മാത്രമല്ലേ? ഉലത്തിയിലെ കാറ്റുപോലെ പുറത്തും അകത്തും പോയിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതല്ലാതെ ഹിതമായാലും അഹിതമായാലും ഒന്നും തന്നെ അത് അറിയുന്നില്ല. ചാപല്യമുള്ള പ്രാണൻ സ്വഭാവത്താലാണ് പ്രവൎത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. ഉറക്കത്തിൽ പ്രാണനുണൎന്നിരുന്നിട്ടും മനസ്സ് അറിയുന്നില്ലല്ലൊ. മനസ്സല്ലേ സകല ജ്ഞാനങ്ങൾക്കും കാരണം. മനസ്സ് സൎവ്വവും അറിയുന്നതുകൊണ്ടു മനസ്സിനാകുന്നു ആത്മത്വം, ഒരിക്കലും പ്രാണനല്ല. ഞാൻ ചിന്തിച്ചു, ഞാൻ സങ്കല്പിച്ചു, ഞാൻ വികല്പിച്ചു എന്നുള്ള അനുഭവത്താലും 'ആത്മാവു മനോമയനാകുന്നു' വെന്നുള്ള ശ്രുതിവാക്യത്താലും ആത്മത്വം മനസ്സിനാകുന്നു യുക്തം, പ്രാണന്നല്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള മതത്തെ കേട്ട് മറ്റൊരു മതക്കാരൻ (ബൌദ്ധമതം) അതിനെ ഖണ്ഡിച്ചു പറയുന്നു. മനസ്സ് ആത്മാവാകുന്നതെങ്ങിനെ? മനസ്സിനാൽ പ്രേരിതങ്ങളായ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ [illegible] പ്രവൎത്തിക്കുന്നു

കേവല ബുദ്ധിയാൽ പ്രേരിതരായ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ പ്രവൎത്തിക്കുന്നു. കൎത്താവില്ലാത്ത കരണം താനേ ഒന്നും പ്രവൎത്തിക്കയില്ല. കരണത്തിന്നു കൎത്താവായോ ഒരു കൎത്താവിനാകുന്നു ആത്മത്വം യുക്തമാകുന്നത് ആത്മാവു സ്വതന്ത്രനായും ആ[illegible] പ്രേരിതപ്പാദനയും [illegible]താണ്. ഞാൻ കൎത്താവാകുന്നു, ഞാൻ ഭോക്താവാകുന്നു എന്ന [illegible] ബുദ്ധി തന്നെയാകുന്നു ആത്മാവാകുന്നത് അഹങ്കാരം ബുദ്ധിയുടെ ധൎമ്മമാണല്ലോ. ആത്മാവു വിജ്ഞാനമയനാകുന്നു എന്നും വിജ്ഞാനമാകുന്ന സകല കൎമ്മങ്ങളേയും ചെയ്യുന്നതെന്നും ബുദ്ധിക്കുള്ള കൎത്തൃത്വം മുഖ്യമായി ശ്രുതി പ്രതിപാദിക്കുന്നു. അതിനാൽ ബുദ്ധി തന്നെയാകുന്നു ആത്മത്വം യോജിക്കുന്നത് എന്നിങ്ങനെയുള്ള ബുദ്ധിമതാഭിപ്രായത്തെക്കുറ്റ് പ്രഭാകരനും താൎക്കികനും ഒരുപോലെ [illegible] പറയുന്നു. ബുദ്ധി ആത്മാവാകുന്നതെങ്ങിനെ? ബുദ്ധി [illegible]കാൎയ്യമാണ് [illegible] ഇങ്ങിനെയുള്ള [illegible] കൊണ്ടു ബുദ്ധിക്ക് ആത്മത്വം യുക്തമല്ല. ബുദ്ധി മുതലായ എല്ലാറ്റിന്റെയും അജ്ഞാനത്തിൽ ലയം കാണുന്നതുകൊണ്ടും ആത്മാവു [illegible] സകലത്തിന്റെയും ഞാൻ [illegible] എന്നുള്ള അ[illegible] കാണുന്നതുകൊണ്ടും [illegible] ആത്മാവു ബുദ്ധിയല്ല. വിജ്ഞാനമയനെ കഴിച്ച് ആനന്ദമയൻ [illegible]. ആനന്ദമയനാകുന്ന ആത്മാവെന്ന [illegible] ഉണ്ട് [illegible] ഇല്ലാതിരിക്കുന്നതാകുന്ന ആനന്ദമയത്വം സുഷുപ്തിയിൽ ബുദ്ധി മുതലായ സൎവ്വവും അജ്ഞാനത്തിൽ ലയിക്കുന്നതുകൊണ്ടു [illegible] കാണുന്നില്ല. [illegible] സുഷുപ്തിയിൽ സുഖമായി [illegible]. ഞാൻ ഒന്നും അറിഞ്ഞില്ല, സുഖമായുറങ്ങി എന്നുള്ള [illegible] കാണുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആത്മത്വം അജ്ഞാനത്തിന്നാകുന്നു യുക്തം, ബുദ്ധിക്കല്ല. [illegible] മതത്തെ [illegible] അവരുടെ യുക്തികൊണ്ടു [illegible] അജ്ഞാനം ആത്മാവാകുന്നതെങ്ങിനെ

ന്നീ ജ്ഞാനവും കൂടി വേണ്ടിവരും. ജ്ഞാനമില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ അജ്ഞാനിയാകുന്നുവെന്നുള്ളതു എങ്ങിനെ അറിയും? ഞാൻ സുഖമായുറങ്ങി, ഒന്നും അറിഞ്ഞില്ല, എന്ന തന്റെ അജ്ഞാനവും ജ്ഞാനവും ഉറക്കമുണർന്നവനിൽ കാണപ്പെടുന്നു. ആത്മാവു പ്രജ്ഞാനഘനനും ആനന്ദമയനുമാണെന്ന് ഉപനിഷത്കാരന്മാരും വേദവും പ്രതിപാദിക്കുന്നത് ആത്മാവു മിഥ്യാഭാസങ്ങളെപ്പോലെ ചിത്തും ബന്ധവും വേർതിരിക്കുന്ന കടം മുതൽ മുതലായവയെപ്പോലെ കേവലം ഭിന്നമാവുന്നതല്ല. എന്തെന്നാൽ സുഷുപ്തത്തെക്കുറിച്ച് ഓർമ്മയായ ഇതു ഞാനാണ് പറയുന്നു. ആത്മാവു ജ്ഞാനാജ്ഞാനമയനാകുന്നതെങ്ങനെ? ഭേദാഭേദത്തിനും വിരോധാഭാവത്തിനും തമഃപ്രകാശവ്യത്യാസം ഉണ്ടെന്നും വെളിച്ചത്തിനും തമസ്സിനുമുള്ളതുപോലെ പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. പ്രകാശാന്ധകാരങ്ങളെന്നതുപോലെ ജ്ഞാനാജ്ഞാനങ്ങൾക്കു സാമാന്യം കാര്യകാരണത്വം യോഗമാവുന്നതു തിരിക്കും സിദ്ധമാണല്ലോ. അജ്ഞാനമാവട്ടെ, ജ്ഞാനമാവട്ടെ, ബുദ്ധിയാവട്ടെ, എന്നാലും സുഷുപ്തിയിൽ കാണപ്പെട്ടാലും അനുഭവിക്കപ്പെടുന്നില്ല. ഇതും മാത്രമാണ് അനുഭവിക്കപ്പെടുന്നത് സുഷുപ്തിയിൽ യാതൊരു വസ്തുവുമില്ല. ഞാൻ ഒന്നും ഏതൊന്നും അറിയുന്നില്ല എന്നാണല്ലോ ഉറക്കമുണർന്നവരെല്ലാവരും ഇതുതന്നെയാണല്ലോ പറയുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഇതുമാണ് ആത്മാവ്. ജ്ഞാനാജ്ഞാനമയനല്ല കേവലം ചിത്സ്വരൂപനാകുന്ന ആത്മാവായതെന്ന് ഉറപ്പിച്ച് പറയുന്നു. ശ്രുതികൊണ്ടും ഇതുതിനാണ് ആത്മതത്വം എന്ന ഏകത്വമെന്നുള്ളതു യുക്തിപ്രമാണവും ഉണ്ടാകുന്നതിനുള്ള കാരണം കാണപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടല്ലോ. ശ്രുതികളിലെ ഈ സത്യമെല്ലാം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ആത്മാവ് സർവ്വപ്രകാശകനായും ഇതുതന്നെ തന്നെയാകുന്ന യോഗ്യത (അദ്വൈതമതം) ഇപ്രകാരം പൂർവ്വാചാര്യന്മാരായ നാനാമതക്കാർ തന്നെ

ളാണ് പ്രമാണങ്ങളെന്നു വാദിച്ചുകൊണ്ട് അവരവരുടെ മതത്തിനനുസരിച്ച് അല്പാല്പം ശ്രുത്യാദികളെ ഗ്രഹിച്ച് നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന മതങ്ങളെ പണ്ഡിതന്മാർ ശ്രുതിയുക്ത്യനുഭവങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഖണ്ഡിക്കപ്പെട്ടവയാകുന്നു. ഇതുകൊണ്ട് പുത്രൻ മുതൽ ശൂന്യംവരെയുള്ള അനാത്മത്വം നല്ലവണ്ണം തെളിവായിരിക്കുന്നു. മേലാൽ പ്രമാണത്താൽ ബാധിക്കപ്പെട്ട പ്രമാണത്തെ മഹാന്മാർ അംഗീകരിക്കാറില്ല. പുത്രൻ മുതൽ ശൂന്യംവരെയുള്ള ആത്മത്വവും മേലാൽ പ്രമാണങ്ങളാൽ നിരാകരിക്കപ്പെട്ടതുകൊണ്ട് അവയെല്ലാം അനാത്മാക്കളാണെന്ന് നല്ലവണ്ണം ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളുക

ശിഷ്യൻ:— ഹേ ഗുരോ, സുഷുപ്തിസമയത്തിൽ ദേഹേന്ദ്രിയാദിസകലവും ലയിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ശൂന്യമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും അനുഭവപ്പെടുന്നില്ല. ആ ശൂന്യം അനാത്മാവാണെങ്കിൽ ആത്മാവെന്നു പറയുന്ന യാതൊരു പദാർത്ഥവും അനുഭവപ്പെട്ട കാണുന്നില്ലല്ലോ. സുഷുപ്തിയിൽ ആത്മാവുണ്ടെങ്കിൽ അനുഭവപ്പെട്ടുകാണാത്തതെന്തുകൊണ്ടാണ്? സുഷുപ്തിയിൽ ആത്മാവുണ്ടെന്നുള്ളതിന് എന്തു പ്രമാണം? ആ ആത്മാവിന്റെ ലക്ഷണമെന്താണ്? അഹങ്കാരാദികളായ മറ്റുള്ളവയെല്ലാം ബാധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കെ ആത്മാവു മാത്രം ബാധിക്കപ്പെടാത്തതെന്തുകൊണ്ടാണ്? ഇതിനെല്ലാമുള്ള ലക്ഷണാദിയെ സംശയത്തെ യുക്തിയുക്തവാദംകൊണ്ട് ഛേദിച്ച് എന്നെ രക്ഷിക്കണേ.

ഗുരു:— ശിഷ്യനേ, ശിഷ്യ! ഈ വിചാരം അത്യന്തം സൂക്ഷ്മമായിരിക്കുന്നു. സൂക്ഷ്മബുദ്ധികളിൽ മാത്രമേ സൂക്ഷ്മാത്മതത്ത്വം തോന്നുകയുള്ളൂ. നീ ചോദിച്ച ശങ്കകളെല്ലാം സമാധാനം പറഞ്ഞുതരാം. ഇതു ഏറ്റവും രഹസ്യമാണ്. സൂക്ഷ്മമേറിയ ബുദ്ധികൊണ്ട് ശുദ്ധമായി അറിയേണ്ടതാണ്. കർത്തൃത്വാദികളായ ബന്ധം മുതലായവയെല്ലാം കാരണമായ സുഷുപ്തി അജ്ഞാനത്തിൽ ലയിക്കുന്ന അ

ഇ വടവൃക്ഷം അതിന്റെ ബീജത്തിലുള്ളിൽ എങ്ങനെ കാണാതെ ഒളിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ സൂക്ഷ്മരൂപമായിട്ടുകൂടെ വികാരമില്ലാത്ത ഭാവത്തിൽ ഒളിച്ചിരിക്കയാണ്, ഉത്ഭവിച്ചുവരുന്ന വടവൃക്ഷം പല ദിക്കിൽ മുളയായും ചിലേടത്ത് വളർന്നും ഇരിക്കുന്നതുപോലെ ആത്മാവ് കാര്യരൂപമായും കാരണരൂപമായും ഇരിക്കുന്നു. ആത്മാവ് സൃഷ്ടിയിൽ വികാരരഹിതനായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് അവ്യാകൃതമെന്നു വേദങ്ങൾ പറയപ്പെട്ടത്. ഇപ്രകാരമുള്ള വേദാന്തയുക്തിയെ അറിയാത്തവരായ മൂഢന്മാർ ശൂന്യത്തിനെ കാരണമായിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയെ ശൂന്യമെന്നു പറയുന്നു. അസത്തിൽനിന്നു സത്തുണ്ടാവുന്നത് ഒരേടത്തും കേട്ടിട്ടില്ല, കണ്ടിട്ടുമില്ല. മനുഷ്യനുടെ കൊമ്പിൽനിന്നു എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടാകുമോ? ആകാശപുഷ്പത്തിൽനിന്നു എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടാകുമോ? ഉണ്ടാവുമെങ്കിൽ അസത്തിൽനിന്നു സത്തും ഉണ്ടാവും. മണ്ണില്ലാതെ കുടം ഉണ്ടാവുമെങ്കിൽ വെള്ളംകൊണ്ടോ മണൽകൊണ്ടോ കുടം ഉണ്ടാവട്ടെ. അതു ഒരേടത്തും കാണുന്നില്ല. സത്തായിരിക്കുന്ന മണ്ണു തന്നെയാണ് കുടത്തിനു മുഖ്യമായ കാരണമായി കാണുന്നത്. കാരണത്തിനുള്ള സ്വഭാവങ്ങൾ കാര്യത്തിനും ഉണ്ടാവുകയുള്ളൂ. അതല്ലെങ്കിൽ കാര്യകാരണലക്ഷണത്തിനു വിപരീതം സംഭവിക്കും. സത്തിൽനിന്നു അസത്തുണ്ടാവുന്നുള്ളതു സ്ഥൂലലോകസമ്മതവും, സർവ്വശാസ്ത്രസമ്മതവുമായ ഒരു പക്ഷമായിരിക്കുന്നു. അസത്തിൽനിന്നു സത്തുണ്ടാവുന്നതിനെ ഏതു ശാസ്ത്രംകൊണ്ടും വേദവും അതിനെ നിഷേധിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് അസത്തിൽനിന്നു സത്തുണ്ടാവുന്ന കാര്യം സംഭവിപ്പതല്ല. [illegible] ([illegible] നിയതേന്ദ്രിയരായ ഗുരു, പ്രാജ്ഞനായ ആത്മാവ് അവ്യക്തത്തോടുകൂടി സംഗതയായിരിക്കുമ്പോൾ ശൂന്യാവസ്ഥ എ

ങ്ങനെ സംഭവിക്കും? സുഷുപ്തിയിൽ ശൂന്യാവസ്ഥയു ണ്ടെന്നു നിന്നോടു ആരു പറഞ്ഞു? അതല്ലെങ്കിൽ എന്തു കാരണത്താൽ നീ അതറിഞ്ഞു? എന്തുകൊണ്ടു നിശ്ചയിച്ചു? എന്നു ചോദിച്ചാൽ മൂഢൻ എന്തുത്തരം പറയും? ഇതിനുത്തരം പറയുന്നവർ ആരും ഇല്ല. സുഷുപ്തിയിലുള്ള ശൂന്യാവസ്ഥയെ ആത്മാവല്ലാതെ മററാരുംതന്നെ അറിയുന്നതു്. സുഷുപ്തിയിൽ അനുഭവിച്ച ശൂന്യാവസ്ഥയെ അനുഭവിച്ചവൻ താനെന്നു പറയുന്നു. ആ സുഷുപ്തിയിലും താനുണ്ടെന്നുള്ള അവസ്ഥയെ ആലോചിച്ചറിയാത്ത മൂഢന്മാർ സുഷുപ്തിയിൽ താനും ശൂന്യമാണെന്നു പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. എല്ലാ ജനങ്ങളും ഒന്നും അറിയാതെ സുഷുപ്തിസമയത്തിൽ ലയിക്കുന്ന ബുദ്ധി മുതലായ സർവ്വവും ഇല്ലാത്തതായ സുഷുപ്തിസമയത്തെ അറിയുന്നവനാകുന്ന നിർവികാരനായ ആത്മാവെന്നറിക.

“അസ്തമിതസകലബോധാതിമഗ്നാ
തസ്യ സ്വയംജ്യോതിഷാ
സുഷുപ്താവസ്ഥിതസാക്ഷിതാ സകല ധീ
പ്രജ്ഞാനാത്മസ്വരൂപം
സൽപ്രകാശ്യവികാസകക്ഷിതിതലേ
ദ്രഷ്ടാന്തരമനാമയ
നാന്യഃ കശ്ചന പ്രകാശകോ
ദാത്മാ പ്രകാശതേ.”

സ്വയംപ്രകാശനായ സ്വതന്ത്രാത്മാവിന്റെ പ്രകാശത്താൽ സകല ജഗത്തും പ്രകാശിക്കുന്നതുപോലെ ആ ആത്മാവിനെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ ഏതൊരു വസ്തുവാണുള്ളതു്? സകലത്തെയും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന സൂര്യനെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ ലോകത്തിൽ മറെറാന്നിനെയും കാണുന്നില്ല. അതുപോലെ ആത്മാവിനെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന വസ്തു മറെറാന്നും ലോകത്തിലില്ല. ജാഗ്രൽസ്വപ്നസുഷുപ്തികളെ അനുഭവിക്കുന്നവനാ

കുന്നു. ആകയാൽ ആ ആത്മാവിനെ മററാരാൽ അറിയാൻ കഴിയും? സർവ്വവസ്തുക്കളെയും ശോഭിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു അഗ്നി. ആ അഗ്നിയെ ശോഭിപ്പിക്കുവാൻ മററൊരു പദാർത്ഥമില്ലാതിരിക്കുന്നതുപോലെ സകലത്തെയും അറിയുന്നത് ആത്മാവാകുന്നു. ആ ആത്മാവിനെ അറിവാൻ മറെറാരുത്തനെയും കാണുന്നില്ല. ജ്ഞാനസ്വരൂപമായി സ്വയംപ്രകാശനായിരിക്കുന്ന ആത്മാവു താനായിരിക്ക തന്നെക്കൂടാതെ അറിയുന്നതിനു വേറെ ഒരു അറിവില്ലാത്തതിനാൽ തന്നാൽതന്നെ ആത്മാവിനെ അറിയേണ്ടതാകുന്നു. മററുള്ളവരെ അറിയേണ്ടുന്ന ബുദ്ധി മുതലായവയെല്ലാം സുഷുപ്തിയിൽ ലയിക്കുകയാൽ ആത്മാവു താൻതന്നെ ഒന്നും കാണാൻ കഴിയാതെയും കേൾക്കാൻ കഴിയാതെയും ഇരിക്കുന്ന ഈ സുഷുപ്തിരൂപമായ അന്ധകാരത്തിനു താൻതന്നെ സാക്ഷിയായിട്ടു് നില്ക്കുന്നവനായി സ്വരൂപമായിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു സുഷുപ്തിയിൽ ആത്മാവുണ്ടെന്നുള്ളതിനു പ്രമാണം ഉറക്കമുണർന്നവൻ താൻ ഉറക്കത്തിൽ ഉണ്ടായ സുഖത്തെ അറിയുന്നതുതന്നെ. ഞാൻ സുഖമായുറങ്ങി, ഒന്നും അറിഞ്ഞില്ല എന്നു പറയുന്ന അനുഭവം ആത്മാവുണ്ടെന്നുള്ളതിനു പ്രമാണമാകുന്നു. സുഷുപ്തി അജ്ഞാനമയമാണെന്നും അതിൽ യാതൊരു വസ്തുവില്ലെന്നും സുഷുപ്തിയിൽ അനുഭവിച്ച അവസ്ഥയെ ഉറക്കമുണർന്നവൻ ഓർമ്മവെച്ചു പറയുന്നു. ഒരുവൻ അനുഭവിച്ച അവസ്ഥയെ മാത്രമേ അവനാൽ ഓർമ്മവെക്കുവാനോ പറയുവാനോ കഴിയുകയുള്ളൂ. അതല്ലാതെ മറെറാരുത്തൻ അനുഭവിച്ച അവസ്ഥയെ സ്മരിപ്പാനോ പറവാനോ കഴിയുന്നതല്ല. ഉണ്ടായ സ്മരണയാകുന്ന പിന്നെയും ഉണ്ടാകുന്നത്. ആദ്യം ഒരവസ്ഥ അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ അതിന്റെ സ്മരണ ഉണ്ടാവില്ലെന്നുള്ള യുക്തിയും ആത്മാവുണ്ടെന്നുള്ളതിനു പ്രമാണമാകുന്നു. ആത്മാവിനു സ്വപ്നമില്ലാതെയും യാതൊരു കർമ്മമില്ലാതെയും ഇരിക്കുന്ന അവസ്ഥയാകുന്നു സുഷു

പ്തി. ആ സുഷുപ്തിയിൽ ആത്മാവു സിദ്ധികരനായിരിക്കുന്നുവെന്ന വേദം പറയുന്നതും പ്രമാണീകരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. സുഷുപ്തിയിൽ യാതൊരാഗ്രഹവുമില്ലാതെയും ഒരു സ്വപ്നവും കാണാതെയുമിരുന്ന എനിക്കുള്ള ആനന്ദവും സുഷുപ്തിയിൽ ആത്മാവില്ലെങ്കിൽ എങ്ങിനെ സംഭവിക്കും? ഇങ്ങനെയുള്ള പ്രമാണങ്ങളാൽ സുഷുപ്തിയിൽ ആത്മാവു സാക്ഷിയായിരിക്കുന്നുവെന്ന് അറിയപ്പെടുന്നു. ഈ ആത്മാവു കേവലസ്വരൂപവും ഇതുവും സച്ചിദാനന്ദലക്ഷണവുമാകുന്നു. പ്രത്യഗാത്മാവിന്റെ സച്ചിദാനന്ദലക്ഷണമെന്തെന്നാൽ ഭൂതഭവിഷ്യദ്വർത്തമാനങ്ങളായ മൂന്നു കാലങ്ങളിലും ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്തികളായ മൂന്നവസ്ഥകളിലും നശിക്കാതിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു സദ്രൂപവും മൂന്നു കാലങ്ങളിലും പ്രകാശമാനമായി ജ്ഞാനചൈതന്യസ്വരൂപമായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ചിദ്രൂപവും അഖണ്ഡാനന്ദസ്വരൂപമായതുകൊണ്ട് ആനന്ദരൂപലക്ഷണവും ആകുന്നു. എല്ലായ്പോഴും ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്ത്യവസ്ഥകളിൽ ഞാനെന്നുള്ള സത്ത ഉണ്ടാവുന്നതുകൊണ്ടു മൂന്നു കാലങ്ങളിലും ആത്മാവു സത്തായിരിക്കുന്നു. ആത്മാവു സർവ്വകാലത്തിലുമുണ്ടെന്നുള്ള അടയാളം അറിവിനാലായി കാണുന്നു. ഒരു കാലത്തും ആത്മാവില്ലാതിരിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ആത്മാവിനെ നിത്യനെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വന്നുംപോയുമിരിക്കുന്ന ബാല്യയൌവനവാർദ്ധക്യാവസ്ഥകളിലും ജാഗ്രത്സ്വപ്നാദ്യവസ്ഥകളിലും ദേഹവും ശിഷ്യനുമെന്നുള്ള സകല ബുദ്ധിവൃത്തികളിലും ആത്മാവിന്റെ സത്ത എല്ലായ്പോഴും ഇടവിടാതെയിരിക്കുന്നു. ഗംഗാജലത്തിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന തിരമാലകളിലെല്ലാം ഗംഗാജലം ഇടവിടാതിരിക്കുന്നതുപോലെ ആത്മാവു സകല വസ്തുക്കളിലും ഏകരൂപമായ സാക്ഷിയായി സ്ഥിതിചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അഹങ്കാരാദിവൃത്തികൾ ക്ഷണംതോറും ഒന്നിൽനിന്നു മറ്റൊന്നിൽ പകർന്നിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു വികാരമുള്ളവയും അനിത്യവൃത്തികളുമാകുന്നു. സർവ്വസാക്ഷിയായ ആത്മാവു

നിഷ്കളനായതുകൊണ്ടു യാതൊരു വികാരവുമില്ല, പിന്നെ ക്ഷയമില്ല, നിത്യസ്വരൂപനാകുന്നു. എന്തെന്നാൽ സ്വപ്നം ഞാൻ കണ്ടു, അതു ഞാൻ തന്നെയാണ് സുഖമായുറങ്ങിയതും ഉണർന്നതും. ഈ അവസ്ഥാത്രയത്തിലും ആത്മാവു സാക്ഷിമാത്രനായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു സദ്രൂപനാണെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. വേദത്താൽ പറയപ്പെട്ട പതിനാറു കലകൾ ചിദാഭാസനാകുന്നു. ആത്മാവിനില്ല. ആത്മാവു നിഷ്കളനായതുകൊണ്ടു ലയമില്ല. ലയമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു ആത്മാവു നിത്യനായിരിക്കുന്നു. ജഡമായ രൂപത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന സൂര്യൻ ജഡമല്ല, പ്രകാശാത്മകൻ തന്നെ. അതുപോലെ ജഡങ്ങളായ ബുദ്ധി മുതലായവയെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ആത്മാവു ചിദ്രൂപനാകുന്നു. ജഡപദാർത്ഥങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതു സൂര്യപ്രഭയാലാകുന്നു. അതല്ലാതെ ജഡപദാർത്ഥങ്ങൾക്കു സ്വതഃ പ്രകാശമുണ്ടാകുന്നതല്ല. അതുപോലെ ബുദ്ധീന്ദ്രിയാദികൾക്കും സ്വയംപ്രകാശമില്ല. ചിദ്രൂപനായ ആത്മാവിന്റെ പ്രകാശത്താലാകുന്നു അവയെല്ലാം പ്രകാശിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ആത്മാവു ചിന്മയസ്വരൂപനാകുന്നു. വേദസിദ്ധാന്തവും ഇതുതന്നെയാണ്. സൂര്യൻ തന്നെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാനോ അന്യവസ്തുക്കളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാനോ മറ്റൊരു പ്രകാശത്തെ അപേക്ഷിക്കുന്നില്ല. അപ്രകാരം തന്നെ ചിന്മയനായ ആത്മാവും തന്നെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാനോ ബുദ്ധീന്ദ്രിയാദികളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാനോ മറെറാരു പ്രകാശത്തെ അപേക്ഷിക്കുന്നില്ല. അന്യപ്രകാശത്തെ അണുമാത്രമെങ്കിലും അപേക്ഷിക്കാതെ ആത്മപ്രകാശത്താൽ സകല വസ്തുക്കളെയും പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ചിദ്ഘനനായ ആത്മാവു സ്വയംജ്യോതിസ്സ്വരൂപനായി വിളങ്ങുന്നു. ആ ആത്മാവിനെ ചന്ദ്രനോ, സൂര്യനോ, അഗ്നിയെങ്കിലും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നില്ല. പ്രകാശസ്വരൂപികളായ സൂര്യചന്ദ്രാദികളെല്ലാം ചിന്മയപ്രകാശത്താലാകുന്നു പ്രകാശിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടു സച്ചിദാനന്ദ

കളും യാതൊന്നിനെ വിളക്കുന്നു ആത്മാവു ചിദ്രൂപനാകുന്നു വെന്നറിയുക. ആത്മാവു സ്വസ്വരൂപനായതുകൊണ്ടു തന്റെ ലക്ഷണം ആനന്ദമാകുന്നു. സർവ്വോൽകൃഷ്ടമായ പ്രേമാസ്പദത്വം നിമിത്തമാകുന്നു ആത്മാവിനു സുഖസ്വരൂപത്വം സിദ്ധിച്ചതു. സകല ജീവികൾക്കും സുഖസാധനങ്ങളായ വസ്തുക്കളിൽ ഉള്ള പ്രേമത്തിന്നു അവധിയുണ്ടു. ആത്മാവിലുള്ള പ്രീതി ഒരിക്കലും അവധിയില്ലാത്തതാകുന്നു. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെല്ലാം ക്ഷീണിച്ചാലും ദേഹം ജീർണ്ണമായാലും പ്രാണപ്രയാണം സംഭവിച്ചാലും ജീവികൾ ജീവിച്ചിരിപ്പാൻ തന്നെയാണു പിന്നെയും ആഗ്രഹമെന്നതു. അതുകൊണ്ടു സകല ശരീരികൾക്കും പരമപ്രേമാസ്പദം ആത്മാവുതന്നെയാകുന്നു. ആത്മാവിന്റെ പ്രീതിക്കുവേണ്ടി മാത്രമാകുന്നു മറ്റു വസ്തുക്കളിൽ പ്രീതിയുണ്ടാവുന്നതു. പുത്രമിത്രങ്ങളെക്കാളും ധനങ്ങളെക്കാളും പ്രിയതരമായതു ആത്മാവാകുന്നു. എന്തെന്നാൽ ദേഹേന്ദ്രിയാദി സകല വസ്തുക്കളെക്കാളും പ്രിയതരമായതു ആത്മാവാകുന്നു. ആപത്തിലും സമ്പത്തിലും ഒരുപോലെ പ്രിയമായ വസ്തു എപ്പോഴും പ്രിയമായിട്ടുതന്നെയല്ലാതെ ഒരിക്കലും അപ്രിയമാവുന്നതല്ല. സകല ജീവികൾക്കും ആത്മാവാണല്ലോ പ്രിയതമം. ആത്മാർത്ഥമായിട്ടാണു പുത്രമിത്രകളത്രാദികളും ധനധാന്യാദികളും മറ്റുമുള്ള സകല പദാർത്ഥങ്ങളും. വ്യാപാരം, കൃഷി, പശുപരിപാലനം, രാജസേവ, ഭിക്ഷാപ്രയാണം മുതലായ സകല പ്രവൃത്തികളും ആത്മാവിനുവേണ്ടിയാകുന്നു. പ്രവൃത്തിയാവട്ടെ, നിവൃത്തിയാവട്ടെ എല്ലാം സ്വസുഖത്തിനുവേണ്ടിയാകുന്നു ചെയ്യുന്നതു. മറ്റൊരുത്തനും വേണ്ടി ചെയ്യുകയല്ല. അതുകൊണ്ടു ആത്മാവു പരമാനന്ദസ്വരൂപമാകുന്നു. ഈ ആത്മാവല്ലാതെ വേറെ ഒരു സ്വരൂപം ഉണ്ടെന്നു വിചാരിക്കുന്നവൻ പരമമൂഢനെന്നറിയുക.

ശിഷ്യൻ — ഹേ, ഗുരോ, ഞാൻ ഈ പ്രകാരം ഒന്നു ചോദി

ക്കുന്ന അറിവുള്ളവർ അറിവില്ലാത്തവരുടെ വാക്കിനെ അപ്രമാണമായി വിചാരിക്കുകയില്ല. ആത്മാവു വേറെ ആയതുകൊണ്ട് ആത്മാവിനെ സുഖസ്വരൂപം ഇല്ലെന്നു വിചാരിച്ച് ആത്മാവിന്റെ സുഖത്തിനായിട്ടാണല്ലോ സകല ജീവികളും പ്രയത്നിക്കുന്നത്. ആത്മാവു സുഖസ്വരൂപനാകുന്നുവെങ്കിൽ ജീവികൾ സുഖത്തിനുവേണ്ടി പ്രയത്നം ചെയ്യേണ്ടുന്ന ആവശ്യമെന്ത്? ഈ സംശയത്തെ തീർത്തു തരണം.

ഗുരു:— അല്ലയോ പ്രിയശിഷ്യാ, ആത്മാവു് ആനന്ദസ്വരൂപനാണെന്നറിയാത്ത മൂഢന്മാരാകുന്നു സുഖത്തിനുവേണ്ടി പുറമെ പ്രയത്നിക്കുന്നതു. അറിവുള്ളവർ പ്രയത്നിക്കുകയില്ല. ഗൃഹത്തിൽ നിക്ഷേപിച്ചിരിക്കുന്ന ധനത്തെ അറിയാത്തവൻ ഭക്ഷണത്തിനായി ഭിക്ഷതേടി നടക്കുന്നു. തന്റെ ഗൃഹത്തിൽ നിക്ഷേപമുണ്ടെന്നറിഞ്ഞവൻ ഭിക്ഷയ്ക്കു നടക്കുമോ?

"സ്ഥൂലം ച സൂക്ഷ്മം വപുരാത്മതോഽതോ
ദുഃഖാത്മകം സ്വാത്മതയാ ഗൃഹീത്വാ
വിസ്മൃത്യ ചാനന്ദമയം സ്വരൂപം
ദുഃഖപ്രദേഭ്യഃ സുഖമീഹതേ ജഡഃ."

മൂഢനായവൻ സ്വന്തേ ദുഃഖാത്മകമായ സ്ഥൂലദേഹത്തെയും സൂക്ഷ്മദേഹത്തെയും ആത്മാവാണെന്നു വിചാരിച്ചും സുഖസ്വരൂപമായ ആത്മസ്വരൂപത്തെ മറന്നും തനിക്കു ദുഃഖപ്രദങ്ങളായ വിഷയങ്ങളിൽനിന്നു സുഖത്തെ കാംക്ഷിക്കുന്നു.

"നഹി ദുഃഖപ്രദം വസ്തു സുഖം ദാതും സമർഹതി
കിം വിഷം പിബതോ ജന്തോരമൃതത്വം പ്രയച്ഛതി"

ദുഃഖപ്രദമായ വസ്തു സുഖത്തെ കൊടുക്കുകയില്ല. വിഷമാകട്ടെ കുടിക്കുന്നവന്നു ദുഃഖപ്രദമായ മരണത്തെ കൊടുക്കുന്നതല്ലാതെ ജീവിപ്പിക്കുമോ? പാമരന്മാർ ആത്മാവു വേറെ, സുഖം വേറെ എന്നു നിശ്ചയിച്ച് സുഖത്തിനായി പുറമെ പ്ര

ത്തനം ചെയ്യുന്നതു നിത്യം തന്നെ, സംശയമില്ല. ലോക ത്തിൽ സകല ശബ്ദാദികൾക്കും ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങളെ സ്മരിക്കുമ്പോ ഴും കാണുമ്പോഴും അനുഭവിക്കുമ്പോഴും ഒരു ആനന്ദം ഉണ്ടാ കുന്നതല്ലോ? അതു ശബ്ദാദിവിഷയധൎമ്മമല്ല എന്തുകൊണ്ടെ ന്നാൽ അതു മനസ്സിൽ ഉണ്ടാവുന്നതു മാത്രമാകുന്നു. വിഷയ ത്തിന്റെ ഉപലബ്ധി മനസ്സിൽ ഉണ്ടാവുന്നതായിരുന്നാൽ ഒരു വിഷയത്തിന്റെ ധൎമ്മം മറ്റൊരു വിഷയത്തിൽ ഉപലബ്ധിയു ണ്ടാവുന്നതു കണ്ടിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് ആനന്ദം ഒരിക്കലും വിഷയധൎമ്മമല്ല. എന്നാൽ ഈ ആനന്ദം മനസ്സിന്റെ ധൎമ്മ മല്ല. അതെന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഇഷ്ടവസ്തുവിനെ കാണാ തിരിക്കുമ്പോൾ മനസ്സിൽ ആനന്ദമുണ്ടാവുന്നില്ല. എന്നാൽ ആനന്ദത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതായ വൃത്തികൾ ഇല്ലാതി രിക്കുമ്പോഴും സ്വരൂപമായ ആനന്ദം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു വിചാരി ക്കണം. ഇതു പറഞ്ഞ ആനന്ദം ഇഷ്ടവസ്തുദൎശനത്താൽ ഉ ണ്ടാകില്ലെന്നു വരാം. വൃത്തികളില്ലെങ്കിൽ സുഖമുണ്ടാവി ല്ലെന്നുള്ളതു, അനേകപ്രത്യക്ഷങ്ങൾകൊണ്ടും സിദ്ധിക്ക ന്നതുകൊണ്ടു വിദ്വാന്മാരാൽ സമ്മതിക്കപ്പെടുന്നതു്. ഇഷ്ട വസ്തുലാഭത്തിൽ ആനന്ദമുണ്ടാവുന്നതിന്നു ദ്വേഷം മുതലായവ പ്രതിബന്ധങ്ങളായ വന്നുകൂടും എന്നാണെങ്കിൽ അ പ്പോഴുള്ളതു് ഇഷ്ടവസ്തുലാഭം അന്നു സംഭവിക്കയില്ല. അ തുകൊണ്ട ആനന്ദം മനസ്സിന്റെ ധൎമ്മമാകുന്നതല്ല. എ ന്നാൽ ആനന്ദം ആത്മാവിന്റെ ധൎമ്മമാകുന്നു എന്താണെ ങ്കിൽ ആത്മാവു സാൎവ്വത്രികമായിട്ടുള്ള ഒന്ന് സത്വധൎമ്മത്തോ ടെ പുണ്യകൎമ്മവിശേഷത്താൽ സത്വപ്രധാനമായി സ്വച്ഛമായിരിക്കുന്ന മനസ്സിൽ ആനന്ദലക്ഷണനായ ആത്മാ വു തന്നെ പ്രതിബിംബിക്കുന്നു. സ്വച്ഛജലത്തിൽ ചന്ദ്രൻ പ്ര തിബിംബിക്കുന്നതുപോലെയാകുന്നു. ഇപ്രകാരം മനസ്സിൽ പ്രതിബിംബിതമായ ആത്മാനന്ദമാകുന്ന പുണ്യഫലത്തി ന്റെ ഏറക്കുറച്ചിൽ പോലെ എല്ലാം കണ്ടതും ഇരിക്കാ

താണ്. സാർവ്വഭൗമാനന്ദം മുതൽ ബ്രഹ്മാനന്ദം വരെ വേദ
പ്രതിപാദിതങ്ങളായ സകലാനന്ദങ്ങളും അവസാനം നശി
ച്ചുപോകുന്ന വിഷയാനന്ദങ്ങളാകുന്നു. ഇതു പുണ്യവശാ
ൽ അനുഭവിക്കപ്പെടുന്നവയാകുന്നു. ഇവക്ക് ക്ഷയമുണ്ടാ
കും. അനുഭവിക്കുമ്പോഴും അനുഭവിച്ചു കഴിഞ്ഞാലും വലുതാ
യ ദുഃഖത്തെത്തന്നെയാകുന്നു ലഭിക്കുന്നത്. വിഷം കലർന്ന അന്ന
ത്തെ ഭക്ഷിക്കുമ്പോഴും ഭക്ഷണത്തിനു ശേഷവും ദുഃഖത്തെ
ത്തന്നെയല്ലോ ഉണ്ടാവുന്നത്. ബ്രഹ്മദേവന്റെ പദത്തെ പ്രാ
പിച്ചു സുഖിക്കുന്നവർക്കുകൂടി ഉന്നതസുഖം ക്ഷയിച്ചുപോകു
മല്ലോ. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഭയംകൊണ്ടു ദുഃഖം ഉണ്ടാവുകയുമുള്ള. ചെ
റിയ രാജാക്കന്മാർ വലിയ രാജാക്കന്മാരിൽനിന്നു ഭയമുണ്ടാ
വുന്നതുപോലെ ബ്രഹ്മാദികൾക്കു ശിവാദികളെക്കൊണ്ടും ഭയം ഉ
ണ്ടാവുന്നുള്ള. ഇതുകൊണ്ടു അറിവുള്ളവർ വിഷയാനന്ദത്തെ
ഒരിക്കലും കാംക്ഷിച്ചുകൂടാത്തതാകുന്നു. പ്രതിബിംബത്തി
ന്റെ ബിംബഭൂതമായ ആനന്ദമേതോ അതാകുന്നു ആനന്ദ
ലക്ഷണമായ ആത്മാവ്. ആ ആത്മാനന്ദം അപരിമിതവും അ
ദ്വയവും പരിപൂർണ്ണവും നിത്യവും ഏകവും അഖണ്ഡിതവും ആ
ണെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പ്രതിബിംബമായ ആ വിഷയാ
നന്ദവും ബിംബഭൂതമായ ആനന്ദത്തെപ്പോലെ തന്നെ കാ
ണപ്പെടുന്നു. പ്രതിബിംബത്തിനു ആധാരം ബിംബമാകു
ന്നു. ബിംബമില്ലാതെ പ്രതിബിംബമുണ്ടാവുന്നതല്ല. അതി
നാൽ ബിംബാനന്ദത്തെപ്പോലെ പ്രതിബിംബാനന്ദവും കാ
ണപ്പെടുന്നു. ഇപ്രകാരം പണ്ഡിതന്മാർ യുക്തികൊണ്ടു മാത്രം
അറിയുന്നതല്ലാതെ ജാഗ്രത്തിലോ സ്വപ്നത്തിലോ ബിംബാ
നന്ദത്തെ ഒരിക്കലും അറിയുന്നില്ല. ഈ ആത്മാനന്ദം ജാഗ്ര
ത്തിലും സ്വപ്നത്തിലും അപവിത്രകാര്യങ്ങളായ ബുദ്ധീന്ദ്രിയാദിക
ളുടെ സംബന്ധത്താൽ കാണപ്പെടുന്നില്ല. ദുഃഖസ്വരൂപങ്ങ
ളായ സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മദേഹങ്ങൾ സുഷുപ്തിയിൽ ലയിക്കുമ്പോൾ
പ്രത്യഗാനന്ദലക്ഷണമായ ആത്മാനന്ദം സ്ഫുരിക്കുന്നു. ആ സ

സുഷുപ്തിയിൽ ബുദ്ധിസ്ഥായായ കാര്യം വിഷയങ്ങളോ ഒന്നുമില്ലാ ത്തതിനാൽ ആത്മാവു കേവലാനന്ദമാത്രമായി തന്നെ സ്ഥി കെ ഒരു ദുഃഖമില്ലാത്ത ആനന്ദസ്വരൂപമായിരിക്കുന്ന ഉ റക്കത്തിൽനിന്നു എഴുനീല്ക്കുന്ന സകല ജനങ്ങളാലും ആത്മാവു ആനന്ദസ്വരൂപമാകുന്നു എന്നറിയപ്പെടുന്നതു ണ്ടല്ലൊ. അതുകൊണ്ട് ഇതിൽ സംശയം ആവശ്യമില്ല. നി ത്യം ആത്മാവു ആനന്ദസ്വരൂപമാണെന്നറിഞ്ഞിട്ടു് ഉ ണർന്നെഴുനീല്ക്കുമ്പോൾ ഞാൻ സുഖമായുറങ്ങി എന്നു തോന്നാറില്ലേ? ഉപാധിവിഷയങ്ങളുടെ ഗന്ധം കൂടി അറിയാ ത്തവരായ പശുപക്ഷികൾ മുതലായവരുംതന്നെ സുഖം എ ന്നു പറയുന്നില്ലേ? അതു സാധിക്കാത്തതും വെറും ദൃശ്യവ ക്കുന്നു. ലോഷ്ഠാദികൾക്കു യാതൊരു ജ്ഞാനവുമില്ല. എന്നാൽ അവകൾക്കു സുഖം കാണുന്നില്ലല്ലൊ. ഈ സകലർക്കും പ്ര ത്യക്ഷമാണല്ലൊ? വേദവും ആത്മാവു ചിൽഘനനും സൽഘനനും ആനന്ദഘനനും ആണെന്നു ഘോഷിക്കുന്നു. ബ്ര ഹ്മവിത്തുക്കളും ധീരന്മാരും മഹാത്മാക്കളും ധന്യന്മാരായ ഉത്തമജ്ഞാനികളും സമാധിയിൽ പ്രത്യഗാത്മാവിന്റെ ആന ന്ദസ്വരൂപത്തെ കേവലാനന്ദമാത്രമായി പ്രത്യക്ഷം അ നുഭവിക്കുന്നുവെന്നതിനു സംശയമില്ല. ബ്രഹ്മാദി സകല ജീ വികളും അവരവരുടെ ഉപാധിക്കനുസരിച്ചു് ഈ ബ്രഹ്മാന ന്ദത്തിന്റെ ഒരംശലേശം മാത്രമാണു് അനുഭവിക്കുന്നതു്. ഭ ക്ഷ്യപദാർത്ഥങ്ങളിൽ ഉണ്ടാവുന്ന സുഖകരമായ അനുഭവം അതിൽ പ്രതിബിംബിക്കുന്ന ശക്തിയുടേതല്ലാതെ മറ്റു പദാർത്ഥ ങ്ങളുടേതല്ലല്ലൊ. അതുപോലെ കാമുകന്മാർക്കു കാന്താ വി ഷയസംബന്ധത്താൽ ഉണ്ടാവുന്ന ആനന്ദവും ബ്രഹ്മാനന്ദ ലേശത്തിന്റെ ആഭാസമാത്രമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. ചന്ദ്രപ്ര കാശത്താൽ ആകാശം വിളങ്ങുന്നതുപോലെ ബ്രഹ്മാനന്ദ ത്തിനാലുളവാകുന്ന സർവ്വാനന്ദങ്ങളും പ്രകാശിക്കുന്നതു് സത്യ വും, ചിത്തവും, ആനന്ദസ്വരൂപവും ആയ പരമാത്മാവിന്റെ സ്വ

ദ്രൂപമാകുന്നു, മറ്റൊന്നുമല്ല. ആത്മാവു നിർഗ്ഗുണസ്വരൂപമായതുകൊണ്ടു ഗുണങ്ങളൊന്നുമുണ്ടാവുന്നതല്ല. ആത്മാവിനെപ്പോലെ സത്യമായ മറ്റൊന്നുണ്ടെങ്കിൽ ആത്മാവിന്നു വിവർത്തനം ഉചിതമായിരുന്നു. അതില്ല, പ്രപഞ്ചം മിഥ്യയായതുകൊണ്ടു അദ്വിതീയനായ പരമാത്മാവിന്നു വിവർത്തനം ഒരിക്കലും സംഭവിക്കുന്നതല്ല. ആത്മാവു കേവലനെന്നും നിർഗ്ഗുണനെന്നും വേദവും പറയുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആത്മാവിന്നു ഗുണം ഒരിക്കലും ഇല്ല. ഉഷ്ണവും പ്രകാശവും അഗ്നിയുടെ സ്വഭാവമായിരിക്കുന്നതുപോലെ സച്ചിദാനന്ദങ്ങൾ ആത്മാവിന്റെ സ്വഭാവമാണെന്നാകുന്നു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഈ പരമാത്മാവിന്നു സജാതീയവിജാതീയഭേദങ്ങളൊന്നുമില്ല. അദ്വൈതവസ്തുവായ പരമാത്മാവിൽ പ്രപഞ്ചത്തിന്നുള്ള വിജാതീയഭേദം അനുഭവയുക്തിയാൽ കാണപ്പെടുന്നില്ല. അതെങ്ങിനെയെന്നാൽ, രജ്ജുസർപ്പത്തിൽ വിപരീതമായി തോന്നിയ സർപ്പസ്വരൂപം മിഥ്യയാണെന്നു തള്ളപ്പെടുന്നപോലെ ഈ പ്രകാരം സത്തായ പരബ്രഹ്മത്തിൽ വിപരീതമായി തോന്നിയ പ്രപഞ്ചത്തെ തള്ളി സന്മാത്രമായി കാണുന്നത് അപവാദയുക്തിയാണെന്നു ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാരായ വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ ഉല്പത്തി സത്തായ പരബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നാണെന്നു യുക്തികൊണ്ട് അറിയുന്നവരായ സൂക്ഷ്മബുദ്ധികൾ പ്രപഞ്ചവും സന്മാത്രമാണെന്ന് അറിയുന്നതാകുന്നു. ചതുർവ്വിധയോനികളുള്ളതായ സ്ഥൂലശരീരങ്ങളും അവകളുടെ ഭക്ഷ്യയോഗ്യമായ അന്നപാനാദികളും അവകൾക്കു ഇരിപ്പിടമായ സകല ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളും പഞ്ചീകൃതങ്ങളായ സ്ഥൂലപഞ്ചഭൂതങ്ങൾ മാത്രമാണെന്നറിയേണ്ടതാകുന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചം കാരണമായ ബ്രഹ്മത്തിന്റെ കാര്യരൂപമായതുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മമാത്രം തന്നെയാണെന്നു വിചാരിച്ചാലറിയാവുന്നതാണ്. മണ്ണിൽനിന്നുണ്ടാവുന്ന ഘടാദികൾ മണ്ണില്ലാതെ ഭവിക്കുന്നതല്ലല്ലോ

[illegible] കാരണമായിരിക്കുന്നു [illegible] കാരണത്തിൽനിന്നു [illegible] സകല പ്രപഞ്ചവും [illegible] അപഞ്ചീകൃതഭൂതങ്ങളും [illegible] എന്നിവയോടുകൂടി പഞ്ചീകൃതഭൂതകാൎയ്യങ്ങളായ സ്ഥൂലശരീരങ്ങളും അപഞ്ചീകൃതഭൂതമാത്രമായ [illegible] ഈ അപഞ്ചീകൃതഭൂതങ്ങളും [illegible] കാരണമായ [illegible] ഇപ്രകാരം ശരീരത്ര[illegible] [illegible] ബ്രഹ്മം ഏകമായ [illegible] പ്രകാശിക്കും. [illegible] ബ്രഹ്മത്തിൽ ഉണ്ടാവുന്ന [illegible] [illegible]പ്പെട്ട ബ്രഹ്മത്തെ അറിയുമ്പോൾ [illegible] ബ്രഹ്മത്തിൽ തന്നെ ലയിച്ചുപോകുന്നു. ഇപ്രകാരം ബുദ്ധിഭേദങ്ങ[illegible]

പൂർണ്ണമായ ചൈതന്യബുദ്ധി സംബന്ധംകൊണ്ടു പരബ്രഹ്മവസ്തു ആ
പേക്ഷികമായി സത്തായ ഏകരൂപമായി പ്രകാശിക്കുന്നു
കൊണ്ടു നിഷ്കല്പമായ ബ്രഹ്മചൈതന്യത്തിൽ [illegible]
കാണപ്പെടുന്നില്ലെന്നറിക. [illegible]
യ [illegible] എന്നുള്ള ഉപാധികളോടുകൂടി [illegible]
[illegible] ഉപാധി [illegible]
[illegible] ഉപാ
ധിസംബന്ധമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് [illegible]
[illegible] സ്വയംപ്രകാശ [illegible]
[illegible] ഘടത്തിന്റെ [illegible]
[illegible] മഹാകാശത്തിൽ [illegible] ഉപാധി [illegible]
[illegible]
[illegible] മഹാകാശം
[illegible]
[illegible]
[illegible] ഘടാദികളാൽ പരി
[illegible] ഏകസ്വരൂ
പമായ [illegible]
[illegible]
[illegible] പരബ്രഹ്മവസ്തു [illegible] കല്പിതബു
ദ്ധിയാൽ [illegible]
[illegible] കല്പിതമാ
[illegible]
[illegible]
[illegible] പ്രതിപാദി
[illegible] പ്രത്യക്ഷവി
[illegible] ചൈതന്യം [illegible]
കൊണ്ടു [illegible] ചൈതന്യം സിദ്ധി
[illegible] ഉപാധി [illegible]

പ്പോഴും ആത്മാവു പരിപൂർണ്ണനായിരിക്കുന്നതല്ലാതെ ഭിന്ന
ത്വം ഒരിക്കലും സംഭവിക്കയില്ല.

ശിഷ്യൻ.— അല്ലയോ ഗുരോ, തൽ ത്വം പദങ്ങൾക്ക് അ
ർത്ഥം എന്തുവിധമാണ്? വാച്യാർത്ഥമെന്താലെന്താകുന്നു? ല
ക്ഷ്യാർത്ഥമെന്താണെന്ത്? വിവൃത്തത്തിന് ഐക്യസിദ്ധി
ക്കു കാരണമെന്താകുന്നു? ആ കാരണം ലക്ഷ്യാർത്ഥത്തി
ന് ഇല്ലാത്തത എന്തുകൊണ്ടാണ്? തത്ത്വമസി എന്ന വാ
ക്യത്തിനു ലക്ഷ്യാർത്ഥമായ ജീവബ്രഹ്മൈക്യസിദ്ധിക്ക് എ
ന്തു ലക്ഷണയാണു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്? കരുണാനി
ധിയായ ഭവാൻ ഇതെല്ലാം വിസ്തരിച്ചുപദേശിക്കുക.

ഗുരു.— അല്ലയോ ശിഷ്യാ, നിന്റെ പൂർവ്വജന്മാർജ്ജിതങ്ങളായ ത
പസ്സുകളെല്ലാം ഇപ്പോഴാണു ഫലിച്ചിരിക്കുന്നത്. ശ്രദ്ധ
യോടെ കേട്ടുകൊള്ളുക.

ഈ മഹാവാക്യശ്രവണത്താൽ തന്നെ പൂർണ്ണജ്ഞാനം
ലഭിക്കുന്നതാകുന്നു. ഈ മഹാവാക്യാർത്ഥത്തെ വിചാരിച്ചറി
യാതിരിക്കുന്ന കാലം മാത്രമേ ജനനമരണരൂപമായ സം
സാരബന്ധം നശിക്കാത്തതുള്ളൂ. സച്ചിദാനന്ദരൂപമായും അഖ
ണ്ഡൈകരസസ്വരൂപമായും ഇരിക്കുന്ന മോക്ഷം സജ്ജനങ്ങൾക്ക്
ഈ മഹാവാക്യജ്ഞാനത്താൽ പരമാനന്ദസ്വരൂപമാകുന്ന സി
ദ്ധിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടു മുമുക്ഷുക്കൾ സംസാരമോചന
ത്തിനായി, ഈ മഹാവാക്യാർത്ഥത്തെത്തന്നെയാണ് അറിയേ
ണ്ടത്. ഇതിനെ വിസ്തരിച്ചു പറയാം. ശ്രദ്ധിച്ചു കേൾക്ക.

മഹാവാക്യത്തിന്റെ വാച്യാർത്ഥം ലക്ഷ്യാർത്ഥം മുതലായ
ഭേദത്താൽ ബഹുവിധമായ അർത്ഥങ്ങൾ വിദ്വാന്മാരാൽ പ
റയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ മഹാവാക്യത്തിൽ തൽ, ത്വം, അസി
എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു പദങ്ങളാണല്ലോ കാണപ്പെടുന്നത്. അ
തിൽ ആദ്യത്തേതായ 'തൽ' പദത്തെക്കുറിച്ചു പറയാം. തൽ
പദത്തിനു വാച്യാർത്ഥമെന്നും ലക്ഷ്യാർത്ഥമെന്നും രണ്ടുവിധ
ത്തിലാണ് ബ്രഹ്മജ്ഞാനികളാൽ അർത്ഥം പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന

ത് എന്നാൽ വാച്യാൎത്ഥമെന്നാകുന്നു പറയും. ഇവനു പപ്രധാനമായും, ചിൽപ്രതിബിംബസഹിതമായും, അഹംഭാവം മുതൽ പാദാഗ്രപൎയ്യന്തമുള്ള കൎമ്മങ്ങളോടുകൂടിയതും, സ്വപ്ന ജ്ഞാനങ്ങൾ ചേൎന്ന ചൈതന്യമായതും, സൎവ്വദേഹങ്ങളെയുമുള്ളതായും സൎവ്വജ്ഞത്വം ഈശത്വം ഐശ്വൎയ്യം മുതലായ ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയതായും സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരം മുതലായ ധൎമ്മങ്ങളോടുകൂടിയതായും സൎവ്വകാരണമായി ശോഭിക്കുന്നതായും എണ്ണുവാൻ കഴിയാത്ത ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയതായും ഉള്ളതാകുന്ന അവ്യക്തമായ ബ്രഹ്മമെന്നതായാകുന്ന തൽപദത്തിന്റെ വാച്യാൎത്ഥമെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. തൽപദത്തിനൎത്ഥമായ ബ്രഹ്മത്തിന്നും ത്വംപദത്തിനൎത്ഥമായ പ്രത്യഗാത്മാവിന്നും തമ്മിലുള്ള സംബന്ധം വിശേഷണവിശേഷ്യങ്ങളായ നീലം ഉല്പലം എന്ന പദങ്ങളുടെ വാക്യാൎത്ഥത്തിന്റെ സംബന്ധംപോലെയുള്ളതല്ല. വിശേഷണവിശേഷ്യഭാവങ്ങളുടെ അവശ്യം അന്യവസ്തുക്കളിൽനിന്ന ഭേദത്തെക്കാണിപ്പാനാകുന്നു. നീലശബ്ദംകൊണ്ടു വിശേഷിക്കപ്പെട്ട ഉല്പലം ശുക്ലാദിവൎണ്ണവിശിഷ്ടമല്ലെന്ന തെളിയിക്കുവാൻ വേണ്ടിയാകുന്നു. നീലോല്പലശബ്ദത്തിൽ വിശേഷണവിശേഷ്യഭാവമായിട്ട് വാക്യാൎത്ഥം പറയുന്നതിന്നു പ്രമാണാന്തരവിരോധമൊന്നുമില്ലായ്കകൊണ്ട് ഇവിടെ ഈവിധം വാക്യാൎത്ഥം യുക്തമായിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം തത്വമസി എന്ന വാക്യാൎത്ഥത്തിൽ അൎത്ഥമുണ്ടാകുന്നതല്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സൎവ്വജ്ഞതാദിധൎമ്മയുക്തമായ തൽപദത്തിന്റെയും കിഞ്ചിജ്ഞതാദിധൎമ്മവിശിഷ്ടമായ ത്വംപദത്തിന്റെയും അന്യോന്യഭേദത്തെ കാണിക്കുന്നതായ വിശേഷണവിശേഷ്യഭാവസംബന്ധത്തെയോ ഇതരസംബന്ധത്തെയോ വാക്യാൎത്ഥം കുറിക്കുന്നതിന്നു പ്രത്യക്ഷാദിപ്രമാണസിദ്ധമായ വിരോധമുള്ളതുകൊണ്ട് ആ വിധം വാക്യാൎത്ഥം യുക്തമാവുകയില്ല. ആ പ്രത്യക്ഷാദിവിരോധങ്ങളെന്തെന്നു പറയാം.

സർവ്വജ്ഞത്വം, സ്വാതന്ത്ര്യം, സർവ്വശക്തത്വം, സത്യകാമത്വം, സത്യസങ്കല്പത്വം, സംപൂർണ്ണത്വം മുതലായ ഗുണവിശിഷ്ടനാകുന്നു തൽപദത്തിന്റെ അർത്ഥമായ ഈശ്വരൻ. കിഞ്ചിജ്ഞൻ, പരാധീനൻ, സംസാരി, അവിദ്യാവശഗൻ ഇത്യാദ്യായുള്ള ജീവനാകുന്നു ത്വംപദത്തിന്റെ അർത്ഥമായ ജീവൻ. ഇങ്ങിനെ വിപരീതന്മാരായ ഇവർക്ക് ഐക്യം എങ്ങിനെ സംഭവിക്കും? ഇങ്ങിനെയുള്ള വിരോധം ജീവേശ്വരന്മാരിൽ പ്രത്യക്ഷമായി കാണുന്നു. തമസ്സിനും തേജസ്സിനും തമ്മിലുള്ളതുപോലെ ശബ്ദംകൊണ്ടും അർത്ഥംകൊണ്ടും പരസ്പരം വിരുദ്ധധർമ്മികളായ ജീവേശ്വരന്മാർക്ക് ഐക്യം സിദ്ധിക്കുന്നതിൽ പ്രത്യക്ഷാദിവിരോധങ്ങളുണ്ട്. എന്നാൽ ഐക്യത്തെ പരിത്യജിക്കുന്നതായാലോ ശ്രുതിവചനത്തിനും സ്മൃതിവചനത്തിനും വലുതായ വിരോധവും സംഭവിക്കുന്നു. ശ്രുതിവചനങ്ങളാകട്ടെ ജീവേശ്വരന്മാരുടെ ഐക്യത്തെ താല്പര്യമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നു. പിന്നെയും പിന്നെയും പറയപ്പെട്ടതായ ഈ മഹാവാക്യത്തിൽ നിന്നുതന്നെ ശ്രുതിവചനങ്ങളും ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാകുന്നു. വിശിഷ്ടമോ സംസൃഷ്ടമോ ആയ വാക്യാർത്ഥം മിഥ്യാത്വമുള്ളതുകൊണ്ടു ശ്രുതിസമ്മതമാകുന്നല്ല. അഖണ്ഡൈകരസസ്വരൂപമായ വാക്യാർത്ഥംതന്നെയാകുന്നു ശ്രുതിസമ്മതമായിരിക്കുന്നത്. ശ്രുതിയാലാകട്ടെ കർത്തൃകാരണാത്മകമായ പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ പിന്നേയും പിന്നെയും സൃഷ്ടിക്രമപ്രതിപാദനത്തെ കാണിച്ചുകൊണ്ടു സൃഷ്ടിയിൽ ബ്രഹ്മത്തോടുകൂടി ജീവാത്മാവിന്ന് ഐക്യത്തെ പ്രതിപാദിച്ച് ഏകമേവാദ്വിതീയം എന്ന ഏകത്വത്തെ കാണിപ്പാനായി പ്രപഞ്ചിച്ചുള്ള 'ഐതദാത്മ്യ'മെന്നുള്ള ശ്രുതി ബ്രഹ്മത്തിന് അദ്വിതീയത്വം സിദ്ധിപ്പാനായി ജീവേശ്വരന്മാരുടെ ഐക്യത്തെ സ്പഷ്ടം പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ജീവനും പ്രപഞ്ചവും ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നു ഭിന്നമാണെങ്കിൽ ബ്രഹ്മത്തിന് അദ്വിതീയത്വം

എങ്ങിനെ സിദ്ധിക്കും? ഈ ജീവപരന്മാൎക്കു അഖണ്ഡത്വവും ഏകത്വവുംതന്നെയാണു് ശ്രുതിസമ്മതമായിട്ടുള്ളതു് എന്നാൽ ഇതിൽ തത്വം പദങ്ങളുടെ വാച്യാൎത്ഥങ്ങളിലുള്ള വിരുദ്ധാംശത്തെ പരിത്യജിച്ചു് പ്രത്യക്ഷാദിവിരോധത്തെയും അവയിൽ വിരോധമില്ലാത്ത അംശത്തെ സ്വീകരിച്ചു് ശ്രുതിവിരോധത്തെയും പരിഹരിക്കാം. എന്നാൽ വാക്യാൎത്ഥം ലഭിപ്പാൻ വേണ്ടി ലക്ഷണയെ സ്വീകരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. വാച്യാൎത്ഥം ഘടിക്കാത്ത ദിക്കിൽ ലക്ഷണയെ സ്വീകരിക്കുക പതിവാണ്. ചില വിദ്വാന്മാർ വാച്യാൎത്ഥം അല്പം യോജിച്ചില്ലാതെ വരുന്ന സമയത്തും ലക്ഷണയെ സ്വീകരിക്കാറുണ്ട്. ലക്ഷണ, ജഹല്ലക്ഷണയെന്നും, അജഹല്ലക്ഷണയെന്നും ജഹദജഹല്ലക്ഷണയെന്നും മൂന്നുവിധത്തിലാകുന്നു. ഒരു വാക്യത്തിന്റെ വാച്യാൎത്ഥത്തെ വിട്ടു മറ്റൊരൎത്ഥത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതു ജഹല്ലക്ഷണയാകുന്നു. ഒരു വാക്യത്തിൽ വാച്യാൎത്ഥത്തോടുകൂടി വേറെ ചില അൎത്ഥത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതു് അജഹല്ലക്ഷണയാകുന്നു. വാച്യാൎത്ഥത്തിൽ ഏതാനുംഭാഗംവിടുകയും ഏതാനും ഭാഗത്തെ സ്വീകരിക്കയും ചെയ്യുന്നതു ജഹദജഹല്ലക്ഷണയാകുന്നു. ഗംഗയിൽ ഇടയന്മാരുടെ തെരുവുണ്ടെന്നുപറയുന്നതു ജഹല്ലക്ഷണയാകുന്നു. തൈര് കാക്കകളോടുനിന്നു സൂക്ഷിക്കേണമെന്നു പറയുന്നതു അജഹല്ലക്ഷണയാകുന്നു. കാക്ക തൊടാതെ സൂക്ഷിക്കേണമെന്നു പറയുന്നതുകൊണ്ടു കാക്കയെ ഒഴിച്ചു മറ്റുള്ള ജന്തുക്കളും തൊടരുതെന്നു അൎത്ഥമാകുന്നു. അന്നൊരിക്കൽ ഒരേടത്തു കണ്ട ദേവദത്തനാകുന്നു ഇന്നിവിടെ കാണുന്ന ഇവൻ എന്നുപറയുന്നതു ജഹദജഹല്ലക്ഷണയാകുന്നു. തത്വമസി എന്ന വാക്യത്തിൽ ജഹല്ലക്ഷണ യോജിക്കുന്നതല്ല. ഗംഗയിൽ ഇടയന്തെരുവുണ്ടെന്നു പറയുന്നതു ഗംഗയെ സംബന്ധിച്ച കരയെ സ്വീകരിക്കുന്നതുപോലെ സൎവ്വജ്ഞത്വം മുതലായ ധൎമ്മങ്ങളോടുകൂടിട്ടുള്ള ചൈതന്യം അസംഗമായതുകൊണ്ടു തത്വമസി വാക്യത്തിൽ സംഭവി

ഭിക്കുന്നില്ല. ജഹല്ലക്ഷണയെപ്പോലെ തന്നെ അജഹല്ലക്ഷണയും യോജിക്കയില്ല. ചോൽ കാരുതോടുന്നതു സ്യക്കേണമെന്നു പറയുന്നേടത്ത്, ക്ഷേത്ര മുതലായ മറ്റു ഗുണങ്ങളും തൊടുക്കുന്നതിന് ഈ പ്രായമുള്ളതുകൊണ്ടാണ് അജഹല്ലക്ഷണയെന്നു പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ജീവപരമാത്മാക്കളുടെ ഐക്യത്തെ ബോധിപ്പിക്കുന്നതായ തത്വമസി എന്ന വാക്യത്തിൽ പരോക്ഷത്വം, അപരോക്ഷത്വം മുതലായ വിരുദ്ധാംശങ്ങളെ കളയാതെ ഐക്യം സിദ്ധിക്കുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ട് അജഹല്ലക്ഷണയും യോജിക്കുന്നതല്ല. ജഹദജഹല്ലക്ഷണയായിട്ടു, തൽപദത്തിന്റെയും ത്വംപദത്തിന്റെയും വിരുദ്ധാംശങ്ങളെ വിട്ടുകളഞ്ഞ് വിരോധമില്ലാത്ത അംശങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചു ജീവപരമാത്മാക്കൾ തമ്മിലുള്ള ഐക്യത്തെ ഗ്രഹിക്കണമെന്നുള്ളതിൽ ഒട്ടും സംശയം വേണ്ട. ജീവപരമാത്മാക്കളിൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടതെല്ലാമെന്നാൽ പരോക്ഷത്വം അപരോക്ഷത്വം, സർവ്വജ്ഞത്വം കിഞ്ചിജ്ഞത്വം മുതലായവകളാകുന്ന ഇവ അജ്ഞാനകല്പിതങ്ങളായതുകൊണ്ട് ത്യാജ്യങ്ങളാകുന്നു. തത്വമസി എന്ന വാക്യാർത്ഥംകൊണ്ട് ഉപാധിരഹിതമായും സച്ചിദാനന്ദസ്വരൂപമായും അദ്വയമായും നിർവ്വിശേഷമായും നിരാകാരമായും ഇന്നവിധമാണെന്നു പറവാൻ കഴിയാത്തതായും ഇന്ദ്രിയാഗോചരമായുമിരിക്കുന്ന ശുദ്ധബ്രഹ്മം ശേഷിക്കുന്നു. ഈ ജീവപരമാത്മാക്കൾ ഉപാധിസംബന്ധംകൊണ്ടു തോന്നുന്നതായ വിരോധം ഐക്യജ്ഞാനംകൊണ്ടു ഉപാധിസംബന്ധം ത്യജിക്കപ്പെടുമ്പോൾ ഇവർ തമ്മിലുള്ള ഐക്യത്തിനു യാതൊരു വിരോധവും ഇല്ല. ഉപാധിയും ഉപാധിസംബന്ധവും ഉപാധിയുടെ സംബന്ധവും വിരോധങ്ങളും ഇവയെല്ലാം ഭ്രാന്തിയാൽ കല്പിക്കപ്പെട്ടവകളാകകൊണ്ടു സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ട വസ്തു ഉണരുമ്പോൾ മിഥ്യയാകുന്നതുപോലെ ഭ്രാന്തി നശിച്ചു തത്വജ്ഞാനം വരുമ്പോൾ എ

ല്ലും മിഥ്യതന്നെയാകുന്നു. നിദ്രകൊണ്ടുണ്ടായവയായ ദേഹം, ധർമ്മം, സുഖദുഃഖം മുതലായ പ്രപഞ്ചമായവയെല്ലാം ജീവഭാവത്തോടെ ജീവാത്മാവിന്റെ കല്പനയും സത്യമായി വരുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. ഇപ്രകാരം തന്നെ മായാകല്പിതങ്ങളായ ദേശം, കാലം, ജഗത്ത്, ഈശ്വരൻ എന്നുള്ള ഇവയെല്ലാം മിഥ്യതന്നെയാകുന്നു. ഈ സ്വപ്നത്തിനും മായക്കും തമ്മിൽ യാതൊരു വ്യത്യാസവുമില്ലെന്നിരിക്കെ ഇതിൽ സത്യമേതാകുന്നു? മിഥ്യയേതാകുന്നു? അവിദ്യകൊണ്ടും നിമിത്തം സ്വപ്നവും ജാഗ്രത്തും ഇതുതന്നെയാകുന്നു. ഈ സ്വപ്നജാഗ്രങ്ങൾക്കു സൃഷ്ടിയുടേയും സ്ഥിതിയുടേയും ലയത്തിന്റേയും കല്പനകൾ സമമാകുന്നു. ഈ രണ്ടും ഇല്ലാതെയുള്ള സുഷുപ്തിയിൽ സകലവും ലയിക്കപ്പെടുന്നതുമാകുന്നു. ഈ രണ്ടിനും യാതൊരു വ്യത്യാസവുമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു രണ്ടും മിഥ്യകൾ തന്നെ. ബ്രഹ്മത്തിൽ ഭേദങ്ങളായുള്ള സജാതീയവിജാതീയസ്വഗതഭേദങ്ങളും മായയാൽ കല്പിതങ്ങളാകുന്നു. കാലത്രയത്തിലും അത് ഇല്ലാത്തതാകുന്നു. കല്പിതമായ ഭേദം മിഥ്യയാണെന്നറിയിക്കാനായിട്ടാണ് ശ്രുതി ഭേദത്തെ നിഷേധിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മം സദാ അദ്വിതീയവും വികല്പമില്ലാത്തതും ഉപാധിരഹിതവും നിർമ്മലവും നിരന്തരാനന്ദഘനവും നിരീഹവും നിരസ്തഭേദവുമായ ഏകസ്വരൂപമാകുന്നു. ബ്രഹ്മത്തിൽ യാതൊരു ഭേദവുമില്ല, ഒന്നിനോടും സംബന്ധവുമില്ല. വാക്കോ മനസ്സോ അതിൽ പ്രവർത്തിക്കയില്ല. ആ ബ്രഹ്മം ശാന്തമായും അനന്തമായും കേവലമായും അദ്വിതീയമായും ഇരിക്കുന്ന ജ്ഞാനമാത്രമായി ശോഭിക്കുന്നു. അല്ലയോ ശിഷ്യാ, അമലമനോമഹിതമായും, സച്ചിദാനന്ദാത്മകമായും നിത്യമായും സത്യമായും ഇരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മം നീതന്നെയാകുന്നു. ഞാൻ പറയുന്നതു സത്യമാണ്. നീ, ഈ കാണുന്ന ദേഹമല്ല, പ്രാണനല്ല, ഇന്ദ്രിയങ്ങളുമല്ല, മനസ്സും ബുദ്ധിയും അഹങ്കാരവും അല്ല, ഇവകളുടെ സംഘാ

സ്വയം നിനക്കില്ല അല്ലയോ പ്രിയശിഷ്യാ, മേൽപറഞ്ഞ വകകളെയെല്ലാം പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അവയുടെ സാക്ഷി മാത്രമാകുന്ന നിർവ്വികാരനാകുന്നു നീ എന്നറിഞ്ഞാലും. യാതൊരു വസ്തു ജനിക്കയോ ആ വസ്തു വളരുകയും നശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. [illegible] നിത്യനായിരിക്കുന്ന നിനക്കു ജനനവുമില്ല, മരണവുമില്ല. കർമ്മാനുസാരേണ [illegible] ഹം ജനിക്കുകയും വളരുകയും നശിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന [illegible] ഈ അവസ്ഥകളിലെല്ലാം നീ ഇരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ആ അവസ്ഥകളിലെല്ലാം അറിയുന്ന സാക്ഷി മാത്രമാകുന്നു നീ. നിത്യപ്രകാശമായും അഖിലാത്മകമായും [illegible] [illegible] കളിൽ ഞാൻ ഞാൻ എന്ന ഭാവത്തോടെ ഏകരൂപമായി സദാ പ്രതിഭാസിക്കുന്നതായും ബുദ്ധിയുടെ സകല വികാരങ്ങളെയും അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് അവികാരിയായിരിക്കുന്ന യാതൊരു ചൈതന്യമുണ്ടോ ആ ബ്രഹ്മം നീയാകുന്നു. സദാ നിർവികല്പമായ ആത്മസ്വരൂപത്തിൽ കല്പിതമായ സർവ്വപ്രപഞ്ചത്തെയും [illegible] സ്വപ്രകാശത്തിനാൽ സകലത്തെയും പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് കേവലജ്ഞാനമാത്രമായിരിക്കുന്ന യാതൊരു ചൈതന്യമുണ്ടോ അതു നീതന്നെയാകുന്നു. [illegible] നിർമ്മല ഹൃദയങ്ങളിൽ സച്ചിദാനന്ദസ്വരൂപമായ യാതൊരു ആത്മതത്വത്തെ പ്രത്യക്ഷമായി കണ്ടു സന്തോഷിക്കുന്നുവോ ബോധസ്വരൂപമാകുന്ന ആ ബ്രഹ്മം നീതന്നെയാകുന്നു. സത്യവും അനന്തം അനാദിയും [illegible] അപ്രമേയം [illegible] എന്നിങ്ങനെ വേദപ്രതിപാദ്യമായ യാതൊരു കേവലജ്ഞാനമാത്രസ്വരൂപമുണ്ടോ അതു നീതന്നെയാകുന്നു. അകത്തും പുറത്തും ഒരുപോലെ നിറഞ്ഞതായി ആകൃതിക്ക് മാറ്റമില്ലാത്തതായി മണ്ണിനെപ്പോലെ വികാരമില്ലാത്തതായി [illegible] നാമരൂപാദിപ്രപഞ്ചംപോലെ തോന്നുന്നതായ് ആത്മവസ്തുമായിരി

കന്ന ചൈതന്യ ബ്രഹ്മത്തിന്റെ സ്വരൂപമായ ആ ബ്രഹ്മം നീതന്നെയാകുന്നു നിന്റെ ദേഹമാകട്ടെ, ഇന്ദ്രിയങ്ങളാകട്ടെ, മനോബുദ്ധികളാകട്ടെ [illegible] പ്രാതിഭാസികമാകുന്ന വസ്തുവത്താൽ ഒന്നും തന്നെയില്ല അതുകൊണ്ടു നീ ജനനമില്ലാത്തവനാകുന്നു. അവിനാശിയായിരിക്കുന്നവൻ മരണമെങ്ങിനെയുണ്ടാവും? നീ പരിപൂർണ്ണനാണല്ലൊ. [illegible] നീ തന്നെയാകുന്നു. ലോകത്തിൽ നിന്നെയൊഴിച്ചു മറ്റൊരു വസ്തുവില്ല [illegible]

യിക്കുന്ന ബ്രഹ്മം നീതന്നെയാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു 'ഞാൻ നിർവ്വികല്പമായും നിർഗ്ഗുണമായുമിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മം തന്നെയാകുന്നു' എന്നിങ്ങിനെയുള്ള അഖണ്ഡാകാരയായ വൃത്തിയോടുകൂടി നിഷ്ക്രിയമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ ഇരുന്നുകൊള്ളുക.

"അഖണ്ഡൈകരസചൈതന്യം ഘടിതപരമാനന്ദലക്ഷണം
പരാഞ്ചസ്ത്വവിജ്ഞാതപ്രകൃതിമലാംവൃത്തിമനിശം
അശൂന്യാം സ്വാത്മൈക്യാവഗമകസ്വബ്രഹ്മണിപരേ
മനഃപ്രാമാണ്യംക്ഷപയസ്വവ്യുത്പത്തികതയാ"

ദ്വൈതപ്രതീതിയെ കളയുന്നതായും പരമാനന്ദലക്ഷണയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായുമുള്ള ഈ അഖണ്ഡാകാരവൃത്തിയെ എപ്പോഴും വിടാതെ അനന്തസുഖമായ പരബ്രഹ്മത്തിൽ ലയിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു സ്വാനുഭവത്താൽ പ്രമാണത്തെ ക്ഷയിപ്പിച്ചുകൊള്ളുക. അല്ലയോ ശിഷ്യ, ബ്രഹ്മാനന്ദരസത്തെ ആസ്വദിക്കുന്നതിൽ അതിതല്പരമായ ഏകാഗ്രചിത്തംകൊണ്ടു സദാ സമാധിനിഷ്ഠനായിരുന്നുകൊൾക.

ശിഷ്യൻ— ഹേ, ഗുരോ, മഹാവാക്യാർത്ഥത്തിന്റെ ശ്രവണമാത്രത്താൽ തന്നെ ഈ അഖണ്ഡാകാരവൃത്തി ഉണ്ടാവുമോ? അതോ വേറെ വല്ല ക്രിയയും ചെയ്യേണ്ടിവരുമോ? സമാധിയെന്നാലെന്താകുന്നു? അത് എത്ര വിധമുണ്ട്, സമാധിസാധകങ്ങളായുള്ള സാധനങ്ങൾ എന്തെല്ലാമാണ്? സമാധിക്കുള്ള വിഘ്നങ്ങൾ എന്തെല്ലാമാണ്? ഇതെല്ലാം വിവരിച്ചു പറഞ്ഞുതരിക.

ഗുരു— അല്ലയോ ശിഷ്യാ, ഇതിനധികാരികൾ മുഖ്യാധികാരികളെന്നും, മന്ദാധികാരികളെന്നും രണ്ടു വിധമായി വേർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അഖണ്ഡാകാരവൃത്തി ഉത്ഭവിക്കുന്നത് ഇവരുടെ പ്രയത്നത്തെ അനുസരിച്ചാകുന്നു.

"ശ്രുതേരാചാര്യസ്യ പ്രസാദാദ്ധിതേനാന്തഃകരണേനാ
സദാത്മാഖ്യാതത്ത്വപ്രസാദമാപ്നോതി ഹ്യധികാരവാൻ

[illegible]

[illegible] തന്നെ [illegible]

[illegible]

പോൽ മലിനമാകുന്നതല്ല. കണ്ണാടിയിൽ കാണുന്ന പ്രതിബിംബവും കണ്ണാടിയില്ലാതെയാകുമ്പോൾ ബിംബമുഖത്തിൽ ചേരുന്നതുപോലെ ചിദാഭാസന്റെ ഉപാധി ലയിച്ചുപോകുന്നതുകൊണ്ടു ബിംബഭൂതമായ കേവലബ്രഹ്മമായി തന്നെ ഭവിക്കും. ഘടാദിപദാർത്ഥങ്ങളിലുള്ള അജ്ഞാനത്തെ തദാകാരമായ അന്തഃകരണവൃത്തി നീക്കുമ്പോൾ അതിലുള്ള ചിദാഭാസൻ ഘടാദി പദാർത്ഥങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ സ്വപ്രകാശമായ ബ്രഹ്മത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു തന്നെയാണ് ബ്രഹ്മത്തിനു വൃത്തിവ്യാപ്യതയുണ്ടെന്നു മഹാന്മാർ പറയുന്നത്. ഫലവ്യാപ്യത്വം (ഫലം=വൃത്തിയിൽ പ്രതിബിംബിച്ച ചിദാഭാസം. വ്യാപ്യത്വം=വിഷയത്വം) ബ്രഹ്മത്തിനില്ല. അതിനാലാകുന്നു സൂക്ഷ്മബുദ്ധിയാൽ അറിയേണ്ടതാണ് ബ്രഹ്മം എന്നു ശ്രുതി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. മന്ദബുദ്ധികൾക്കു മനനാദികളില്ലാതെ ശ്രവണമാത്രത്താൽ അഖണ്ഡാകാരവൃത്തി ഉണ്ടാവുകയില്ല. ശ്രവണം മനനം നിദിധ്യാസനം എന്നിവകളെ അഭ്യസിച്ചുകൊണ്ടുകൂടി നിരന്തരമായി ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു ബുദ്ധിക്കു സൂക്ഷ്മത്വം ലഭിക്കും. സൂക്ഷ്മബുദ്ധികൊണ്ടു വസ്തുവിനെ അറിയുകയും ചെയ്യാം. അതുകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മബുദ്ധിയില്ലാത്ത മന്ദബുദ്ധികൾ വസ്തുജ്ഞാനത്തിനു ശ്രവണമനനനിദിധ്യാസനങ്ങളെ പല പ്രാവശ്യം പിന്നെയും പിന്നെയും ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. എല്ലാ വേദാന്തവാക്യങ്ങൾക്കും ഷഡ്വിധമായ ലക്ഷണങ്ങളെക്കൊണ്ട് അദ്വിതീയബ്രഹ്മത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതിലാകുന്നു താല്പര്യമെന്നുള്ള നിശ്ചയത്തെ ശ്രവണമെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഷഡ്വിധ ലക്ഷണങ്ങൾ എന്തെന്നാൽ, ഉപക്രമോപസംഹാരങ്ങൾ, അഭ്യാസം, അപൂർവ്വത, ഫലം, അർത്ഥവാദം, ഉപപത്തി എന്നിവകളാകുന്നു. ഛാന്ദോഗ്യോപനിഷത്തിൽ 'സദേവസോമ്യേദമഗ്ര ആസീൽ' എന്നു തുടങ്ങി 'ഐതദാത്മ്യമിദം സർവ്വം തത്ത്വമസി ശ്വേതകേതോ' എന്ന് അവസാനിക്കുന്നതാ-

കുന്നു ഉപക്രമോപസംഹാരം. 'തത്ത്വമസി ശ്വേതകേതോ' എന്ന് ഒമ്പതു പ്രാവശ്യം ബ്രഹ്മവസ്തുവിനെ പറഞ്ഞതും പിന്നെയും ഉപദേശിക്കുന്നതാകുന്നു അഭ്യാസം. ഉപനിഷൽപ്രമാണംകൊണ്ടല്ലാതെ മറ്റുള്ള പ്രമാണങ്ങളാൽ ബ്രഹ്മത്തെ അറിവാൻ കഴിയാത്തതാകുന്നു അപൂർവ്വത. ബ്രഹ്മത്തെ അറിഞ്ഞാൽ ബ്രഹ്മമായി ഭവിക്കുന്നതാകുന്നു ഫലം. അദ്വിതീയവസ്തുവിനെ പ്രശംസിക്കുന്നതാകുന്നു അർത്ഥവാദം. ബ്രഹ്മത്തിനെ അറിയുന്നതിനാൽ സർവ്വജ്ഞാനവും സംഭവിക്കുന്നതാകുന്നു ഉപപത്തി. മൃൽപിണ്ഡാദിദൃഷ്ടാന്തത്തോടുകൂടി ബോധിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു ഉപപത്തി. ശ്രവണം ചെയ്തതായ അദ്വിതീയബ്രഹ്മസ്വരൂപത്തിനെ വേദാന്തവാക്യാനുസാരികളായ യുക്തികളെക്കൊണ്ടു ചിന്തിക്കുന്നതു മനനമാകുന്നു. ശ്രവണമനനങ്ങളാൽ സംസിദ്ധമായ ബ്രഹ്മവസ്തുവിന്റെ പ്രത്യക്ഷതരാം സംസിദ്ധിക്കായി ദേഹാദികളെ വിഷയീകരിക്കാതെ ബ്രഹ്മത്തെ മാത്രം വിഷയീകരിച്ചുകൊണ്ടു തൈലധാരപോലെ ഇടവിടാതെ പ്രവഹിക്കുന്ന അന്തഃകരണവൃത്തിപ്രവാഹമാകുന്നു ധ്യാനമെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. ഉപനിഷൽപ്രമാണങ്ങളിലുള്ള സംശയം നശിക്കുന്നതുവരെ പ്രയത്നിച്ച് ശ്രവണം ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. പ്രമേയമായ ആത്മസ്വരൂപത്തെപ്പറ്റിയുള്ള സംശയനിവൃത്തിക്കായി യഥാർത്ഥസ്വരൂപത്തിന്റെ നിശ്ചയം വരുന്നതുവരെ പിന്നെയും പിന്നെയും മനനം ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. മോക്ഷകാംക്ഷിയായവൻ ദേഹാത്മഭാവമായ വിപരീതബുദ്ധി തീരെ നശിക്കുന്നതുവരെ നിരന്തരം ധ്യാനം ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ദൃശ്യപ്രപഞ്ചത്തെ യുക്തികൊണ്ടു നിരസിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അപരോക്ഷജ്ഞാനംകൊണ്ടു പ്രപഞ്ചം നശിക്കുന്നതുവരെ മുമുക്ഷുവായവൻ വഴിപോലെ ധ്യാനാദികൾ ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ഈ സമാധി സവികല്പകമെന്നും, നിർവ്വികല്പകമെന്നും രണ്ടു വിധമാകുന്നു. അതിൽ ആദ്യം സവികല്പകസമാധിയുടെ ലക്ഷണം പറയാം. ജ്ഞാതൃ

ജ്ഞാതൃ ജ്ഞാന ജ്ഞേയം എന്ന ത്രിപുടീഭാവത്തിനു ലയംവരാതെ തന്നെ ചിന്മാത്രസ്വരൂപമായ കേവലബ്രഹ്മത്തിൽ ബ്രഹ്മാകാരമായി വൃത്തി ലയം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു സവികല്പകസമാധിയെന്നു മഹാന്മാർ പറയുന്നു. മണ്ണുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ആന മണ്ണുതന്നെ ആയിരുന്നാലും കാണുമ്പോൾ രണ്ടുംകൂടി തോന്നുന്നതുപോലെ സ്വപ്രകാശമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ ത്രിപുടിയും സമാധിയായിത്തന്നെ പ്രകാശിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാകുന്നു മഹാന്മാർ ഇതിനെ സവികല്പകസമാധിയെന്നു പറയുന്നത്. ത്രിപുടീഭാവത്തെ ത്യജിച്ച് ലയമായ ബ്രഹ്മമാത്രമായിട്ടുള്ള ഉപസംഹൃതി നിർവികല്പമായ അനുഭവമാകുന്നതുകൊണ്ട് ഇതിനെ നിർവികല്പസമാധിയെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. വെള്ളത്തിൽ ലവണം വെള്ളത്തോടുചേർന്നു ലയിച്ചു വെള്ളമായി കാണപ്പെടുന്നതല്ലാതെ ലവണമായിട്ടു വേറെ കാണപ്പെടുന്നതുപോലെ അതുപോലെതന്നെ ബ്രഹ്മാകാരമായ വൃത്തി ബ്രഹ്മമാത്രമായ ശേഷിക്കുന്നതല്ലാതെ വേറെ കാണപ്പെടുന്നില്ല. അദ്വിതീയബ്രഹ്മമായിട്ടുതന്നെ പ്രകാശിക്കുന്നു. ത്രിപുടി മുതലായ വികല്പമില്ലായ്കയാലാണ് ഇതിനെ നിർവികല്പമെന്നു പറയപ്പെട്ടത്. ഈ സമാധികൾക്കു സുഷുപ്തിയുമായുള്ള ഭേദം വിചാരിക്കേണ്ടതാണ്. വൃത്തിയുടെ അഭാവം സമാധിയിലും സുഷുപ്തിയിലും സമമായി കാണപ്പെടുന്നെങ്കിലും സുഷുപ്തിയിൽ അജ്ഞാനം കാണപ്പെടുന്നു; സമാധിയിൽ അതില്ല. അതുകൊണ്ടു മുമുക്ഷുവായവൻ അജ്ഞാനകാര്യമായ വിപരീതബുദ്ധിയെ നിവർത്തിപ്പാനായി ഈ രണ്ടു പ്രയത്നമായ കാര്യവും പരിശീലിച്ചു ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ഈ സമാധികളുടെ അഭ്യാസത്താൽ വിപരീതഭാവന നശിക്കുമ്പോൾ ജ്ഞാനത്തിനുള്ള പ്രതിബന്ധം നശിച്ചു സദാ ബ്രഹ്മാനുഭവം സിദ്ധിക്കും. ഈ സവികല്പകസമാധി ദൃശ്യാനുവിദ്ധമെന്നും, ശബ്ദാനുവിദ്ധമെന്നും രണ്ടുവിധമുണ്ട്. അവയുടെ ലക്ഷണങ്ങളെയും പറയാം

കാമക്രോധാദിചിഹ്നങ്ങളായ ദൃശ്യങ്ങളുടെ സംസർഗ്ഗം ഏതുവരെ സമാധിയിൽ കാണപ്പെടുന്നുവോ അതാകുന്നു ദൃശ്യാനുവിദ്ധ സവികല്പക സമാധിയെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. ഞാൻ എന്നും എന്റേതെന്നും ഉള്ള കാമാദിവൃത്തികൾ ആരാൽ കാണപ്പെടുന്നുവോ ആ ദ്രഷ്ടാവിന്റെ അഹങ്കാരാദിവൃത്തികളെല്ലാം ദൃശ്യങ്ങളാകുന്നു. ഈ ദൃശ്യങ്ങളെ യാതൊരു വികാരവുമില്ലാതെ കാണുന്നതുതന്നെ അവകളുടെ സാക്ഷി മാത്രമായിട്ടാണ് വിചാരിക്കേണ്ടത്. ദൃശ്യങ്ങളെ നിഷ്ക്രിയനായി കാണുന്ന ദ്രഷ്ടാവു എന്നാൽ കാണപ്പെടുന്ന സകല ദൃശ്യങ്ങൾക്കും ഞാൻ സാക്ഷി മാത്രമാകുന്നു എന്നിങ്ങിനെ ആത്മാവിനെ സകലസാക്ഷിസ്വരൂപമായറിഞ്ഞിട്ടു കാമാദി സകല ദൃശ്യങ്ങളെയും ആത്മാവിൽത്തന്നെ ലയിപ്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

നാഹംദേഹോനാപ്യസുർന്നാക്ഷവർഗ്ഗോ
നാഹങ്കാരോനോമനോനാപിബുദ്ധിഃ
അന്തസ്തേഷാംചാപിതദ്വിക്രിയാണാം
സാക്ഷീനിത്യഃപ്രത്യഗേവാഹമസ്മി. ൧

വാചഃസാക്ഷീപ്രാണവൃത്തേശ്ചസാക്ഷീ
ബുദ്ധേഃസാക്ഷീബുദ്ധിവൃത്തേശ്ചസാക്ഷീ
ചക്ഷുഃശ്രോത്രാദീന്ദ്രിയാണാംചസാക്ഷീ
സാക്ഷീനിത്യഃപ്രത്യഗേവാഹമസ്മി. ൨

നാഹംസ്ഥൂലോനാപിസൂക്ഷ്മോനദീർഘോ
നാഹംബാലോനോയുവാനാപിവൃദ്ധഃ
നാഹംകാണോനാപിമൂകോനഷണ്ഡഃ
സാക്ഷീനിത്യഃപ്രത്യഗേവാഹമസ്മി. ൩

നാസ്മ്യാഗന്താനാപിഗന്താനഹന്താ
നാഹംകർത്താനപ്രയോക്താനവക്താ
നാഹംഭോക്താനോസുഖീനൈവദുഃഖീ
സാക്ഷീനിത്യഃപ്രത്യഗേവാഹമസ്മി. ൪

നാഹം യോഗീ നാവിയോഗീ ന രോഗീ
നാഹം ക്രോധീ നൈവ കാമീ ന ലോഭീ
നാഹം ബദ്ധോ നാപി യുക്തോ ന മുക്തഃ
സാക്ഷീ നിത്യഃ പ്രത്യഗേവാഹമസ്മി. 5
നാന്തഃപ്രജ്ഞോ നോ ബഹിഃപ്രജ്ഞകോ വാ
നൈവ പ്രജ്ഞോ നാപി ചാപ്രജ്ഞ ഏഷഃ
നാഹം ശ്രോതാ നാപി മന്താ ച ബോദ്ധാ
സാക്ഷീ നിത്യഃ പ്രത്യഗേവാഹമസ്മി. 6
ന മേ ദേഹേന്ദ്രിയബുദ്ധിയോഗോ
ന പുണ്യലേശോപി ന പാപലേശഃ
ക്ഷുധാപിപാസാദിഷഡൂർമ്മിദൂരഃ
സദാവിമുക്തോസ്മി ചിദേവ കേവലഃ 7
അപാണിപാദോഹമവാഗചക്ഷുഃ
അപ്രാണ ഏവാസ്മ്യമനാഹ്യബുദ്ധിഃ
വ്യോമേവ പൂർണ്ണോസ്മി വിനിർമ്മലോസ്മി
സദൈകരൂപോസ്മി ചിദേവ കേവലഃ" 8

ഇപ്രകാരം സദാനന്ദാദ്വൈതസ്വരൂപമായി കണ്ടുംകൊണ്ടു കാണപ്പെടുന്ന ദൃശ്യാദികളെ തന്നിൽ ഉദിപ്പിക്കുന്ന വിദ്വാൻ ഭ്രാന്തി നിമിത്തം സ്വതേ തോന്നുന്നതായ വിപരീതഭാവത്തെ തീരെ ത്യജിക്കുന്നു. വിപരീതബുദ്ധി ഇല്ലാതെയുള്ളതന്നെയാണ് മോക്ഷമെന്നു പറയുന്നത്. ഈ വിപരീതജ്ഞാനനാശം എപ്പോഴും മനസ്സിനെ അടക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നവനു മാത്രമേ സിദ്ധിക്കയുള്ളു. അതില്ലാത്തവർക്കു സിദ്ധിക്കയില്ല. വേഷംകൊണ്ടോ ഭാഷകൊണ്ടോ ഈ അവസ്ഥാന്തരസ്ഥിതി ലഭിക്കുന്നതല്ല. ഈ ആത്മാനന്ദസിദ്ധിക്കായി ഉപാധിയിലുള്ള മമത്വത്തെയും അഹംഭാവത്തെയും ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ആത്മജ്ഞാനത്തെ അവലംബിച്ചു പ്രകൃതിയെ നശിപ്പിക്കുന്നതായാൽ മാത്രമേ കൃതാർത്ഥനായി ഭവിക്കയുള്ളു. അല്ലാതെ അനേക കോടി കർമ്മങ്ങൾ ചെ

ളുമ്പോഴും മുക്തി സിദ്ധിക്കയില്ല. ആത്മസ്വരൂപത്തെ അറി ഞ്ഞാൽ സംസാരബന്ധക്ലേശമെല്ലാം നശിക്കും. ക്ലേശം നശിച്ചാൽ ജന്മമരണങ്ങളും നശിക്കും. പുനർജ്ജന്മമില്ലാത്തതുതന്നെയാണല്ലോ മുക്തി. ആ മുക്തി ക്ലേശക്ഷയത്താൽ സിദ്ധിക്കും. ക്ലേശക്ഷയത്തിനുള്ള കാരണം ആത്മൈകനിഷ്ഠയാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു മുമുക്ഷുവായവൻ ആത്മനിഷ്ഠയെത്തന്നെയാണ് ചെയ്യേണ്ടത്. ജീവികൾക്കു ജനനകാരണങ്ങളായ ക്ലേശങ്ങൾ വാസനകളാകുന്നു. ജ്ഞാനനിഷ്ഠയാകുന്ന അഗ്നികൊണ്ട് ആ വാസനകൾ വെന്തുപോകുന്നതായാൽ അവ പിന്നെ ജന്മഹേതുക്കളായി ഭവിക്കയില്ല. അഗ്നിയിൽ വെന്ത വിത്തുകൾ പിന്നെ മുളക്കാത്തതുപോലെ ജ്ഞാനാഗ്നിയാൽ വെന്തുപോയ വാസനകൾ പുനർജ്ജന്മഹേതുക്കളായി ഭവിക്കുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു മുമുക്ഷുവായവൻ വാസനകൾ നിശ്ശേഷം നശിപ്പാനും വിപരീതഭാവത്തെ നിവൃത്തിക്കുവാനും ജ്ഞാനനിഷ്ഠയെ പണിപ്പെട്ടു ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ജ്ഞാനനിഷ്ഠാതല്പരനായവന്നു യാതൊരു കർമ്മങ്ങളും ഉപയോഗമുള്ളതല്ല. പരസ്പരവിരോധികളായതുകൊണ്ടും ഭിന്നസ്വഭാവികളായതുകൊണ്ടും ജ്ഞാനത്തിനും കർമ്മത്തിനും സഹസ്ഥിതി ഉണ്ടാവുന്നതല്ല. കർത്തൃസ്വഭാവമുള്ളതാകുന്നു കർമ്മം, ജ്ഞാനമോ നേരെ വിപരീതവുമാകുന്നു. കർമ്മം ദേഹാത്മബുദ്ധിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ജ്ഞാനം ദേഹാത്മബുദ്ധിയെ നശിപ്പിക്കുന്നു. കർമ്മം അജ്ഞാനകാരണമാകുന്നു. ജ്ഞാനം അജ്ഞാനനാശകമാകുന്നു. ഇങ്ങനെ പരസ്പരവിരോധികളായ ജ്ഞാനകർമ്മങ്ങൾക്കു സഹസ്ഥിതി എങ്ങനെ സിദ്ധിക്കും? തേജസ്സിനും അന്ധകാരത്തിനും സഹസ്ഥിതി ഘടിക്കാത്തതുപോലെ ജ്ഞാനത്തിനും കർമ്മത്തിനും സഹസ്ഥിതി ഒരിക്കലും ഘടിക്കയില്ല. പടിഞ്ഞാട്ടു നോക്കുന്നവൻ കിഴക്കേ ദിക്കിനെ കാണുന്നതെങ്ങനെ? ജ്ഞാനനിഷ്ഠയിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നവന്നു കർമ്മത്തിൽ യോഗ്യത എങ്ങിനെ സിദ്ധിക്കും?

ജ്ഞാനനിഷ്ഠനായ മുമുക്ഷുവിനു കൎമ്മത്തിൽ അവകാശമില്ല തന്നെ. അവനു ജ്ഞാനനിഷ്ഠതന്നെ കൎമ്മം, അതുതന്നെ സന്ധ്യാവന്ദനം മുതലായ സകലവും. ജ്ഞാനനിഷ്ഠയല്ലാതെ അവനു മറ്റു യാതൊരു കൃത്യവുമില്ല. ബുദ്ധികല്പിതങ്ങളായ മാലിന്യങ്ങളെ കഴുകിക്കളയുന്നതാകുന്നു ആത്മനിഷ്ഠന് ഉചിതമായ സ്നാനം. അങ്ങിനെയുള്ള സ്നാനത്താൽ മാത്രമേ അവനു ശുദ്ധി ലഭിക്കയുള്ളൂ. മൃജ്ജലാദികളാൽ ചെയ്യുന്ന സ്നാനംകൊണ്ട് അവൻ ശുദ്ധനാവുകയില്ല. ശുഭകരങ്ങളായും അനുഷ്ഠിക്കപ്പെടേണ്ട കൎമ്മങ്ങളെല്ലാം അസത്യമായതിനാൽ പ്രപഞ്ചമെന്നിതു സകല ദൃശ്യങ്ങളേയും നിഷേധിച്ച് ആത്മസ്വരൂപത്തിൽ മനസ്സിനെ ഉറപ്പിച്ച് ആത്മസ്വരൂപമായി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതുതന്നെ ജ്ഞാനനിഷ്ഠന്റെ സന്ധ്യാവന്ദനം. പരമാത്മതത്വത്തെ അറിഞ്ഞവനായും ശുദ്ധനാകുന്നവനായും സജ്ജനങ്ങളായും ഉള്ള യതികൾക്ക് ആത്മാനുസന്ധാനമല്ലാതെ മറ്റെന്തൊരനുഷ്ഠാനമാണുള്ളത്? അതുകൊണ്ടു ജ്ഞാനനിഷ്ഠനായ യതി യാതൊരു കൎമ്മവും കൂടാതെ ജ്ഞാനനിഷ്ഠയിൽ മാത്രം ഏകനിഷ്ഠനായി എപ്പോഴും ആത്മനിഷ്ഠയിൽതന്നെ സ്ഥിതി ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. യോഗത്തിൽ കയറുവാനാഗ്രഹിക്കുന്ന മുമുക്ഷുവിന് ഉചിതമായ കൎമ്മം കൎത്തവ്യമാകുന്നു. യോഗത്തിൽ കയറുന്നവനാവട്ടെ യാതൊരു കൎമ്മങ്ങളും കൎത്തവ്യമല്ല. സമാധിയോഗത്തിലേക്ക് കയറുന്ന മുമുക്ഷുവിനു മറ്റൊരു കൎമ്മങ്ങളാനും യുക്തമല്ലാത്തതാകുന്നു. മറ്റൊരു കൎമ്മത്തിൽ ആസക്തി സംഭവിക്കുന്നതായാൽ ഒരു വൃക്ഷത്തിൽ കയറുന്നവൻ മറ്റൊന്നിനെ പിടിക്കുവാനാഗ്രഹിച്ച് വൃക്ഷത്തെ കൈവിടുമ്പോൾ താഴത്തു വീണു നശിക്കുന്നതുപോലെ നിശ്ചയമായും അധഃപതിച്ചുപോകുന്നു. സമാധിയോഗത്തിൽ കയറുന്ന സിദ്ധനായവൻ ധന്യനും കൃതകൃത്യനുമാകുന്നു. അവനു ബാഹ്യദൃഷ്ടിതന്നെയുണ്ടാകുന്നതല്ല. പിന്നെ മറ്റുള്ള കൎമ്മങ്ങളെ

കം പറയത്തക്കവണ്ണമുള്ളതിനെ ഇതിനെയാകുന്നു സവികല്പകദൃ ശ്യാനുവിദ്ധസമാധി. ഇനി സവികല്പകശബ്ദാനുവിദ്ധസമാധി യെ പറയുന്നു.

"ശുദ്ധോഹംബുദ്ധോഹംപ്രത്യഗ്രൂപേണനിത്യസിദ്ധോഹം
ശാന്തോഹമനന്തോഹംസതതപരാനന്ദസിന്ധുരേവാഹം 1
ആദ്യോഹമനാദ്യോഹംവാങ്മനസാസാധ്യവസ്തുമാത്രോഹം
നിഗമവചോവേദ്യോഹംഅനവദ്യാഖണ്ഡബോധരൂപോഹം.
വിദിതാവിദിതാന്യോഹംമായാതത്കാര്യലേശശൂന്യോഹം
കേവലദൃഗാത്മകോഹംസംവിന്മാത്രഃസകൃദ്വിഭാതോഹം. 3
അപരോഹമനപരോഹംബഹിരന്തശ്ചാപിപൂർണ്ണരൂപോഹം
അജരോഹമക്ഷരോഹംനിത്യാനന്ദോഹമദ്വിതീയോഹം. 4
പ്രത്യഗഭിന്നമഖണ്ഡംസത്യജ്ഞാനാദിലക്ഷണംശുദ്ധം
ശ്രുത്യവഗമ്യംതത്ത്വംബ്രഹ്മൈവാഹംപരംജ്യോതിഃ 5

മേല്പറഞ്ഞപ്രകാരം മനസ്സ് ദൃശ്യങ്ങളെയും ഗ്രഹിക്കാതെ സത്തയെ മാത്രം ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വൃത്തിയുടെ പ്രപഞ്ചവിലക്ഷണമായ ബ്രഹ്മത്തെ മാത്രം പ്രതിപാദിക്കുന്ന വാക്യങ്ങൾ സിദ്ധാന്ത വസ്തുവിനെ ബോധിപ്പിക്കുന്ന ഭാവത്താൽ നിശ്ചലനായിരുന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാമക്രോധാദി ദൃശ്യവസ്തുക്കളെ നിഷേധം ചെയ്തിട്ട് മുൻപറഞ്ഞ ശുദ്ധോഹം ബുദ്ധോഹം മുതലായ ശബ്ദങ്ങളോടുകൂടി ദൃഢമായിട്ട് ബ്രഹ്മവസ്തുവിൽ തന്നെ നിശ്ചലമായിരിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചാണ് ആകുന്നു ശബ്ദാനുവിദ്ധസമാധിയെന്ന് പറയുന്നത്. ആത്മാവിങ്കൽ സാക്ഷിത്വമായും ദൃശ്യത്തെ നിഷേധിച്ചതായ മനോവ്യാപാരം ആകുന്നു നിർവികല്പസമാധിയെന്ന് പറയുന്നത്. അനന്തരം സവികല്പകസമാധിയെ അത്യന്തമായ വാസനാവൃത്തിയോടുകൂടി ഉപേക്ഷിക്കാതെ വളരെക്കാലം അഭ്യസിക്കുമ്പോൾ ആകുന്നു നിർവികല്പകസമാധി സിദ്ധിക്കും. നിർവികല്പകസമാധിനിഷ്ഠയിൽ ഇരിക്കുന്നവന് അനന്താനന്ദവും നിത്യതൃപ്തിയും നിശ്ചലമായ ശാശ്വ

ങ്ങളെയും ഇളക്കുന്ന നിൎവ്വാതമായും ഇരിക്കും നിശ്ചലം തന്നെ. നിൎവ്വികല്പകസമാധിയിങ്കൽ ഞാൻ വിശേഷാനന്ദനെന്നോ ഇതു കേവലത്തെ പരമാൎത്ഥമാണെന്നോ ഉള്ള അറിവു ജ്ഞേയമായിട്ടോ അന്തരമായിട്ടോ ലേശംപോലുമില്ലാതെ ആനന്ദാമൃതസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിയവനായിട്ട് ഏകസ്വരൂപനായി നിൎവ്വ്യാപാരനായിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം നിൎവ്വികല്പസമാധിയിങ്കൽ നിഷ്ഠന്മാരായ ധന്യന്മാർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരെന്നാലും കാണപ്പെടുന്നവർ ആണെങ്കിലും അവർ മുക്തന്മാർ തന്നെയാകുന്നു

സദൃശവിഷയങ്ങളായ വേറെ രണ്ടു സമാധികളെ ഹൃദയത്തിൽ അഭ്യസിക്കുന്നതുപോലെ ദ്വൈതനിവൃത്തിക്കായി ബാഹ്യവിഷയങ്ങളിലും രണ്ടു സമാധികളെ അഭ്യസിക്കേണ്ടതാകുന്നു. അവയുടെ സ്വരൂപത്തെ പറയപ്പെടുന്നതിനെ കേൾക്ക. സച്ചിദാനന്ദരൂപമായ പരബ്രഹ്മവസ്തു അധിഷ്ഠാനമാകുന്നു. ഈ നാമരൂപാത്മകമായ പ്രപഞ്ചം ആ ബ്രഹ്മവസ്തുവിൽ ആരോപിതമാകുന്നു. അതിൽ കാണുന്ന സത്യത്വം ചിത്സ്വരൂപം ആനന്ദം എന്നിതുകൾ മൂന്നും അധിഷ്ഠാനബ്രഹ്മത്തിന്റെ സ്വരൂപങ്ങളാകുന്നു. നാമവും രൂപവും ആരോപിതപ്രപഞ്ചത്തിന്റെ സ്വരൂപങ്ങളാകുന്നു. ഋഷിമാർ ഇതാൽ ഈ അഞ്ചിനേയും കൊണ്ടാണ് ഈ പ്രപഞ്ചമാകുന്നതെന്നു പറയുന്നു. ഐശ്വൎയ്യം ശോഭനം നാശം ഉൽഭവം അരഗം എന്നുള്ള നാമം ഇവ അഞ്ചിനേയും കൊണ്ടാകുന്നു ഇതു അടങ്ങുകുന്നു എന്നു പറയുന്നതുപോലെതന്നെ. ആരോപിതങ്ങളായ നാമരൂപങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ച് സത്യമായ ബ്രഹ്മത്തിന്റെ സ്വരൂപങ്ങളായ സച്ചിദാനന്ദങ്ങളെ മാത്രം ഗ്രഹിക്കയും ബാഹ്യസമാധിയിൽ ആദ്യത്തേതാകുന്നു. ഭിക്ഷുവായവൻ സച്ചിദാനന്ദസ്വരൂപമായ ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നു നാമരൂപങ്ങളെ വേറാക്കി അവയെ ബ്രഹ്മത്തിൽതന്നെ ലയിപ്പിച്ച് സച്ചിദാനന്ദസ്വരൂപമായി അഭേദമായ അധിഷ്ഠാനബ്രഹ്മം തന്നെയാകുന്നു താൻ എന്നുള്ള നിശ്ചയമുള്ളവനായി ഭവിക്കെ.

“ഇയംഭൂർന്നസന്നാപിതോയംനതേജോ
നവായുർന്നഖംനാപിതത്കാര്യജാതം
യദേഷാമധിഷ്ഠാനഭൂതംവിശുദ്ധം
സദേകംപരംസത്തദേവാഹമസ്മി (1)
നശബ്ദോനരൂപംനചസ്പർശകോവാ
തഥാനോരസോനാപിഗന്ധോനചാന്യഃ
യദേഷാമധിഷ്ഠാനഭൂതംവിശുദ്ധം
സദേകംപരംസത്തദേവാഹമസ്മി. (2)
നസദ്രവ്യജാതംഗുണാനക്രിയാവാ
നജാതിർവ്വിശേഷോനചാന്യഃകദാപി
യദേഷാമധിഷ്ഠാനഭൂതംവിശുദ്ധം
സദേകംപരംസത്തദേവാഹമസ്മി (3)
നദേഹോനചാക്ഷാണിനപ്രാണവായു-
ർമ്മനോനാപിബുദ്ധിർന്നചിത്തംഹ്യഹംധീഃ
യദേഷാമധിഷ്ഠാനഭൂതംവിശുദ്ധം
സദേകംപരംസത്തദേവാഹമസ്മി (4)
നദേശോനകാലോനദിഗ്വാപിസത്സ്യാ-
ന്നവസ്ത്വന്തരംസ്ഥൂലസൂക്ഷ്മാദിരൂപം
യദേഷാമധിഷ്ഠാനഭൂതംവിശുദ്ധം
സദേകംപരംസത്തദേവാഹമസ്മി” (5)

യാതൊന്നിങ്കൽ നാമരൂപാത്മകമായ ഈ പ്രപഞ്ചം സത്യസ്വരൂപമായ അധിഷ്ഠാനബ്രഹ്മം തന്നെയാകുന്നു എന്നിങ്ങനെ നടക്കുമ്പോഴും ഇരിക്കുമ്പോഴും കിടക്കുമ്പോഴും സർവ്വദാ ദൃഢനിശ്ചയത്തോടുകൂടി ഇരിക്കുന്നതാ അതു ബാഹ്യദൃശ്യാനുവിദ്ധസമാധിയാകുന്നു. ആരോപിതമായ നാമരൂപാദിപ്രപഞ്ചത്തെ ലയിപ്പിച്ച് കളങ്കരഹിതവും അദ്വിതീയവും ആനന്ദസ്വരൂപവുമായ ബ്രഹ്മം ഞാനാകുന്നു എന്നിങ്ങനെ ഭാവിക്കേണ്ടതാകുന്നു. നിഷ്കളങ്കമായും, നിരാകാരമായും, നിരഞ്ജനമായും, അനാമയമായും, ആദ്യന്തരഹിതമായും, പൂ

ന്ദ്രമായും, നിഷ്കളങ്കമായും, നിരാതങ്കമായും, നിഷ്പ്രശേഷമായും, നിരാഭാസമായും, ത്രിവിധപരിച്ഛേദരഹിതമായും, ആനന്ദമായും, അക്ഷരമായും, മുക്തമായും, അവിക്രിയമായും, വിജ്ഞാനൈകഘനമായും, നിത്യമുക്തമായും, സത്യമായും ശുദ്ധമായും, ബുദ്ധമായും, തപഃസിദ്ധമായും, പരമായും, പ്രത്യക്സ്വരൂപമായും, അഖണ്ഡമായും, സ്വപ്രകാശമായും, പരമാകാശമായും, സുസൂക്ഷ്മമായും, സദാത്മകമായും, നിർവ്വികല്പമായും, അദ്വൈതമായും, പരമാനന്ദൈകമായും ഇരിക്കുന്ന കേവലബ്രഹ്മമാകുന്നതു ഞാൻ എന്നിങ്ങനെ സ്മരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. മേല്പറഞ്ഞ ശബ്ദങ്ങളാൽ ബോധിതമായ കേവലവസ്തുവിനെ ധ്യാനിക്കുന്നവന്റെ ചിത്തം പ്രത്യഗ്ബ്രഹ്മത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിതമായി ഭവിക്കും. ഇതാകുന്നു ശബ്ദാനുവിദ്ധസമാധി.

ബ്രഹ്മാനന്ദാസ്വാദത്താൽ ബ്രഹ്മത്തോട് ഏകീഭവിച്ചതായ വൃത്തിയുടെ നിശ്ചലാവസ്ഥയാകുന്നു ബാഹ്യനിർവ്വികല്പസമാധിയെന്നു പറയുന്നത്. ഈ സമാധിയിലിരിക്കുമ്പോഴും സമാധിയിൽനിന്നുണരുമ്പോഴും അപ്രമത്തനായി ജിതേന്ദ്രിയനായി പരബ്രഹ്മോപാസകനായി മേല്പറഞ്ഞ ആറുവിധ സമാധികളെയും എപ്പോഴും അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതാകുന്നു. വിപരീതബുദ്ധി നിശ്ശേഷം നശിച്ച് ബ്രഹ്മസ്വരൂപം തടവില്ലാതെ പ്രകാശിക്കുന്നതുവരെ മുൻപറഞ്ഞ ആറുവിധ സമാധികളുടെയും നിരന്തരാഭ്യാസത്താൽ കാലത്തെ നയിപ്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു. മോക്ഷേച്ഛുവായ പുരുഷൻ ഈ സമാധികളുടെ അഭ്യാസത്തിൽനിന്നു ഒരിക്കലും തെറ്റിപ്പോകരുത്. പ്രമാദം ഉണ്ടായാൽ [illegible] സമയം അന്ധകാരമെന്നപോലെ ഒരു ക്ഷണംകൊണ്ടു വഴിക്കുന്നതാകുന്നു. വിചാരാൽ ആത്മതത്വത്തെ വിട്ട് ക്ഷണനേരംപോലും ഇരിക്കരുത്. ബുദ്ധിക്കുള്ള ആത്മാനുസന്ധാനത്തിലുള്ള പ്രമാദമാകുന്നു മൃത്യുവെന്നു പറയുന്നത്, സത്തുക്കൾ അതല്ല ഈ സമാധിയെ അഭ്യസിക്കുന്നവനു പിന്നെ വികല്പം എന്നതുണ്ടോ

യ്യുകയില്ല. സൎവ്വാത്മഭാവവും ഈ സമാധികൊണ്ടു സിദ്ധിക്കുന്നതാണ് സൎവ്വാത്മഭാവം തന്നെയാണല്ലോ കൈവല്യമെന്നു പറയുന്നത്. വിദ്വാനായവനു ബ്രഹ്മവിത്തുകളുടെ ഫലം സൎവ്വാത്മഭാവമാകുന്നു. വിദ്വാനായ ജീവന്മുക്തനു ബ്രഹ്മാനന്ദാനുഭവം തന്നെയാകുന്നു ഫലം. ഞാൻ എന്റേത് എന്നുള്ള അസദ്ഭാവബുദ്ധിയെ ഉണ്ടാക്കുന്ന വാസനാരൂപമായ ഗ്രന്ഥിയും കൎമ്മസഞ്ചയവും സമാധികൊണ്ടു നശിച്ചുപോകുന്നു. പ്രതിബന്ധമില്ലാതെ ബ്രഹ്മജ്ഞാനവും ലഭിക്കുന്നു. നിശ്ചലചിത്തന്മാരായ മുമുക്ഷുക്കൾക്കു ബ്രഹ്മവിഷയമായ സമാധി തന്നെയാകുന്നു ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിനും മോക്ഷത്തിനും നിസ്തുലകരമായ മാൎഗ്ഗം. അതുകൊണ്ടു നിത്യം പ്രശാന്തചിത്തനായി സമാധികളെ അഭ്യസിച്ച് വാസനാഗ്രന്ഥിയെ ഭേദിപ്പിച്ച് യോഗിശ്രേഷ്ഠനായി ബ്രഹ്മാനന്ദസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിക്കളിച്ച് സന്തുഷ്ടനായി മരിക്കുക. നിശ്ചലവൃത്തിയായ നിൎവികല്പസമാധിയെത്തന്നെയാണ് യോഗജ്ഞന്മാർ യോഗമെന്നു പറയുന്നത്

യോഗത്തിനു യമം നിയമം ആസനം പ്രാണായാമം പ്രത്യാഹാരം ധാരണ ധ്യാനം സമാധി എന്നിങ്ങനെ എട്ടംഗങ്ങളുണ്ടെന്നു വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നു. സൎവ്വവും ബ്രഹ്മമാണെന്നുള്ള ബോധത്താൽ ഇന്ദ്രിയവൎഗ്ഗങ്ങളെ അടക്കുന്നതു യമമെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഈ യമത്തെ മുമുക്ഷുവായവൻ പിന്നെയും പിന്നെയും അഭ്യസിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇതരവസ്തുക്കളെ ചിന്തിക്കാതെ ബ്രഹ്മവസ്തുവിങ്കൽ നിരന്തരചിന്താപ്രവാഹം പരമാനന്ദജനകമായ നിയമമാകുന്നു. ഈ നിയമത്തെ ബുധന്മാർ അത്യാദരേണ അനുഷ്ഠിക്കുന്നു. സുഖമായിട്ടു നിരന്തരം ബ്രഹ്മചിന്തനം സിദ്ധിക്കുന്ന സ്വസ്തികം മുതലായ ആസനങ്ങളാകുന്നു ആസനമെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. ശാസ്ത്രീയമല്ലാത്ത ആസനഭേദം ദുഃഖസാധകങ്ങളാകുന്നു. അന്തഃകരണം മുതലായ സൎവ്വവസ്തുക്കളിലും ബ്രഹ്മഭാവനയാൽ

സകലവൃത്തികളുടേയും നിരോധം ചെയ്യുന്നതു പ്രാണായാമമാകുന്നു. പ്രപഞ്ചനിഷേധം ചെയ്യുന്ന വൃത്തിയാകുന്നു രേചകപ്രാണായാമം. ബ്രഹ്മൈവാഹം എന്നുള്ള വൃത്തിയാകുന്നു കുംഭകപ്രാണായാമം. ഇപ്രകാരം യമാദി ലക്ഷണങ്ങളും ജ്ഞാനികൾക്കുള്ളവയാകുന്നു. അജ്ഞാനികൾക്കുവേറെ പ്രാണായാമവും ആകുന്നു. വിഷയങ്ങളിലുള്ള ആത്മബുദ്ധിയെ പരിത്യജിച്ചു മനസ്സിനെ ചിത്സ്വരൂപത്തിൽ ലയിപ്പിക്കുന്നതു പ്രത്യാഹാരമാകുന്നു. ഈ പ്രത്യാഹാരം മുമുക്ഷുകൾ പ്രത്യേകം അഭ്യസിക്കേണ്ടതാകുന്നു. മനസ്സു ചെല്ലുന്നേടത്തെല്ലാം ബ്രഹ്മമായി ധരിക്കുന്നതു മുഖ്യമായ ധാരണയാകുന്നു. ഞാൻ ബ്രഹ്മമാകുന്നു എന്നുള്ള സദാകാരവൃത്തിയുടെ നിരാലംബസ്ഥിതിയാകുന്നു ധ്യാനമെന്നു പ്രസിദ്ധമായി പറയുന്നത്. ഇതു പരമാനന്ദപ്രദമാകുന്നു. നിർവ്വികാരവൃത്തിയാൽ ബ്രഹ്മാകാരമായി വെച്ച് ബ്രഹ്മവൃത്തിയേയും മറന്നു കളയുന്നതു സമാധിയാകുന്നു. സമാധിചെയ്യുന്ന സമയത്തു വിഘ്നങ്ങൾ വന്നു ആക്രമിക്കാനിടയുണ്ട്. വിഘ്നങ്ങളെന്തെന്നാൽ, ബ്രഹ്മചിന്തയില്ലാതാവുക, ബ്രഹ്മചിന്തനത്തിനു സാമർത്ഥ്യമില്ലാതാകുക, ആലസ്യം, ഭയം, വിഷയേച്ഛ, ആവരണം, വിക്ഷേപം ഇവയെല്ലാമാകുന്നു. ഈ വക വിഘ്നങ്ങളെ ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾ തീരെ അടക്കേണ്ടതാകുന്നു. വിഘ്നങ്ങളെ കളഞ്ഞ് ജിതേന്ദ്രിയനായി ഒട്ടും പ്രമാദമില്ലാതെ സമാധിയെ അനുഷ്ഠിച്ച് നീ ബ്രഹ്മസ്വരൂപമായി ഭവിക്ക.

ഇപ്രകാരമുള്ള ഗുരൂപദേശം, ശ്രുതിപ്രമാണം, ആത്മാനുഭവം ഇവകളെക്കൊണ്ടു ശിഷ്യൻ താൻ പരമാത്മസ്വരൂപമാണെന്നറിഞ്ഞ് വശീകൃതേന്ദ്രിയനായി സമാഹിതചിത്തനായി ഒരേടത്തു നിശ്ചലനായിരുന്ന് ആത്മനിഷ്ഠനായി ഭവിച്ചു. ഇങ്ങിനെ വളരെക്കാലം ആത്മധ്യാനത്തിൽ ഇരുന്ന് ഉണർന്നെഴുനീറ്റ് പരമാനന്ദഭരിതനായി ഗുരുവിന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ച് ഗദ്ഗദസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

''നമോ നമസ്തേ ഗുരവേ നിത്യാനന്ദസ്വരൂപിണേ
മുക്തസംഗായ ശാന്തായ ത്യക്താഹന്തായ തേ നമഃ (1)
ദയാധാമ്നേ നമോ ഭൂമ്നേ മഹിമ്നഃ പാരമീയുഷേ
ധന്യോസ്മി യൽകടാക്ഷേണ ലബ്ധകൈവല്യമക്ഷയം. (2)
കിംകരോമി ക്വ ഗച്ഛാമി കിം ഗൃഹ്ണാമി ത്യജാമി കിം
ആത്മനാ പൂരിതം വിശ്വം മഹാകല്പാംബുനാ യഥാ. (3)
മയി സുഖബോധപയോധൗ മഹതി ബ്രഹ്മാണ്ഡബുദ്ബുദസ
(ഹസ്രം
മായാമയേന മരുതാ ഭൂത്വാ ഭൂത്വാ പുനസ്തിരോധത്തേ. (4)
നിത്യാനന്ദസ്വരൂപോഹമാത്മാഹം ത്വദനുഗ്രഹാൽ
പൂർണ്ണോഹമനവദ്യോഹം കേവലോഹം ച സദ്ഗുരോ (5)
അകർത്താഹമഭോക്താഹമവികാരോഹമക്രിയഃ
ശുദ്ധാനന്ദസ്വരൂപോഹമസംഗോഹം സദാശിവഃ (6)

യസ്യ കടാക്ഷശശാങ്കസാന്ദ്രചന്ദ്രികാ
പാതധൂതഭവതാപജശ്രമഃ
പ്രാപ്തവാനഹമഖണ്ഡവൈഭവാ
നന്ദമാത്മപദമക്ഷയം ക്ഷണാൽ (7)

ഛായയാ സ്പൃഷ്ടമുഷ്ണം വാ ശീതം വാ സുഷ്ഠു ദുഷ്ഠു വാ
ന സ്പൃശത്യേവ യത്കിഞ്ചിത് പുരുഷം തദ്വിലക്ഷണം. (8)
ന സാക്ഷിണം സാക്ഷ്യധർമ്മാഃ സംസ്പൃശന്തി വിലക്ഷണം
അവികാരമുദാസീനം ഗൃഹധർമ്മാഃ പ്രദീപവൽ. (9)

രവിര്യഥാ കർമ്മണി സാക്ഷിഭാവോ
വഹ്നിര്യഥാ വായസി ദാഹകത്വം
രജ്ജുര്യഥാരോപിതവസ്തുസംഗ-
സ്തഥൈവ കൂടസ്ഥചിദാത്മനോ മേ.'' (10)

''സൂര്യന്റെ കർമ്മസാക്ഷിത്വം ഉള്ളതുപോലെയും, പഴുത്ത ഇരുമ്പിൽ അഗ്നിക്കുള്ള ദാഹകത്വം പോലെയും, കയറിൽ ആരോപിതമായ സർപ്പാദികളോട് കയറിനുള്ള സം

ബന്ധംപോലെയും ആകുന്നു കൂടസ്ഥചിദ്ഭേദവാദ എന്നിക്ക പ്രവചാരികളുടെ സംബന്ധം."

ഇങ്ങിനെ ശിഷ്യൻ ഗുരുവിനെ സ്തുതിച്ചു നമസ്കരിച്ചു വിനീതനായി മുമുക്ഷുക്കളുടെ ഉപകാരത്തിനായി പിന്നെയും കരുണയോടെ ചോദിച്ചു "ഭഗവൻ, ഗുരോ, ജീവന്മുക്തന്റേയും ജീവന്മുക്തനാകുന്ന ജ്ഞാനവൈഭവത്തിന്റേയും വിദേഹമുക്തന്റേയും ലക്ഷണങ്ങളെ കൃപയോടെ പറഞ്ഞുതരിക."

ഗുരു—അല്ലയോ ശിഷ്യ! ജ്ഞാനഭൂമികളുടെ ലക്ഷണങ്ങളെ ആദ്യം നിന്നോടു പറയാം. അതിനെ അറിഞ്ഞാൽ നീ ചോദിച്ച എല്ലാററിനേയും അറിയാവുന്നതാണ്. ജ്ഞാനഭൂമികകൾ ഏഴു പറയുന്നത്, ഒന്നാമത്തെ ശുഭേച്ഛ, രണ്ടാമത്തെ വിചാരണ, മൂന്നു തനുമാനസി, നാലു സത്വാപത്തി, അഞ്ച് അസംസക്തി, ആറു പദാർത്ഥഭാവന, ഏഴ് തുര്യം ഇങ്ങിനെയാകുന്നു. 'ഞാനെന്തിനു ഇങ്ങിനെ മൂഢനായിരിക്കുന്നു ശാസ്ത്രങ്ങളാലും സജ്ജനങ്ങളിൽനിന്നും അറിവു സമ്പാദിക്കേണ്ടതല്ലേ' എന്നിങ്ങിനെ വൈരാഗ്യസഹിതം ആലോചിക്കുന്നതു 'ശുഭേച്ഛ'യാകുന്നു. ശാസ്ത്രങ്ങളാലും സജ്ജനസംസർഗ്ഗത്താലും വൈരാഗ്യപൂർവ്വം ഉണ്ടാകുന്ന സദാചാരത്തെ 'വിചാരം' എന്നു പറയുന്നു. ശുഭേച്ഛയാലും വിചാരത്താലും ഉണ്ടാവുന്ന വിഷയവൈരാഗ്യത്താൽ ചിത്തവൃത്തി കുറയ്ക്കുന്നതു 'തനുമാനസി'യാകുന്നു. മൂന്നു ഭൂമികളുടെ അഭ്യാസത്താൽ വൈരാഗ്യം നിമിത്തം ചിത്തം ശുദ്ധസത്വത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു 'സത്വാപത്തി'യാകുന്നു. നാലു ഭൂമികകളുടെ വർദ്ധിച്ച സത്വാപത്തിയാൽ ഉണ്ടാവുന്ന അസംസർഗ്ഗം 'അസംസക്തി' എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. പഞ്ചഭൂമികാഭ്യാസംകൊണ്ടും ആത്മാവിൽതന്നെ രമിക്കയാലുംകൊണ്ടും ബാഹ്യാഭ്യന്തര വസ്തുക്കളുടെ ഭാവനയില്ലാത്തതുകൊണ്ടും അന്യന്മാരാൽ

സമ്യഗ്ബോധത്തിൽനിന്നു സംസ്കാരസംഗ്രഹം പ്രപ

ഞ്ചിപ്പെട്ടുണ്ടാകുന്നതായ സമാധി 'പരമാത്മാവ്'എ
ന്നും ആറു ഗുണങ്ങളുടെ പരിത്യാഗത്താലും ബോധവി
തിക്കു സംസ്കാരങ്ങൾകൊണ്ടും ഉള്ള സ്വസ്വരൂപ
സ്ഥിതിയാകുന്ന 'തുരീയസ്ഥ'മെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്

എല്ലാം പ്രത്യക്ഷങ്ങളും ഉള്ള ഏതൊന്ന് എന്നുള്ള മ
നനത്തെ കല്പനാരൂപമായ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളൊന്നിനെ 'ജാഗ്രത് ജാഗ്ര
ത്'' എന്നു പറയുന്നു. സകല പ്രത്യക്ഷങ്ങളും സ്വപ്നമെന്ന സ്വരൂ
പമായ ഏകൻ കല്പിതമാകുന്നവയൊന്നിനെ അവയിലുള്ള
തായ രൂപങ്ങളെ ഗ്രഹിക്കുന്നതു 'ജാഗ്രത്സ്വപ്ന'മെന്നു പറ
യുന്നു. പരമപൂർണ്ണചിത്സ്വരൂപനായ ഏകൻ ബോധമാത്രമ
ല്ലാതെ മനോരാജ്യങ്ങളില്ലാത്ത അവസ്ഥയെ 'ജാഗ്രത്സുഷുപ്തി'
യെന്നു പറയുന്നു. സ്ഥൂലശരീരം സംഭവിച്ചതുകൊണ്ട് ഇന്ദ്രിയ
ങ്ങൾമൂലത്താൽ ഉണ്ടാകുന്ന പ്രവൃത്തികളാൽ ഏതാകട്ടെ അല്പം
പോലും ബോധമില്ലാത്ത അറിവു 'സ്വപ്നജാഗ്ര'മെന്നു പറ
യപ്പെടുന്നു. കർമ്മങ്ങളായ അന്തഃകരണം സംഭവിച്ചതുകൊണ്ട് അ
തിന്റെ കാര്യങ്ങളായ ദൃഷ്ടിഭേദാദ്യങ്ങളായ ഏതാണ്ടെല്ലാ
മുള്ള അറിവു 'സ്വപ്നസ്വപ്ന'മെന്നു പറയുന്നു. അതിസൂക്ഷ്മ
വിചാരത്താൽ [illegible] മനോവൃത്തി ജ്ഞാനത്തിൽ ല
യിക്കുന്നതു 'സ്വപ്നസുഷുപ്തി'യെന്നു പറയുന്നു. ആനന്ദക
ന്ദത്തിൽ കിടക്കുന്ന ചിദാകാശമായ ബുദ്ധിവൃത്തികളിൽ ഉ
ണ്ടാവുന്ന അനന്താനന്ദത്തെ 'സുഷുപ്തി ജാഗ്രത്' എന്നു പ
റയുന്നു. ചിരകാലം അനുഭവിച്ചതായ അനന്താനന്ദവൃത്തി
സങ്കല്പിതയാകുന്നതു 'സുഷുപ്തിസ്വപ്ന'മാകുന്നു. ഇപ്രകാ
രമായ ബുദ്ധിവൃത്തി നിർവ്യാപകതയെ പ്രാപിച്ചു ബോധ
സ്വരൂപമായി ഭവിക്കുന്നതു 'സുഷുപ്തിസുഷുപ്തി'യാകുന്നു.
നിർവ്വികാരമായ ചിദ്രൂപമായ പൂർണ്ണബ്രഹ്മം സർവ്വാവസ്ഥകളി
ലും പരിപൂർണ്ണരൂപേണ പ്രകാശിക്കുന്നതു 'തുരീയ'മെന്നു പറയ
പ്പെടുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള അവസ്ഥാവിഭാഗങ്ങളെ അറിയു
ന്ന പുരുഷനായവൻ സ്വയം ബ്രഹ്മമായി ഭവിക്കും. ശുഭമസ്തു

മുതലായ ഭൂമികകൾ [illegible] ഉള്ളവയാകുന്നു. ഭേദബുദ്ധിയുള്ളതുകൊണ്ട് ഈ മൂന്നു ഭൂമികകളെ ജാഗ്രൽ ഭൂമി എന്നു പറയുന്നു. [illegible] അ[illegible] ചെയ്യുമ്പോൾ നാലാമത്തെ ഭൂമികയിൽ കയറും. അപ്പോൾ ലോകമെല്ലാം സ്വപ്നതുല്യമായി തോന്നും. അതുകൊണ്ടു നാലാം ഭൂമിക ജാഗ്രൽസ്വപ്നമെന്നു പറയുന്നു. [illegible] അഞ്ചാം ഭൂമികയിൽ കയറി [illegible] നിശ്ശേഷം നശിച്ചു [illegible] മാത്രം [illegible] ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ അഞ്ചാം ഭൂമികയെ ജാഗ്രൽസുഷുപ്തിയെന്നു പറയുന്നു. ആറാം ഭൂമികയിൽ കയറിയവൻ പ്രപഞ്ചവിചാരം [illegible] ത്തിൽ [illegible] ചെയ്യുന്നു [illegible] കൊണ്ടു [illegible] ചെയ്യുന്നവനെപ്പോലെ തോന്നും. ഈ ഭൂമികയിൽ [illegible] ചെയ്യുന്നവൻ ക്രമത്താൽ ഏഴാം ഭൂമികയായ [illegible] പ്രാപിച്ചു [illegible] ഇതിനെ [illegible] 'തുരീയം' എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്

യാതൊരുത്തൻ, [illegible] ഉള്ള [illegible] സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുവോ, യാതൊരുത്തൻ, ആകാശത്തിൽ [illegible] പോലെ അകവും പുറവും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നവനാകുന്നുവോ, യാതൊരുത്തൻ, [illegible] വ്യവഹാരങ്ങളിൽ വ്യാപരിക്കുന്നവനാണെങ്കിലും കാണുന്ന സകല വസ്തുക്കളും [illegible] പ്രപഞ്ചം [illegible] വിചാരിക്കുന്നുവോ അവൻ [illegible] ആകുന്നു. യാതൊരുത്തൻ മനസ്സിലുള്ള [illegible] ഉപേക്ഷിച്ചു [illegible] പ്രാരബ്ധം [illegible] സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നുവോ അവൻ ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. യാതൊരുത്തൻ സ്വ

ഷ്ടിന്ധനായിത്തീരുകകൊണ്ടു ശമിക്കുന്നതും പ്രപഞ്ചോൽപ്പത്തി രൂപമായ [illegible] ഇല്ലാത്തതായതും വാസനാരഹിതമായ മനോവൃത്തിയുള്ളവനും ആകുന്നുവോ അവൻ ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. താനെന്നതിൻ ദേഹേന്ദ്രിയാദികളെ അനുസരിച്ച പ്രവൃത്തികളിലൊന്നിലും ഇതുകാലത്തിലും അഹങ്കാരമില്ലാതെയിരിക്കുന്നുവോ അവൻ ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. പ്രവൃത്തിയെ ചെയ്താലും ഇല്ലെങ്കിലും അഹങ്കാരമില്ലാത്ത ഭാവം യാതൊന്നിലും ബുദ്ധി സംബന്ധിക്കാതിരിക്കുന്നവനായും ഉള്ളവനും ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. സകല കാൎയ്യങ്ങളിലും പ്രവൃത്തിക്കുന്നുവെങ്കിലും പരകാൎയ്യത്തിലെന്നപോലെ ആസക്തിരഹിതനായിരിക്കുന്ന പൂൎണ്ണനായും ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. ദ്വൈതരഹിതമായി പരിച്ഛേദമില്ലാത്ത ചൈതന്യസ്വരൂപത്തിൽ സ്ഥിരമായി മനോവൃത്തി [illegible] ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചമാകുന്നു, [illegible] ആകുന്നു എന്നിങ്ങനെ മിഥ്യാഭൂതമായ ദൃശ്യപ്രപഞ്ചത്തിൽ [illegible] ഉണ്ടാകാതിരിക്കുന്നവൻ ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. ഞാൻ പരമാത്മാവും പരിപൂൎണ്ണനും നിൎഗ്ഗുണനും മായാതീതനുമാകുന്നു എന്നിങ്ങനെ ആത്മസ്വരൂപത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നവൻ ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. ഞാൻ ദേശകാലവ്യതിരിക്തമായ ശുദ്ധബ്രഹ്മചൈതന്യമാകുന്നു എന്നുള്ള ദൃഢബുദ്ധിയുള്ളവൻ ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. ഞാൻ ബ്രഹ്മമാകുന്നു, ഞാൻ ബ്രഹ്മമാകുന്നു, ഞാൻ ചിദ്രൂപനാകുന്നു, ഞാൻ ചിദ്രൂപനാകുന്നു എന്നിങ്ങനെ ദൃഢബോധമുള്ളവൻ ജീവന്മുക്തനാകുന്നു. [illegible] ജീവന്മുക്തൻ തന്റെ പ്രാരബ്ധശേഷം കാലത്താൽ നശിക്കുമ്പോൾ ജീവന്മുക്തപദത്തെ ത്യജിച്ചു [illegible] വിദേഹമുക്തനായി [illegible] പ്രാപിക്കുന്നു. അദ്വൈതമായി [illegible] തൽപദലക്ഷ്യമായ ബ്രഹ്മസ്വരൂപമായി ഭവിക്കുന്നു

അതിനെ ബ്രഹ്മവസ്തുവിനെ ശ്രുതികൾ [illegible]

ക്കേണ്ടതൊന്നായില്ല. അവന്നു കാലഭേദം, വസ്തുഭേദം, ദേശഭേദം, സ്വഗതഭേദം ഇവ ഒട്ടുംകൂടിയില്ല. വിശേഷണങ്ങളായ ജീവപരഭേദമാവട്ടെ, ദേശകാലാദ്യങ്ങളാവട്ടെ ഞാൻ, അവൻ, ഇവൻ എന്നുള്ള ഭേദമാവട്ടെ, ഞാൻ ചൈതന്യമാകുന്നു എന്നുള്ള ബുദ്ധിയാവട്ടെ യാതൊന്നുമേയില്ല. വസ്തുവായിട്ടും, അവസ്തുവായിട്ടും ബ്രഹ്മം മാത്രമേയുള്ളൂ. ശാന്തമായും, ശാന്താതീതമായും സത്യജ്ഞാനാനന്ദസ്വരൂപമായും ഇരിക്കുന്ന ആ പരബ്രഹ്മംതന്നെയാകുന്നു ജ്ഞാനത്തിനു വിഷയമായി ഭവിക്കുന്നത്. അദ്വൈതശാസ്ത്രങ്ങളുടെ സിദ്ധാന്തം ആ പ്രശാന്തബ്രഹ്മമൊന്നൊഴികെ മായയാവട്ടെ, അവിദ്യയാവട്ടെ യാതൊന്നുമില്ലെന്നാകുന്നു. പരമൈക്യത്തിനെ പ്രാപിക്കുന്ന ജീവന്മാരാവട്ടെ ഇഷ്ടന്മാർ തന്റെ പുണ്യത്തെയും അനിഷ്ടന്മാർ തന്റെ പാപത്തെയും കൊടുത്തു ധ്യാനയോഗത്താൽ ശാശ്വതബ്രഹ്മത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. സർവ്വപരമായ ബ്രഹ്മത്തെ എത്രയെത്ര അധികം അറിയുന്നുവോ, അപ്രാപ്യവസ്തുക്കളെ എത്രയെത്ര ത്യജിക്കുന്നുവോ അത്രയും പരമാനന്ദസ്വരൂപമായ പരമാനന്ദം തെളിവായി പ്രകാശിക്കുന്നു. പരബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായ ജീവന്മുക്തൻ എപ്പോഴും അചഞ്ചലനായും പരബ്രഹ്മത്തിൽത്തന്നെ ലയിക്കുന്നതാകുന്നു. അവന്ന് ഉത്ഭവമരണമെന്നില്ല. ആര് എപ്പോഴും ഇഷ്ടവസ്തുക്കളെ അവയെ ത്യജിക്കുന്നവൻ മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കും. ഈ ജഗത്തിന്റെ സങ്കല്പരഹിതമാകുന്ന ആയുധംകൊണ്ട് എപ്പോൾ ഭേദം കളപ്പെടുന്നുവോ അപ്പോൾ സർവ്വസ്വരൂപവും സർവ്വവ്യാപിയും ആയ പ്രശാന്തബ്രഹ്മത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു.

ഇപ്രകാരം ഗുരുവിന്റെ ഉപദേശമെല്ലാം കേട്ട് ശിഷ്യൻ ജ്ഞാനവാനായി, സംശയരഹിതനായി ഭക്തിയുക്തനായി ഗുരുവിന്റെ പാദയുഗ്മങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു ഗുരുവിന്റെ അനുജ്ഞയോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടുപോവുകയും ചെയ്തു. ഗുരുവാകട്ടെ സദാ ആനന്ദസമുദ്രത്തിൽ മഗ്നമാനസനാ

യിട്ടു മണ്ഡലത്തെ പരിപൂർണ്ണമാക്കികൊണ്ടു ഭവതിയാതി സ്വീകരിച്ചു

"ഇത്യാചാര്യസ്യ ശിഷ്യസ്യ സംവാദേനാത്മലക്ഷണം
നിരൂപിതംമുമുക്ഷൂണാം സുഖബോധോപപത്തയേ (1)

സർവ്വവേദാന്തസിദ്ധാന്തസാരസംഗ്രഹനാമകഃ
ഗ്രന്ഥോയം ഹൃദ്യോ ഗ്രഥിതോ വിദ്വദ്ഭിരത്യന്തചിന്തിതഃ." (2)

സർവ്വവേദാന്തസിദ്ധാന്തസാരസംഗ്രഹം.

സമാപ്തം.

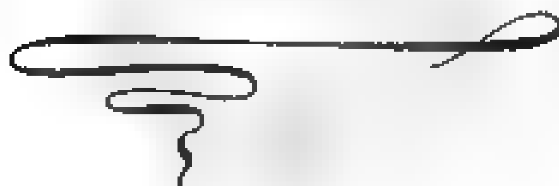

ശ്രീമതി ബി. കല്യാണി അമ്മ ബി. ഏ., എൽ. ടി.,

അവർകളുടെ

കൃതികൾ.

1.	ആരോഗ്യരക്ഷയും ഗൃഹഭരണവും ഒന്നാംഭാഗം	0	8	0
2.	ടി രണ്ടാംഭാഗം	0	10	0
3.	ടി മൂന്നാംഭാഗം	1	0	0
4.	മഹതികൾ ഒന്നാംഭാഗം	0	8	0
5.	[illegible]	1	4	0
6.	വ്യാഴവട്ടസ്മരണകൾ	0	12	0

ആവശ്യമുള്ളവർക്കു ലഭിക്കുന്ന സ്ഥലം:—

[illegible]

വടക്കന്തറ,

പാലക്കാട്

[illegible]

പുസ്തകങ്ങൾ.

		വില		
		ക	അ	പ
1.	[illegible]	1	10	0
2.	ടി 1-ാം ഭാഗം	0	8	0
3.	ടി 2-ാം ഭാഗം	0	10	0
4.	ടി 3-ാം ഭാഗം	0	14	0
5.	[illegible]	0	12	0
6.	[illegible]	0	4	0
7.	[illegible]	0	12	0
8.	[illegible]	0	4	0
9.	[illegible]	0	8	0
10.	[illegible]	0	6	0
11.	[illegible]	0	12	0
12.	[illegible]	2	0	0
13.	[illegible]	0	6	0
14.	[illegible]	0	6	0

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]